

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

PYTHAGORAE

VITA EX IAMBlichO

COLLECTA,

*Per Nicolaum Scutellum Tridentinum Ordinis
Eremitarum Sancti Augustini.*

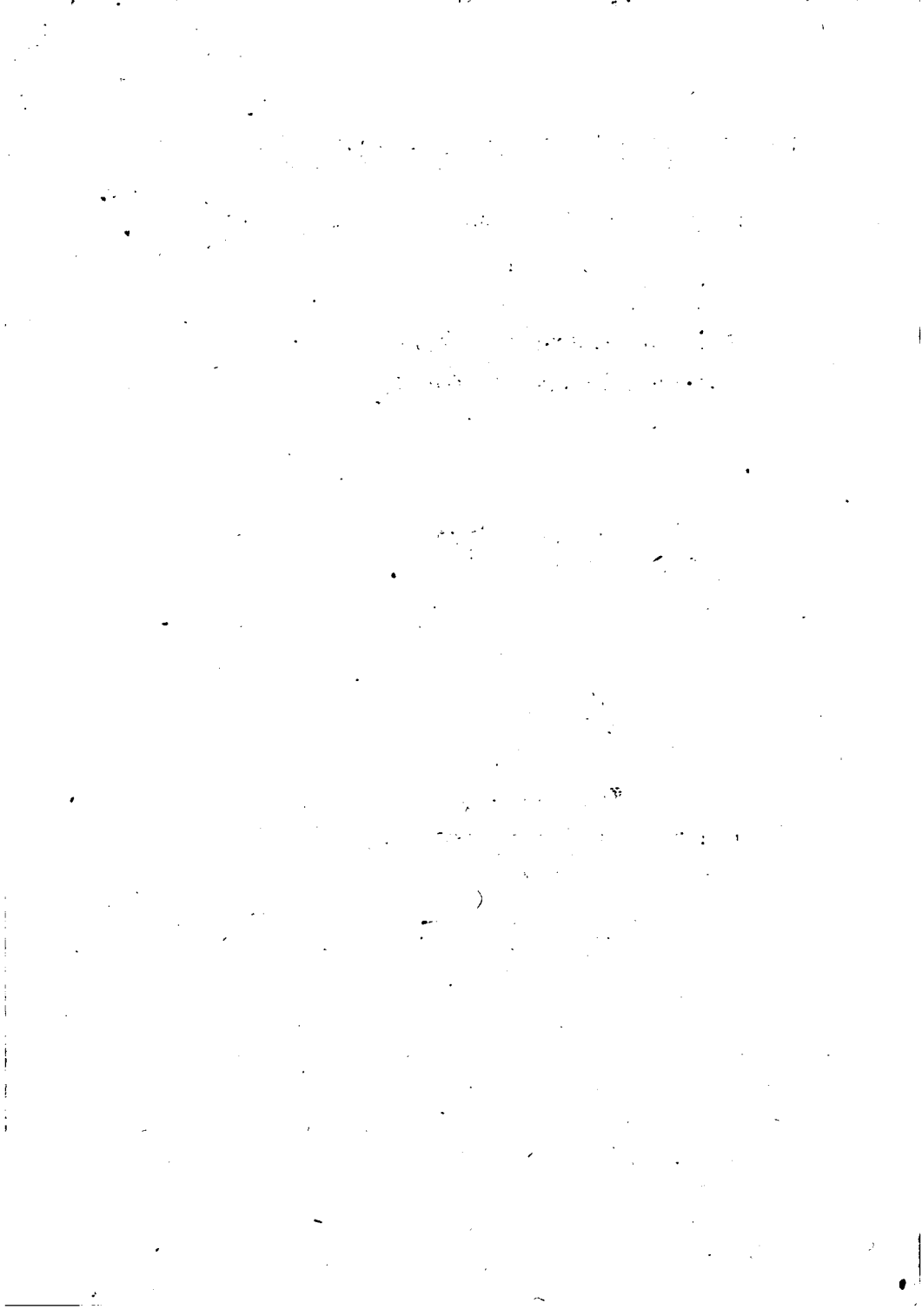

ROMAE.

*In Aedibus Antonii Bladi Pontificis Maximi
Excusoris.*

M. D. LVI.

AMPLISSIMO DOMINO S. R. E.

Cardinali Ioanni Morono patrono suo, SCIPIO

Bongallus Ci. Ro. Ciuitatum Castella-

næ & Ortanæ Episcopus.

S. P. D.

AM tandem, dum cognominatur hodie,
 τῶν προέγχε π, & ipse delibero, parua
 licet sim auctoritatis & gratiæ, totusq; sanè
 in eam curâ & cogitationem incumbo, nec
 me quæ terra mariq; hodie hinc & inde
 hostiliter geruntur, commouent, nec vniuersa isthæc quæ
 impendet malorum ἱλίσσῃ, nisi Quartus succurrat Paulus,
 retardat ab instituto, quantumlibet sæuiat Mars, & Neptu-
 nus furiat. Rerū enim curâ Deo permitto, qui & de sua or-
 bem condidit voluntate, & eundem de sua conseruat mise-
 ricordia, pugnatq; pro sua factura potentissimus, & licet in-
 uitam quandoq; immo semper, protegit benignissimus.
 Quamobrem quæ supra nos sunt missa facio, & priuatam
 rem cogito, nostrog; Pythagoræ facile subscribo, qui in sa-
 cro, hoc est, in arcanis dei introspectiendum non esse præ-
 dicabat. At tu interea temporis, ingredi quæso mitissime
 Pater, cum Madrutio tuo & Truccis illustrissimis, qui ope-
 re in tanto magnam partem habent. ingredi auspicato
 Platonici Iamblichi tabernaculum: excipieris iucundissime
 super omnia sine supercilio; hilariq; vultu, vernantes hic
 inter quippe rosas, Dædaleosq; mille antiquæ sapiētiae co-
 lores. magna animi voluptate de Pythagoræ vita expres-
 sum Tridentinū gustabis mel, quod nullū certe admisit fel;
 qñ id de altis illis cacuminibus omne florilegiū depasta, so-
 lertissima apis Tridentina cōfecit. Ingredere, inquani, ta-
 bernaculū quod fixit homo, & propera, vt facis, ad quod
 fixit Deus, vbi vera sit emundatio conscientiarum ab ope-
 ribus mortuis: veruntamen ne despice & istud pro tua clem-
 entia atq; prudentia. Despiciant alii, tui dissimiles, & non
 respiciant: qui quidē nō possunt frigida fomenta curarum

relinquere, quos nō ducit cælestis sapientia, qui scioli tantum sunt, & doctrinarum ac sensuum nouitates venantur, scisis retibus per auia quædā & diuersa dogmata, que orbe toto, & ecclesia tumultante iamdiu sepulta sunt: hisq; sibi perplacent, vt fiat eorum vita tota vanitas vanitatum: Iamblichonāq; portæ, vestibula, gradus, atria omnia sunt munda mundis, sunt præclaræ zetæ, sunt insignia fastigia, illustria, sublimia, & quæ alta à longe cognoscūt, præsentia pandunt, & ad ventura pelliciūt: demum mirifica sene, ad traducendum æuum, mortalitatemq; hanc nostrā exanclandam magnopere accommodata. Næ tu putabis (mihi crede) hos hortos Hesperidū, & paradisos dæliciarū possetos ad orientē, vbi inter cætera & mala punica fortassis inuenies esu visucq; mirabilia. Et quāmuīs hic nulla videre sit veterū sacra nostrorū cadelabra, nullas mēsas aureas, nullā propositionem panum, vrnā nullā aureā, aut virgā Aaron, & Cherubin obumbrantia propitiatorium: quāmplurima tamen offendes posteris tradita diuinitus, inuitantia ad æternā illā hæreditatem, patriā illā, verā illā vitā (de qua iam tempus est nos assidue cogitare) capefendam. vtpotā cū dulcissima lectio auocat à voluptate, cū silētium indicit, cū diuinum oculum, cū Platone, mille carnis esse meliorem dicit, cū Pythagoricos aculematicos, fide tantum, nullaq; alia ratione, tenuisse quæ didicerant, recolit: cū animos omnino immortales, & mortem non timendam narrat: cum, quid pulcherrimum sit? harmoniam esse inquit: quid fortissimum? sapientiam: quid optimum? felicitatem scilicet sempiternā: cum ait populares non esse ineundas vias, discalciatum sacrificare oportere, continendam linguā, per numerum edocendas sacrarum rerum Leges, & Theologiam: cum matutinū tempus, optimum: cum non euellendas fructuosas plantas recenset, cum prædicat q̄ fides sit fundamentum vnicū amoris, sexcentaq; alia huiusmodi cōmemorat: quæ vt olim vetera illa nostra exemplari seruebant, & vmbra cælestium, sic ista ancillantur imagini futurorum. Spatiare igitur inter

amænissima vireta citra sudorem, & lege & liga fasciculos
non deprimentes, vernantissimasq; texe corollas piorū cer-
uicibus imponendas, & alta mente selectissima contemplas-
re floralia, quæ si vndecūq; lustraueris, nihil profectò tem-
poris, nihil delectatiōis, nihil vtilitatis, nihil dignitatis sen-
ties tibi deperisse. *μυστηριωτατος* est Pythagoras atq; di-
gnissimus, cuius tu flores mortalibus tradas odorādos, fru-
ctus daturus postea de Iesu veritate suauissimos, cū Deo
placuerit: quod sæpe interloquendum cum magno senas-
tus lumine, lectissimo atq; doctissimo Scotto Bernardino
Cardinale soleo dicere, cū eum viso. Sed cui nā? potius
Iamblichana ista fragrantia, quæ est ad curationem animo-
rū nata, dedicetur? quā tibi? qui es raras inter aues Chris-
sti bonus odor. Qui es diuī Augustini literarum nō solū
cupidissimus, sed & suæ totius familiæ, vnde ista emana-
runt, amantissimus. Qui mundi rebus ita vteris vt moritur-
us, ita illis parcis vt semper victurus. Qui subiectos ita be-
ne in pace regis, vt nō imperes, sed vt præsīs & prosīs. Cui
(inquam) potius, quā tibi? cui vt nauis gubernatori ses-
cundus cursus, vt medico salus, vt Imperatori victoria: sic
summæ curæ est vita ciuium tibi creditorum, quo locuples
& vndecūq; sit quā beatissima. Vale, & post tot peractos
tecum dies & annos Episcopum fidelem tuum, licet
non diuitem, dilige & ama, & quātum vales seu
voles foue & faue. Romæ die. 20. Ia-
nuarii. M.D. LVI.

Iosephi Pamphili Veronensis
Augustiniani .

Quicquid habent sacri Nilotica templa repositi ,
Mysticus arcana Iamblicus arte legit :
Non hic inuenies lachrymosas Isidis aras ,
semicanemq; uirum , semiuirumq; canem :
Non hic discerptus gladijs quærat Osyris ,
His nihil in scriptis corniger Apis habet.
Aeternum hic numen castus uenerare sacerdos ,
Occulta hic summus pingitur arte Deus .
Cedite uos uulgus , series obtusa , prophanum ,
Hæc animæ , cultis mentibus æsca datur .

QVAEDAM E' IAMBlichO

de uita Pythagoræ collectanea, Auctore & interprete

Nicolao scutellio Tridentino Ordinis Fratrum

Eremitarum sancti Augustini.

IN OMNI PHILOSOPHIA
opere inuocare Deū vniuersis sobrijs
mos est. Idq; præsertim in Pythagoræ
doctrina : cum enim diuinitus tradita
fuerit , non nisi diuinitus etiam susci-
pienda. Philosophia Pythagorica, quos-
niam excedit humanam vim, ut nemo
statim intueri ipsam queat , nisi quos-
piam Deorum interpretante, & maxime
hiccirco Deorum auxilio eget. Sequas-

mur quò Dij iusserint . Sat nobis erit Deorum voluntas. Adit sacerdotes,
patre vrgente, ut diuina res disceret. Miræ Pythagoras religionis , inge-
nij, cōtinentiæ, mansuetudinis, animi ab omni turba alieni. Temporis erat
parcissimus, monitu Thaletis, atq; eius gratia, vini & carnis usu, & præ-
sertim edacitate, & ventris ingluuie abstinebat. Subtilium rerum, & fa-
cilis digestionis nutrimento alebatur : tum pauci somni . Saluti maxime
animi, deinde corporis consulebat. Potissimum sacra deorum frequentabat.
Traiecit in Carmelum , montem Phœnicie, ubi in templo mansit diutius.
In Aegyptum transit, multo studio templa petit, & terit. Nullum illustrem
virum, nullum sapientem, nullum sacrificium, nullum deniq; locum præ-
termittens, ubi plus quicq; sese inuenturū speraret. Sacerdotes visebat om-
nes. Duos & viginti per Aegyptum annos perstitit in adytis Astronomo-
rum & Geometrarum. Et initiatus nequaquā obiter, nec fortuito sacra deo-
rum omnia discebat, donec cum Cambyse captiuus in Baby'onem deduc-
itur. Hic lubens Magorum, & lubentium consuetudine vititur, edoctus ab
eis sacra, & deorum exactissimum cultum. A Magis numeros, & musicā
capit, & mathematicas reliquas. Duodecimq; alios commoratus annos, in
Samum regreditur. In Samo symbolicū doctrinæ institutum, Aegyptiorum
more aggreditur . Symbolicum doctrinæ genus patria Samus non recipit.

Cum Samij Pythagoræ disciplinas à Barbaris acceptas fermè contemnerent, iuuenes pretio aliciebat, qui discerent. Discenti cuidam adolescenti triobolum tribuebat in præmium. Locum in patria extruxit, vbi versarentur, qui & hodie quoq; dicitur Pythagoræ Hemicyclion. In quo de Summa Reip. Samij cōsultat, rati de honestis, & iustis, ac vtilibus, eo i loco agendum esse. Vbi horum omnium curam constituit Pythagoras. Extra urbem vero Antrum Philosophiæ ponit. In hoc, dies, noctesq; totas disceptabat. Pythagoras conficit rerū cælestium disciplinas arithmeticis, ac geometricis demonstrationibus. Sapienissimi Græciæ ad Pythagoram proficiscuntur Samum, vt inde doctrinas ebiberent. Cū iudicaret difficillimum esse, et legibus patriæ seruire, & Philosophiæ ob munera publica, refugit in Italiam, patriam multorum arbitrat, qui optime docentes audiant. Crotimæ primum constitit. Duo millia, & eò amplius virorum conueniunt cum liberis & vxoribus, cōmunem locum condunt. Hinc magna Græcia, omnia habebat communia. Deorum ascribitur numero Pythagoras, perinde ac optimus quis dæmon, bonorum beneficio missus, Pythium nonnulli, quidā Apollinem, ex hyperboreis Pæana complures, alij inhabitantium lunā dæmonem vnum. Sed plurimi, deorum omnino quempiam, humana in forma aduentasse ciebat, opem ad bene, beateq; viuēdum mortalibus allaturum, vt felicitatis, ac Philosophiæ domum nobis veberet, quo certe diuinius nec apparuit à Dijs, nec apparebit vnq̃. Est quoq; Aristotelis illa de Pythagoræ philosophia vulgata partitio. Animalium ratione vuentiū aliud quidē deus, aliud verò homo, aliud Pythagoras. Purgare docebat interiorem oculum, ad cernēda vniuersa principia. Affulsere Graijs, auctore Pythagora, optimus Reip. status, & popularis consensus, & cōmunicatio amicorum, & cultus deorum, & sanctitas, legumq; institutio & eruditio: & silentium, & ab alijs animantibus abstinentia, & modestia, & cōtinentia, & solertia, & quicquid diuinum & pium. Lure igitur optimo cum tanq̃ numen, non hominem mirabantur. Vbi feruere seditiones & odia ciuū videbat, concordia seminabat. Pythagoræ apophikegmatum summa. Iugari quidem debere omni studio, atq; igne & ferro amputari à corpore quidē morbu, ab animo vero indocilitatem, à cubiculo sumptum nimium, seditionē ab vrbe, à domo discordia: simulq; ab omnibus, vt ne quid supra modū.

Persuadebat adolescentibus a seniorum latere non recedere, affirmans, & in mundo, & in via, & in urbibus, & in natura, id semper quod antea tempore, honestus esse, q̃z quod sequitur, via ortam occasu, aurora

Humana ē forma Deus.

Arist. de Pythagora.

vespero, genituram corruptione, principium termino, indigenas externis, colonos vrbibus, deos demonibus, hos semideis, heroas hominibus. Nō minores reddendæ parentibus gratiæ, q̃ illi qui iam mortuum in lucem reuocaret. Beneficis amor debetur. Temperantiæ virtus maxima est, xipote quæ & pueros, & virgines, & senes, & matronas decet. At hæc adolescentibus maxime est necessãria. Nam vna hæc & pulchritudinem corporis continet, conseruatq; animi sanitatem, atq; optimorum institutorū desiderium. Tum quantum temperantia expediat, intemperantia Græcorū exercitijs apud Alium, testis locupletissima potest esse. Cura corporum maioris amicis confertur: nam statim deficit. Bonorum honestorum, quedam & ab alijs accipi queunt, quedã minime, vt forma, robur, validudo. Educatio facit, ut distet homo a pecude, Græcus a Barbaro, liber a seruo, philosophus ab imperito. Primum à Pythagora inuentum Philosophiæ nomen. In primis erigi Musarum templum consulit. Has siquidem deas & appellationem eandem habere omnes, & honoribus maxime gaudere muuis, & cunctis vnum eundemq; semper chorum musarum cōmunitatis amantissimas musas docebat. quarum certe vis non modò circa optima theorematã versatur, verum & circa concentum omnium quæ sunt, & harmoniam. Omnis locus iustitiã indiget. Vnde finxerunt homines eodem consistere ordine apud Iauem Themidem, ius apud ditem, ac apud respublicas lēges, vt intelligatur esse vniuerso iniurius, qui ordinem iustitiæ violarit. Deorum nullus in iusiurandum prouocandus: at re ipsa seruanda, potius q̃ iuramento, fides. Bonum, opportunitas, in omni actione. Maxima iniuria est, filios dirimere à parentibus. Optimi, qui per se ipsos bona norunt. Secundi, qui aliorum enitibus. Deserri mi, expectantes malo suo melius discere. Solitus est hæc pueris suadere, vt neq; conuiuia incipiãt, nec vlciscantur conuivialitas; neq; circa disciplinã, quæ nomen ab etate sumpserunt, exerceantur. Bene nato adolescenti, facile est probum esse. Nō bene nato, difficile. Magis vero nec fieri vilo pacto potest, q̃ a praua occasione ad finem recte curraur. Iuuentiã cū maxime Genius faucat, potestas fit in templis versari: ac ideo mitissimos deorum, Apollinem et Amorem pueros ab omnibus pingi. Omnes ferè ludi decore exercentur per pueros. Puerorum genituræ Apollo est prouidentia. Etatis vero progredientis omnes Dij. Ne phases eis repugnare maioribus.

Mulierculas præfatus offerendis & prece monebat, pueros ad id vt viros deo gratos eligant. Deinceps eas ad Aras nullo sermōis comitante veg

Musæ cōmunitatis studio

se.
Iustitia.

Iuuenta genialis.

nire. Cæde nunq̃ litandum. Nuptis amandi plus viri, q̃ parentes. Vitandæ famellis omnino lites, atq; inuicem contumeliæ; hinc fama ē, tres vni-
eo oculo vsas. Religionis maxime proprium mulierum genus.

Purissimi hominū, & clarissimi peregre euntium, optimarum rerum co-
gnoscentiarum gratia. Primum rerum, illud s. numerorum & rationum
natura, omnia percurrrens. Vnde vniuersum hoc, & digestum est sedato, et
ornatum deceniter. Et sapientia quidē ea verissime est, quæ circa pulchra
prima, & diuina, & incorrupta, & semper circa eadem, & itidē se hā-
bentia versatur: quorum participatione reliqua pulchra redduntur. Phi-

Philosophia
zelus sapien-
tiæ.

Musicæ vis.

E cælo discen-
dum.

Archetypa.

Lustrandi ani-
mi.

Amor.

Diuini oculi
cura.

Exploratio
iuuenū pytha-
goræ.

Silentium.

losofia vero zelus huiusmodi sapientiæ, erat Pythagoræ sermo, etiam ra-
tionis, & mentis expertia mouens, Dauniam Vrsam vastā. tem incolas do-
mat. Homini primæ curæ est, rerum pulchrarum sensus. Musicæ tantā
vis, vt animi, corporisq; sistere queat, affectus, & ægrotudines curare.
Omnes hominum perturbationes diatonicis numeris, & chromaticis sedat,
& ad virtutem excitat; ad somnum ipse suo plectro, & lyra, cælestiam
sphaerarum harmoniā imitabatur. Discibat e cælo Pythagoras ipse. Alios
censebat in se spectantes doceri debere per imagines, & exempla; quando
intueri hominem nequeunt, archetypa ipsa prima, & pura, sicuti non va-
lentibus fixæ solem aspicere propter radiorum excellentiam in fulgore, vsus
est & remedium ex aqua, vel piec liquefacta, vel speculo; purgandi sunt
mathematicis animi: & vitia, mustea oportet lustrari.

Cibus istis abstinendum, qui rationis puritatem impediunt. Silentium
obseruandum. Parcendum vino, escæ, somno, gloriæ, diuitijs. Verendi: si-
ne hypocrisis, digni. Æquales diligendi serro. Horreri abq; inuidia iuue-
nes. Seruandus omnibus in rebus amor: atq; i omnia, amicitia rerum om-
nium Pythagoras author erat, & institutor.

Ab omni voluptate mentem abstat. Toto studio tendebat ad salutem, &
curā oculi diuini: qui (vt præclare inquit Philoſophus) mille carnis emittit.

Venientes ad se discendi gratia, non prius admi. rebat, q̃ mox diligē-
tissime tentasset: experiri volebat risus, silentium, voluptates, maiores, si-
guram, incessum, totius corporis motum. Tres annos in eo periculo sum-
mendo dicebat. Vti plane secretis signis naturæ, & consuetudine, cape-
re ne possent disciplinas. Silentium per quinquennium indicens: in quo ma-
xime cognoscere dicebat se, constantiam, perinde ac si continere linguam,
difficillimum inter omnia sit. Probat per quinquennium silentium; ingredi
permitebantur ad audiendum Pythagoram ipsum.

Myſteria veræ philoſophiæ velanda indignis; ne, ſi puriores aqua in puteos cænoſos immiſſæ ſint, & cænum turbetur, & aquarũ ſplendor cõtaminetur. Tollendæ ergo prius affectiones. Vitia ante penitus extirpanda ferro, igneq; ac omnibus diſciplinæ machinis. Non autem omnia omnibus doctriinarum genera communicabat. Sed ſuam cuiq; pro ingeniorum captũ, & dignitate diſtribuebat. Hos quidem Pythagoræos legitimos, illos verò dicere ſolebat Pythagoriſtas, æmulos Pythagoræorum. Sic Artificos & Atticiſtas. Pythagoræorum omnia cõmunia. quosdã vocabat Acuſmaticos. Alios Mathematicos. Acuſmatici, fide tantum, nulla ratione, quæ didicerant, tenebant, vt diuinas res. Eorũ audita triplicia. Nonnulla quid eſt? ſignificanti. Nonnulla quid maxime? Alia quid agendum, quid non? Quid eſt? vt quid inſulæ beatorum? ſol & luna. Quid eſt in delphis vaſticinium? quaternitas: quod quidem eſt harmonia, in qua ſyrenes. Quid maxime? vt quid iuſtiſſimum? ſacrificare. quid ſapientiſſimũ? numerus. Quid ſapientiſſimum apud nos? medicina. Quid pulcherrimum? harmonia. Quid fortiſſimum? ſententia. Quid optimum? ſclicitas. Quid veriſſimum dicitur? q̃ hominem mali. Huiusmodi ſapientia ſeptem ſophiſtarum dicebatur. Ii enim non quid bonum requirebant, ſed quid maxime? Quid agendum, quid non? Vt q̃ oportet generare filios. Oportet dextrum calciare prius. Non oportet populares ire vias. In publico non baptizandum. In balneo non lauandum. Occultum quippe in his omnibus. An puri ſint omnes communicantes. Onus non ſimul leuandum: neq; enim danda occaſio eſt non laborandi. Nil ſine luce ſari licet. Litandũ aure calicis. In annulo in ſignum imago dei non geſtanda, ne maculetur. Per dextram calciandum. Gallus albus non offerendus. Conſulentis optima conſulenda: nã ſacra res, eſt conſilium. Bonum, labores. Voluptas, omnino malum. Diſcalciamus oportet ſacra facere, & ad diuina accedere. In ſacro nõ reſpicendum. Panis non frangendus: quia ad iudiciũ in inferis non cõfertur: quia non decet congregantiem diſſoluere: omnes enim ad vñũ panem amici conueniunt. Omnia autem talia præcepta propter diuina, & ad diuina referuntur. Et hoc eſt principium. Vita quoq; omnis ita inſtituenda, q̃ ſequatur mur deum. Et ea ratio eſt eius philoſophiæ.

Ridiculum efficiunt homines, aliunde q̃ a deo querentes bonum. Si quis ſupprincipem curet in Repu. dimiſſo omnium principe. Sic omnium dominus Deus. Bonũ verò ab omnium hero petendum; omnes enim ijs, quos amant, & quibus gaudent, bona largiuntur.

Velanda philoſophia.

Fides.

Tetraſtys.

Sapientiſſimũ numerus.

Pulcherrimũ, harmonia.

Optimum ſclicitas.

Dextrũ prius.

Onus.

Nil ſine luce ſari licet.

Annulo nõ fe

reſeda Dei icon.

Sacra res cõt

ſilium.

Diſcalciatum oportet ſacri

ficare.

A Deo querendum bonũ.

Talia instituta quidam Hippaso tribuunt Pythagoræo: qui, cum species
 ram duodecim Pentagonorum impius descripsisset, per fretum periit. Geo-
 metria apud Pythagoram Historia appellabatur. Docebat varijs vijs, iux-
 ta cuiusq; naturam & aptitudinem portiones dans. Testis est Abaris sacer-
 dos Apollinis, quem relictis tentamentis, & silentio, statim ad intima res
 rum dogmata traxit, de Dijs, de Natura instruens. Hic siquidem Abaris
 venit ex Hyperboreis, vt veberet ad propria, sapientissima quæq; italica.
 Arcus mirificus. Is arcum donat Pythagoræ, quo flumina, montes, maria, & cuncta inuicem
 facile traieciat.

Theologia per
 numeros.

Pythagoras beneficio hominibus venit. Idcirco sub humana forma, ne
 nouitate perturbarentur, atq; doctrinam eius resugerent. Theologiam, &
 rerum sacrarum leges per numeros docebat: ratus hæc puriorem existere
 & diuinorem cognitionem, ac celestibus deorum numeris magis propriâ,
 aptiorem etiam Abaridis ingenio.

Cratylus, leni-
 tas.

Primû in experiendis ingenijs animaduertebat, an continere os possent:
 deinde si verocundi. Et multo pluris silentium faciebat, q̃ sermonem. Pri-
 mam cogitationem, & curam de moribus. Secundam de ingenio, de me-
 moria habebat. Sed ante omnia mansuetudinem requirebat, dictam ab eo
 Cratylim. Expertes mansuetudinis, ineptos sapientiæ iudicabat.

Silentium.

Mane Pythagoræi per ea loca duntaxat deambulabant, in quibus quies &
 silentiû mediocre, & templa, saltusq; erant. Nec nisi constituto prius ani-
 mo, occurrendum alicui censebant: constituendo vero animo aptissimû aie-
 bant huiusmodi silentium esse. Post matutinam deambulationem vnâ con-
 ueniebāt ad imbuedos disciplinis & moribus animos. Deinde corpora cu-
 rabant, videntes, currentes, iuuantes. Tempus optimum, matutinum. Cis-
 to viebantur melle, fauo, pane optimo. Vinum die nescientes. Post tempus
 optimum, circa Politias, Oeconomias versabantur, & Exteras, & Xertis
 eas. Crepusculo rursus deambulabat tribus, dabbus uenit, uti discipli-
 nas rememorarent. Sed mane, soli deambulabant. Post deambulationē cre-
 pusculi, lauabantur. Laui cœnabant, non plures q̃ decem conuiu. prius
 licitis uiminibus. Ante solis occasum explebant. Post conuiuium, sacri-
 fici-
 cium. Deinde lectio, quæ imponebatur minimis natu à maioribus. Liban-
 tibus hæc monita dabantur, Domesticam plantam & fructuosam ne vellis-
 te, nec ledite. De Deorum, Demonum, Heroum genere, & sentite recte,
 & loquimini itidem; & de parentibus, & de beneficiis. Fauetote legibus;
 estote iniquitatis hostes. His actis, domum abibant veste pura & candida.

Stratis puris & candidis utebantur absq; lodicibus . Indumenta linea . Et strata non ex pellibus , villisue .

Fertur & alius instituenda vitæ modus p Apophrases huiusmodi . Tolenda ex vera amicitia lis omnis & contentio . Atq; id quidem ex omni amicitia . Quod si fieri non potest , ex paterna saltem , & ea , quam erga maiores , & beneficos gerimus . Partes iuniorum (si inciderit iurgium) cōtinere , q̄ maxime impetum , & furorem ; & seniori cedere . Fundamentum amoris , fides . Ea sublata , tota amicitiarum lex , ius , vis , ratio perit . Nunq̄ mentiendum amicis .

Fides fundamen-
tum.

Modus Pythagoræ philosophiæ per symbola . Li character antiquissimus apud Græcos , et Egyptios , occultâdis diuinis mysterijs accommodatissimus .

Symbolica
theologica.

Ex auditorio Pythagoræ , maxime vetustissimi & cōtemporanei , & discipuli , (ipso Pythagora sene) iuuenes , Phylolaus , Eurytus , Charondas , Zaleucus , Brysson , Archytas senior , Aristæus , Lysus , Empedocles , Zanolxis , Epimenides , Milo , Leucippus , Alcmaeon , Thymaridas , exierunt sapientissimi omnes . Li non cōmuni editione & populari philosophabatur , sed ex institutione Pythagoræ diuina mysteria indignis & imperfectis velebant per symbola . Et si quis differuisset non per symbola , & vt lege Pythagoræ cautum erat , ridicula cuncta & anilia censebantur . Obscuris enim vera , & grandia inuoluenda putabant . Talia symbola erant , Obiter nec in templa ingrediendum , nec procidendum omnino : neq; si ad fores ipsas astares . Discalciatus sacra , & adora . Populares declina vias . Vade per inaccessa . De Pythagoræis sine lumine ne garrias .

Diffuadebat aliena Dijs , et ab eorū familiaritate abducere nos , et quicquid diuinationem & sobrietatem mentis impediunt . Hæc vulgo de alimonia . Priuatim vero ijs , qui altius , subtiliusq; philosophabantur , edicebat . Tollens prorsus supernacua pabula , & impia . Nil edendum , animæ particeps . Bibendum nullo modo vinum . Nec animantia mactanda Dijs , vel vlla ex parte lædenda . Hæc eadē ipse , lege inuiolabili custodiebat , Amantissimus . Altarium , nulla cede nullius sanguine madentium . Hæc eadem & legum latoribus sanciebat . Nam cede animantium arbitrabatur frangi eam naturæ societatem , & eam , quæ ipsis nobiscum est , cōiunctionem , ac ita iustitiam contaminari . At quibus vita satis purgata , & sancta , & digna philosopho non erat , contingere quedam animantium committebat : ita tamen statutis vii diebus abstinere , ijs ipsis decernebat . Cor non absumere , nec edere cerebrum , & ab eis abstinere Pythagoricos vniuersos . Prins

Cor.

Cerebrum.

cipia enim sunt, ac tanq̃ sedes quædam sapiendi & viuendi. Bellum minime irritandum monebat: quoniam primus nūcius exiit, signumq; compatiendi cælestia ad terrena. Melanurum ne tangito: terrestrium quippe deorum. A rubellione pisce abstine, & fabis.

Fabis abstine.

DE MVSL.

CE.

Lyra.

Organū Py-

thagogo. Lyra:

Musicæ bona.

Musicā apprimè conducere valitudini & salui corpōris opinabatur, si aptis numeris vteretur. Vere nouo solebat conuentus in cithulū facere, in medio statuens lyra psallentem. Illo psallente, quot quot recte poterant, in harmoniam concinebant. Sic adhiberi facile remedia animi perturbationibus assueuerat. Vsurpabat pro organo lyram. Nam sonitum tibie illibet ralem, & tumultuarium explodebat. Choreas etiā duciari patiebatur. Homeri dicta, atq; Hesiodi ad institutionem vitæ diligebat. Dicitur etiā Pythagoras spondiaco quondam rhythmō per tibicinā extinxisse Tauromentani pueri furentis rabiem, nocte irruentis ad amicā à Riuali possessam, & fores domus incensuri. Sic & Empedocles pacauit musica furorē adolescentis, qui stricto ense Anchitam hospitem Empedoclis persequēbatur occisurus. Hic Empedocles in mouendis sonis & concentu precordijs, & quò voluit flectendis, illustrissimus inter omnes Pythagoræos extitit. Et sonitu cudentium malleis fabrorum Diapason, Diapente, & Diatessaron proportionem deprehendū harmoniam. Excogitauit etiā fere innumeras proportionēs, & organa musica haud pauca. Tetrachordum, Heptachordum, Monochordum, Pentachordum constituit.

Et multa etiā laudantur politice ab ipso tractata. Dum enim Crotonæ efferrentur maximo sumptu funera, hæc de diuinis Pythagoras fatuit. Cælitēs animos offerentium spectant, non rerum copiam. E contra deorū Inferi, tanq̃ inferiorum hæredes, cantibus, ludis, querelis, magnis gaudent impensis. Vnde ob capiendi auiditatem Plutoni, diti Orcum arbitrabatur.

Animus offerentiū spectat
Dij.

In Italia.

Ea tempestate florere videbantur & in Sicilia Chironidas Catanensis Pythagoræus, Zaleucus, & Timares Locrensis, optimi legum laiores.

Rerū pub. li-
neæ tres.

Pythagoras totius ciuiliſ scientiæ repertor, Nihil (inquit) hic purū, mixta contrarijs omnia. Ex hac hypothesi ratio ad vtrāq; partem impetum summit. Duo autem motus, corporis, & animi. Corporis, irrationalis. Animi, electilius. Rerū publicarum constituēbat lineas tres, huiusmodi extremis latibus contiguas inuicem, vnum rectum angulū efficiētes. Hanc quidem sesquiterciam naturam habentem. Illam vero, quinq; huiusmodi valentem. Harum verò etiam, vtrarumq; mediā. Computantibus autem nobis & linearum inuicem concurſiones, & locorum ab his, optimam pectam esse

Reipublicæ formam. Constat, & vendicasse sibi hanc sententiam Platonem in Repu. dicentem planè sesquitercian illâ radicem, & propaginem quintæ iunctam, & duplices præbentem harmonias. Exercebat affectuum temperatiam, & modestiam. Mulieribus pudorem suadebat. Pythagoras exiit Modestia. flammatus à Crotoniatis Apollo.

Signa sanctitatis Pythagoræ. Primū, quoniā norat suam ipsius animā, Nosse suū ipse quæ nā erat, & vnde in corpus ingressa, & priores eius vitas. Tum transiit suū animum. seunt Nefus fluuius, Salve ait Pythagora. Is terremotam sedat, auertit pestes, ponit ventorum vim, & tempestates marium, fluminumq; Terræ motum in putco futurum, vnde potauerat, prædixit. Et de nauē secundis ventis currente, q̄ mergenda foret. Agenda deo placita. Talia verò laud facile scire est, nisi quis ab eo, qui deum audient, vel ipse deum audierit, vel Deo placita à arte diuina didicerit. Non quedam deo possibile, quedam verò impossibile deo discenda. Nilū, vi opitū est Sophistarum: sed omnia possibile, & præcipuum idem Lini carminum. Sperare omnia oportet, quoniam nil spem fugit. Facile Spes. Tantū deo perficere, nihilq; Deo non facile. Pythagoras in sacris vnq̄ est Nil deo nō satisfusus non gustans quicq̄. Lacedæmon expiata per Pythagoram, immunis a cile. peste. In Sibari anguem perniciosum capiti & intermit: aliū in Tyrrheniā paruum morsu necantem. Crotonæ albam Aquilam prehendit expe. Aquila alba. flantem. Transmissum Pythagoræ eorum verbum, Bipes homo est, & aulis, et ieritū, aliud scilicet Pythagoras. Causa nihil, ut diuina omnia cōsilio tribuebant. Testis Androcyda in volumine de Symbolis Pythagoræis / diuina noui relictari prouidentia sapientissimum: vnde tanta religio. Dicendum Theologiæ & Pythagoriæ per numeros theologiæ exemplar indubitatum apud Orpheum, nec obscurum. Occasione ab Orpheo sumpsisse Pythagoram: atq; numeros. in de deo constituisse sermonem. hunc & ides sacrum inscripsimus, tanq̄ Theo. Dei ver ex maxime mystico apud Orpheum loco. Vnde Pythagoras inquit, numerum. et substantiam sempiternam esse, planè principium omnis celi, & terræ. Orpheus, & mediæ naturæ. Amplius & deorum, & deorum & deorum sedes Numerus oris radicare. Hæc apud Orpheum. Inde perspicuum, q̄ numero terminatam go omnium. essentiam debet ex Orpheo sumptū. Efficiebat vero numeris ipsis & ad Orphica. mirabilem præscientiam, & curam deorum. Sanctius, q̄ sanguine litant Numero prædam. Sacrum censebat gallum. Potentes omnium Dij putandi. Credendū scientia. diuinis dogmatibus, quæ Pythagoras tradidit. Amiciebatur indumēto al. Vestis cādida bo, & paræ. Probiores laudabat. Lineis, & corpus, & strata tegebat. pura. Opéra fame, & diuina fortibus daret, vi fortibus. Lucebat Dijs ibus, mie

dium, & placentulas rotundas, fauos, & alia etiā thymiamata. Per deorum nomina non iurandū. Iuramentum Pythagoreorum, Non, per nostræ sapientiæ inuentorem quaternarium. Fontem, semper fluentis naturæ, radices habentem, intelligentes Pythagoram. Pythagoras persudiosus interpretationis Orphei. Et Deos, more ritus Orphei, colebat stantes i statuis, & ære, non nostros cōiunctos formis, omnia potentes & sciemes, similem vniuerso formam habentes, & naturam. Is coniunxit cultum deorum cum diuina philosophia, quæ didicerat ab Orphicis Ægyptij sacerdotibus. Chalcidensibus Magis, diuinarum rerum scientiam hausit. Sacrificia verò in Eleusina, Imbro, Samo, Ithracia, Delo, Celtis, Hiberia, Latinis. Hic aiebat, litare homines, & vacinari Apollinem ex Tripode, eo q̄ per trinitatem primus numerus: Veneri verò sacrificari senario. Quia primas hic numerus omnem quidem numeri naturam communicat. Secundum vero quemcunq; modum diuidatur similem sumit, & eorum quæ auferuntur, & quæ relinquuntur vim. Herculi sacrificandum octauo.

Ingrediendū in sacra, veste munda, & in qua nemo vnq; dormierit. In templo non pariendum: non enim fas, in sacro colligare diuinitatem animæ ad corpus. Pedunculam in templo ne occidio. Cedro, lauro, cupresso, quercu, & myrto honorandi Dij. Dentes nō scindendi. Aceruus ē cupressis non fabrefaciendus: quia scēpirum Iouis cupressum, vel ob aliquam mysticam rationem, Cælo tonante, terra tangenda memoria generationis eternæ. Adeundo templa. Et dextra loca consuebatur. Pythagoras principia imparis numerorum, & diuinum ponens. Sinistrum verò, paris, & dissoluti symbolum.

Pythagoras omnis sapientiæ gnarus, circa geometriā plurimū insudauit. Quam ob Nili inundationes, agrotum diuisionibus necessariam inuenerūt. Theoremata igitur eius artis permulta ab Ægyptijs cepit. Cælestia verò speculata nonnulli tribuunt Ægyptijs, & Chaldaeis. Ratiocinia, & numeros Phoenicibus. Philosophiam primus appellauit, ac studium sapientiæ. Sapientiam verò, scientiam inquit veritatis eorū, quæ sunt. Esse autem ea, quæ materia prorsus carent, & sempiterna, & solum actu subsistentia, hoc est incorporea. Reliqua æquiuoce entia, secundum entium participationem, vitæ corporea, materialia, genita, et mortalia, nullo modo verè entia. Sapientiam verò probabat, esse scientiam verè entium, & non æquiuoce entium. Neq; enim sciri queunt corporea, nec firmè cognosci: quoniam in infinitum abeunt, neq; vlla comprehendendi scientia possunt, cum nō sint, & termino

mino diffinita non existant. Si ergo talia eam naturam sortita fuere, ut nea
sciantur, eorum scientia non erit. Non itaque etiam fas est, esse amorem scien-
tiae non manentis, sed potius illius scientiae, quae versatur circa vera entia, et
circa eadem semper, et identidem persstantia: atque horum apprehensione
etiam aequivoce entium tenere cognitionem.

Symbolice loquebatur, breuiloquentiam amabat: in qua diuinissimas res
ponebat sententias, et scientias. Tritum Pythagorae apophthegma, Principium
totius dimidium. Alterum apophthegma, In numero omnia lucent. In pre-
tium Pythagorae erat Musica, Medicina, Diuinitas. Laudabant in primis
eum, qui audire posset, et taciturnum. Dieta ad medicinam plurimum uter-
bantur. Carminibus nonnunquam. Sed musicam ante omnia sanitati prodesse
putabant.

In praetio
Musica Me-
dicina Vatici-
nium.

Memoria potissimum opus esse: ubi et quae docentur omnia, et quae dis-
cuntur, contineantur et referuntur. Et tamdiu docendum, et audiendum,
quoad capere possumus discendo, ingenio, et memoria, circa quam maxi-
mopere laborabant. Vir Pythagoraeus non prius e stratis surgebat, quam he-
sterna acta ad memoriam reuocasset. Sic vero rememorabant. Contende-
bant meminisse, quid locuti primum fuissent, vel audissent, aut alijs man-
dassent. Vel quid secundum, vel quid tertium. Et de futuris eadem ratio.
Rursus cui exeuntes primum occurrissent. Vel cui secundo. Et quosnam se-
mones egissent primos, quosque secundos, et quosnam tertios: et ita quae
toto gessissent die, reuoluere animo studebant. Nihil enim ad scientiam,
et experientiam, et prudentiam maius, quam posse meminisse. Ab his ergo
instituta Italiae vniuersam contigit viris impleri philosophis. Et prius igno-
ta cum esset, postea propter Pythagoram magnam Graeciam appellatam.
Philosophos illic complures, et Poetas, et legum institutores euasisse. Ar-
tes quippe Rhetoricas, et Demonstrationes, et Leges scriptas ab illis in-
Graeciam deferri accidit. Et de rebus naturae quicunque meminissent, pri-
mum Empedoclem, et Parmenidem Eleatam adduxerunt. Quique de vita quicunque
disceperant Epicharmi sententias afferunt. Et fere omnes eas Philosophi
retinent.

Memoria.

Maximū, me-
minisse.

Italia magna
gracia pp Py-
thagorā appel-
lata.

Empedocles
Parmenides.
Epicharmus.

De prudentia

Prudentiam virtutum reginam ac dominam esse quis dubitet? Haec namque
virtutibus vniuersis utitur quasi quidam intelligentiae oculus, et ordinem
eis, modumque praescribit, ipsarum moderatrix. Sed quis aliunde querat, aut
petat testimonia? Ne longe abiens, per frustra vniuersum oculis. Nam tem-
plum hoc omne, quod cernis tam illustre, tam clarum, prudentiam arguit,

opportuniſſime omnia & commodiſſime exornantem. Hæc itaq; mundi facile princeps genituram à pura mente, & perfectâ capit: & inde proles illa orta. Rurſus in ipſam ſe intelligentiam contemplantam colligit: & ita
Exēplar mēs. intuendo, & videndo perficitur. Mentem quippe exemplar ſuum, & modum ſpectat pulcherrimum Prudentia, & ad id vti ad amuſſim omnia mu- nera obit, omneis abſoluit actiones. Adde, ſi qua nobis cū Dijs ſocietas eſt (eſt autem plurima) eam ſanè totam illa præbet virtus. Hæc enim homi-
Deificat pruden- nem ſermè Deo parem efficit, dum bonorum & malorum, vtiliū & inu-
tentia. tiliū, honeſtarum rerum & turpiū delectū habet. Oritur ex hac etiam ſolidum in agendis negocijs optimūq; iudiciū, & humanarum ſunctio- num quaſi norma quædam & perpendicularum, & (vī ſummā dicendi con-
Gubernaculū. ficiam) ſanè Prudentia virtus in puppi ſedens, gubernaculum tenet hominū,
 tenet prudentia omnium noſtrarum rationum, conſiliorum, operum dux. Hæc deinde Re- ſpublicas, & domos, quin etiam priuatam cuiuſq; vitam diuinum in exem-plar referri. Et inde imaginem effingit, q̄ optimam poteſt, nūc illa delens, nunc alia abſtergens, & moderate vtraq; exprimit. quam ob rem tantæ poteſtatis, & auctoritatis Prudentia exiſtit, vī ſuæ factionis homines dei faciem induere, & deos præſe ferre faciat.

De veritate. Veritas quidem ipſa, quemadmodum ex nomine etiam ipſo declaratur, erga deos immortales conuerſionem efficit, & deorū actionem incorruptā. At mima opinio hæc vmbraſ, ac imaginum fictio, vī præclare inquit Pla- to, circum prophana & loca tenebrarum verſatur errabunda. Proinde al-tera ſanè pulcherrimarum formarū, ſoli intelligentiæ, oculo viſibilem, di- uinarumq; ac verarum, ac ſempiternarum lucem intuendo beatur. Altera autem id quod informe eſt, & eſſentiæ expers, & variū, atq; volubile ſpectat; & de eo cæcutiēdo allucinetur, & caligat. Altera item, quod eſt, contemplatur. Altera quod in mentem venit, multitudinis & vulgi animis videtur. Proinde veritas cum intelligentiæ verſatur luce, in hac luce viu- it, in hac paſcitur, & animi oculum auget. Altera inſtar Ixionis, dum ina- nes picturas conſectatur, obiecta nubecula luditur, nō rem vllam preben-
DE DIALE ſando, ſed dementiæ vanitate aberrando.

TICA.

Deus optimus maximus proculdubio Dialecticam monſtrauit, ac mu-
Gemini dra- neri mortalibus miſit. Facundus, inq̄ (ceu perhibent) Mercurius ſymbolū
 cones ſymbolū eius artis in manibus præſe ferens, geminos videlicet dracones mutuo ſeſe
 dialecticæ. ſpectantes. Vt verò probatiſſimi ſemper & eximij teſtantur philoſophi, ex-
 Calliope. cogitauit muſarum antiquiſſima. Calliope inconcuſſam rationis firmitatem,

ac irreprehensibilem, molli pudore dignam præbuit. Quin etiã in Dlephib
 deus munera attendit Dialecticæ, nec explicans (iuxta Heraclitum) nec
 occultans : at innuens vaticinia, excitat ad differendi indagatorem oracus
 lorum auditores ; vbi plena ambiguitatum, & æquiocationum omnia . Et
 Didymum omne responsum scientiæ citat lumen. Quo perspecto, Themis
 stocles, etiam oraculum recte accipiens, opportune, vt debuit, lignea mæ-
 nia, causa planè extitit Græcorum salutis. His germana Deus in Branchis
 de opera ostendit dialecticæ, perspicuam inductionē significans, quum ait,
 Nec volatilis sagitta, nec suavis lyra, nec nauigium vllum sine vsu scientiæ
 potest fieri fructuosè.

Heraclitus.

Nutus, Deorū

Dydimū om̃s

ne responsum.

Lignea mænia

Omnes homines Dialecticam vsurpant, imitatem eam tenentes ab incus
 nabulis ferè facultatem & vim aliqua ex parte, quæ id alijs magis, alijs
 calleant minus. Itaq; deorum immortalium munus, omnino nefas est projici.
 quin illud potius omni studio, industria, arte, exercitatione, omni deniq;
 ope censeo confirmandū, & q; maxime fieri potest, augendū. Vide namq;
 quæ hoc ipsum ad omnem vitæ partem apportet momenti. Nam in collo-
 quijs cum hominibus habet cōsuetudinem ex cōmunibus tum sententijs tum
 opinionibus. Ad inuentionem artium, primas, & summas inuenit origines,
 ac principiorū fundamenta. Ante, actiones cogitat, & præmeditatur: quid
 factū opus sciet, & quemadmodum conficienda res. Præcludia ad Philoso-
 phiam exercitat, ad ea quidem mirificas methodos præbens. Sed si ea lo-
 qui oportet, quæ ijs anteunt, non est vlla philosophiæ pars, quam quispiam
 absq; Dialectices beneficio assequi possit. Nam naturæ dogma inuentū ip-
 sum logice cōmunimus, & quæcunq; de rebus diuinis contemplamur, ra-
 tione differendi cōprobantur. Quid dicam? nihil prorsus aut loqui aut au-
 dire ē ab huiusmodi ratione alienos. Immo enim & ipsum nō dicere dia-
 lecticam, dialectice moliri oportet, perdiscereq;. Siue igitur institueret velis,
 siue minime, tamen illa (vt inquit Parmenides) loquentia exercenda est.
 quid præterea absurdius nos, quos ratione, & oratione cæteris omnibus
 animantibus natura voluit antecire, & illa in primis dote eximia præpolle-
 re, tamen bonum hoc penè diuinum, naturæ humanæ proprium temere &
 fortuitū tractare; & (vt verius loquar) extinguere igniculos illos à na-
 tura data tos? At si quis ea elaborando orationis, & rationis munera secum,
 & alia sit complexus, scientiam constituit planè mirifica, & præclaris-
 simam, inscriptione Delphica teste minime aspernanda.

Dialectica.

Dei munera

non proyiciens

da.

Parmenides

dialecticā gar

rulitatē vocat.

Veniamus iam ad Philosophiæ exercitiāmētā. Et primum occurrūt illa, De summo dia-

Instituta ob-
stetricia.

Lucina.

Auscultatoria

DE IVSTI-
TIA.

Cōmunia oīa.

Manfuetudo.

Alius immor-
talis.

Deorū initia
de fursum.

quæ ad recordationem excitant, cuiusmodi tota illa disputatio est, quam tra-
stat cum Menone Socrates, interrogando & respondendo præteritorū me-
moriam expurgiscitur. Secundo loco collocamus institutiones obstetricias, qui-
bus Lucina præest, ut salui partus in lucem prodeat. Ita beneficio & ope-
ra obstetricia educta in lucem, patent quæ nam vera, quæue etiā mentian-
tur. Hæc robur ab arte differendi petunt. Nam elenchis, quasi eleboro ad
purgandos animos vtuntur, in opinionibus aduersariorum refellendis, &
explodendis. Sunt & aliæ disciplinæ experientiæ, & exercitationis gra-
tia auditoribus oblatae, vel quæcumq; ad positionem aggrediuntur tratan-
do, aut si quæ veterum scrutantur auscultationes, quarū nulla prorsus mu-
nus obit suum sine artis differendi ope. Quid verbis immoramur? fieri mi-
nime potest, ut verbum vllum, aut demus, aut accipiamus rite ac decore,
nisi eam, quæ de ratiocinando, & sermone differit, scientiam teneamus.

Initium iustitiæ commune & æquum vsq; adeo, ut corpore vno & ani-
ma vna omnes vterentur, etiam meum diceret idem & alienū, uti & Pla-
to contestatur, accipiens à Pythagoræis omne proprium exterminans, &
commune augens, omnia communia omnibus, etiam fortunæ, resq;. Nemo
proprium possidebat aliquid. Si cui communitas nō placuisset, substantiam
quam contulerat, & aliam tantam recipiens à collegio Pythagoræorum,
dimittebatur. Familiaritas & lenitas in homines, iustitiam adducit. Alie-
natio & aspernatio communis generis, contumeliam. Seruanda etiam bo-
minibus in cognata animantia familiaritas, & mansuetudo, ex institutis
Pythagoræ docebatur: ita ut ea non occiderentur, neue à nobis ederentur.
Domi iustitia est. ideo œconomica dicebat Pythagoras. Quod primum mas-
lorum serpere in vrbes soleret, ne dum ad domos, deliciæ. Secundum, iniu-
riæ. Tercium, clades, & excidium. Aliud iustitiæ genus decreuit, insti-
tutionem legum. In quo Charondas excelluit: Cataneus, & Zaleucus,
Timaratusq; Locrenses: adde Theætbætum, & Ellicæonem, & Aristos-
eratem, ac Phytium Rhegiensium legum latores. Zamolxis Thrax Py-
thagoræ feruus, quas à Pythagora tenebat leges Genis dedit, persuasusq;
immortalem Animam esse. Etiam nunc Galatæ ferè omnes, & Traliscæ,
ac Barbarorum pleriq; filios erudiebant, Interire animā nullo modo posse,
sed manere post obitū omnino. Postremò mortem minime metuendā. Opti-
mum, ad constitutionem rerum publicarum in iustitia censuit, Deorū imi-
tia, & auspicia de fursum petere. Hanc vrbes, & leges, & iura degessit.
Tum inquebat intelligi de diuino, & uti est oportere, & ut sese ad bomi-

num generis habet curam ; & non negligens ipsum existimare . Hoc Pythagoræi vtile in primis ducebant.

Sic eo principio statui, naturam nostram propensam ad affectus corporis, & iniurias . Deinde spectandam esse hortabatur naturæ varietatem, nec dimittendam vnq̃ de pectore pietatem in Deos , & curam . Post deos, Pietas. Dæmonum habendam plurimam rationem, parentem etiam, & legum: & his obediẽtem confirmare. Nil deterius Anarchia. i. q̃ carere Principe Ex Deterrima sententia Pythagoræ, reditus est animarum. Nil alienius à iustitia, q̃ in anarchia. terrore hominem. Potius sustinenda iniuria, q̃ ob ultionem obruncare homines: posuit enim iudicium apud inferos . Quærenda opportunitas nil iniquius. omnium. Principe, & Principio opus est in scientia, & experientia, & Occasio. neratione, domo, vrbe, exercitui . Princeps debet lubenter imperare. Et ij Princeps. quibus imperatum, non inuiti parere. In adiscente, & docente idem. Stateram ne teram ne supergredere.

Hoc ad iustitiam refer.

Iustitiæ itaq; commodissima munera, & instituta hæc sunt. Cætas hominum lege sociati, comitas, mansuetudo, cõmunicandi, & commatandi ius, & adiumenta, quæ propulsant actiones perniciosas, & statum cõtra riorum scilicet vtilium cum decore cõparantia . Virtutum certè omnium Iustitia thesaurus summa & quasi thesaurus, iustitia est, ad quam, vti ad signum, & finem urus . spectant, & in qua insunt omnes comprehensum, quemadmodum in veteri verbo innuitur. Quisquis igitur virtutem hanc teneat, vniuersas tenuerit. In humana vita distribuere cuiq; pro dignitate, munia, scilicet honores, & cætera quæ obueniunt . Id, sanè prima iustitiæ pars, ad vitam humanam pertinens.

Ille demum bonus iure & sit, & habeatur, cuius potissima actio in p̃ DE BONI-
ra & defecata intelligentia consistit, siq; ita diuinæ pulchritudinis, & TATE.
virtutis particeps, quam sola mentis acies capit . Bonus, q̃ mētē

Cum aliquando diceret pro concione Demosthenes, Phocionem cernēs habet puram .
aduentantem, Ecce mearum (inquit) orationum & malleum, & mucro. Demosthenes
nem acerrimum . Adcō non tanti ponderis vel auctoritatis eloquentia est, Phocio.
quanti morum, ac dicentis integritas.

Scipio Polyby secutus institutum, omni ope, ac studio enitebatur, fore
non exire, q̃ sibi cuiuspiam amicitiam conciliauisset. Scipio semper

Biantis Præclara illa sententia est, Imposturas facile bonis fieri. ad conciliandos
Alexander cum Phocioni dono misisset centum talenta, rogauit ille, Cur amicos.

mibi (inquit) soli ex tanto numero virorum Atheniensium mittūtur? quoniam te vnum (aiūt) bonum, & honestum putat. Cur igitur (inquit) talem & videri, & esse non sinat?

DE REPUBLICA. Perinde tutum est sceptrum improbo committere, atq; ensē in manu furentis ponere.

Vita cōstat beneficij, honoris, supplicij. Theophrastus cum nescio quis percunctaretur, quæ res potissimum vitæ humanæ continerent. Triā (inquit) beneficia, & honores, & supplicia. Rex Charillus, siscitanii cuidam, cur pauca admodum legum capitula, Icyrgus posuisset, Respondit, Quoniam paucis videntes legibus, non indigent legibus.

Rex, lex. Verbū illud probatissimum existit, ita nempe. Rex omnium, lex diſtinetur. Vterq; enim eodem spectat. Vterq; imperat honesta, prohibet cōtraria. Cui itaq; rerum, legum, optimum institutum æquari liceat, aut quid cum illo conferremus? adeo incredibili, & penē diuina tum magnitudine, tum

Iustitia vti sol. elegantia præstat. Et quemadmodum sol omnium siderum claritatem eximio suo obscurat splendore, ita omnibus virtutibus iustitiæ supereminet iubar. Nam omnis virtutum chorus, & generatim & sigillatim, legum percurrit sanctiones. Inde vrbium, ac Rerum publicarum optima administratio. Inde in vniuersum humanum genus utilitas longe lateq; propagatur.

Lex. Lex igitur, bonum vniuersitatis commodum, & salus Rempublicarum est, latissime, & fusissime patens. Sine quo, quod genus vnq; aut vlla boni species stare potest? quisquis verò præest ipsis legibus, princeps purgatissimus esto, ac sincerissimus, rectam æquitatis, & incorruptam trutinam manibus perpetuò tenens, quem nullæ vel munerum, vel vasaframentorum imposturæ, nulla prorsus res à recto queat deflectere, nec precario, nec vi, neq; pretio corrumpēdus. Seruatorem nempe legum, & custodem integerrimū, & nullo modo violari oportet, quantum humana in potestate est.

De Principatu & Principis pe. quemadmodum arborem infructuosam satius exuri ē, q̃ permanere; ita homini neq; mors vitior, q̃ vita. Puerum iudicium, malorum omnium radix. Caput administrandi legitime, imperij, & dominandi in alia, sibi ipsi est imperare, sibi ipsi leges præscribere, sibi instituta dictare bene, beatēq; viuendi: quo nihil videtur maius, aut melius. Hæc ratio, is modus suppetat eximiam, præclaram, ac magnificam omnium bonorum vbertatem,

Scopus boni principis, beate re Remp. ac vitæ munus inexplebile. Salutē quoq; affert plurimā. Tum etiam incredibilem animo pacem, & tranquillitatem. Quin potius in illud signum, ac scopum spectare debet tam consilia, q̃ actiones omnes boni Principis, id

agere, idq; moliri, ut subiectos reddat sua opera perbeatos. Quod cum præstat, tum præest subiectis maxime, tum maxime potest auctoritate, quando exëplo principis et beneficio agunt vitam reipublicæ feliciter. Salus quippe Ciuitatû et vniuersitatis cum salute priuatorû cõiunctissima est. Pendet enim ex toto ipso, partium singularum, membrorumq; et bonû, et perfectio, et salus deniq; ipsa, non solum in animantibus et vrbibus, verum etiam in cæteris vniuersis naturis.

Miror equidem et amplitudinem et maiestatem, cum in omnibus im-

Liberalitas.

perij muneribus et functionibus, tum præsertim in splendore liberalitatis, qua fit, ut nulli rerum parcatur ad beneficentiam propagandam. Nec vero ita res ad trutinam referenda est, ut par pari duntaxat rependatur, æqua æquis, quasi ad pondus et lancem quærant metiri beneficia. Sed ingenue, et liberaliter, et splendide, ac magnifice gratias iucundissimas elargiri oportet, et profundere non ex cado solum, ut Poetæ commentantur, aut alijs vasibus, quibus retineantur: quin ipsas nudas potius, et detectas sine vllis velamentis depromere debent, gratias (inquit) sese mutuò complectentes vinculo Veneris optimo. Talia nempe grata, et suauia sunt; et profecto apud Imperium charites eo ornamento coronatæ plurimum decent.

Gratiæ.

Charites nuz
de.

Omnis præclara virtus atq; eximia, plurimorum in se inuidiâ concitat.

DE PRINCE
CIPE.

Quemadmodum enim lumen umbra semper solet cõsectari, et vti lucis nihil est, umbra illic nulla sit: ita semper in sublimia, et luculenta serpiti-
uor: ita eximium omne, et magnificum, inuidiosum esse cõsuevit; et nisi
temperetur, quasi odiosum. At si maiestas illa summa, ac auctoritas re-
gnandi mansuetudinis, et humanitatis, quodam condimento deliniatur, sal
fertur suauius, mitius, leuius potestas; alioquin dura. Imperâdi hæc tutis-
sima existit, et verissima, regnandi, et dominâdi ratio, etiam ijs grata,
in quos exercetur.

Liuer in alta
serpit.
Sal regni, lea
nitas.

quis nesciat imperium maribus in seminas esse, et hinc imperare, hinc
imperari: pace tamen, et concordia vtriusq;? quis verò modus, quæ ra-
tio, quodnam erit imperâdi genus; num herile, ut herus erga mæcipiû? vbi
inferius superioris rem curat. An ciuile, ut vtrinq; ex æquo curètur res?

De institutis.
nuptialibus.

Communia præcepta iam dicta sunt, quibus igni, ferroq; recidenda quæ
præter mensuram. Est etiam eius generis animatium omnium abstinentia,
et ciborû lasciuientiû, et opponi quidem in alimentis suauia, et dispen-
sio magno parata cibaria; remitti verò ipsa seruis. Aurum nullam liberam
ferre, sed solas impudicas; et socias. Inter silentium tunc continua, nec

De temperan-
tia,

vnq̃ respirans difficillimorū Theorematum assumptio, & inquisitio. Propter hæc, vini cibi, somniq; summa paritas. Ac nos gloria, & diuitijs inferiores non esse oportet. Pudor non fictus erga conuenientes seruādus: comitas sincera, & mansuetudo in coætaneos: hortatio, & excitatio erga natu minores sine inuidia.

Dionysius.
Tymicha.

Quidam Pythagoreorum interire potius, q̃ conculcare fabas voluerunt. Cuius cum causam Dionysius Tirannus percūstaretur à Tymicha muliere Pythagoræa, nec minis eam, nec vllis potuit tentamenti adducere, vt id aperiret. At ipsa verita, ne cogeretur, linguam intra dentes præcidit. At tunc ad idem virtutis illud, quod à pellicum consuetudine Crotoniatæ, Pythagoræ auctoritate, sunt abducti. Musica etiam adolescens ab libidine in continentia versus. Ea tradebat Pythagoras, quæ ipse agebat. Eodem semper animo, vultuq; persistabant læto.

Eodē semper
aio & vultu.
Prouidēda
oia.

Tenebantq; illud in primis institutum, vt nihil humanorū casu inopinatū, nihil inexpectatum foret apud sapientes. Sed prouidēda omnia, & expectanda, & sustinenda, quorum domini ipsi non sumus. Quod si forte in affectum inciderent, ei statim adhibendum remedium.

In seruum Pythagoræorum, nullus vnq̃ iratus animaduertit: sed prius mentis turbas statuabant. Archytas Tarentinus cum reperisset seruorū negligētia agros serē perijisse suos, Recte (inquit) vobiscum actum, q̃ vobis indignatus, alioquin impune non abiret vestra hæc noxa. Identiēdē Clitias nunq̃ ad castigaciones descendit, ni prius animum constituisset. Demū vniuersi ita sese habebant inuicem Pythagorici, vti studiosissimus ad filios parens. Gloriam de inuentis propriam non captabant, nisi rarissime. Per pauci etenim, quorū viferentur propria cōmentaria, mira certe custodiēdi solertia, quando in tot annorum lapsibus, & sæculis, nullus quicq̃ ante Philolai tēpora, excusit, nil edidit. Primus hic deprompsit libros illos vulgatos treis, quos Dion Syracusius minis centum cōparauit, Platone iubente. Atq; ille quidem pretio dedit, extrema compulsus inopia; homini tamen à Pythagoræis minime alieno. De gloria ita prædicabāt, esse dementiæ, omnia gloria metiri: ea præsertim, quæ à multitudinē circumfertur. Recte enim senire, & arbitrari, sapiētibus, et illis certe paucis, datur. Est quoq; amenis, & rudis, omnium opinionem aspernari. Oportet nescientem discere quæ per se consequi nequit, & hæere docentis arbitratui: & omnino iuuenibus conuenit, qui se saluos velint, inniti maiorum, & seniorum optimorum consilij, & auctoritati. Tota vitæ hominū, & ætatis summa, in edu-

in educatione pueritiæ sita. Hac neglecta, perditâ fit reliqua tota vivendi ratio. Si curetur, potest proficere iuventa. Et ætas tenera non suo arbitrio, & libertati cōmittenda, sed affuescere oportet, & educari ad ordinem, & modum; quæ duo, honesta dicuntur. Contraria, turpia, vipote ebrietas, & insatiabilitas. Statim initio vitæ, & catulos docet & pueros illa discere, & in eis consuescere, quæ meliores eos reddant. In primis tenoribus annis fugiēda voluptas: est enim turpe, & noxium, epiphora seu lippitudo animæ. Vacuo corpore cibum appetere, & rursus impleto, vacuum secundū naturam videtur. Cupere tamen plus satis id, vel delicias vestiū, & strati, vel dispendijs grandibus extructas domos superuacuum, & luxuriosum. Docendi igitur quæ nam appetere liceat, quæ etiam non conveniat. Vinū mediocriter haustum, alacriores homines facit: ultra verò fas, etiam in suavitatem, & insaniam rapit. Magna igitur sapientia opus est, ut planè sciatur, quibus, & quantis rerum in alimento utendum. Eiusmodi institutio Apollinis primum. Et Pæonis, posterioris Esculapianorū. Quædam attingentium ad vitam humanam egent Opismathia, hoc est præceptione admodum fera, ut venerea.

Ordo, modus.

Sanguine proprio abstinendum.

Obseruandus locus, non in sacris, nec in foro, naturæ lege salua, & modestiæ, & summa providentiâ ad ferendam sobolem accedendū, sobrio, non pleno stomacho: alioquin, venturam prolem sordidam. Postremo non ambiguum indignam sationem, & negligentem educationem liberorū, fortissimam, & manifestissimam causam nequitie complurium hominum.

Idem profecto circa vires animi loquor, quas oportet moderatione quadam inter se, & proportionem cōtinere cū ea animi parte, ubi impetus iræ, ubi etiam libido sæpe dominatur: tum eam quoque ubi ratio sedet. ita omnes componendæ, ac temperandæ quodam tenore, & ordine, ut superiori inferiora pareant, quemadmodum & res ipsæ exposcūt, & tempora inde varia nata, temperantiæ virtus præclara.

Mira sanè vis continentie ad constituendum animi habitum consentaneum, & constantem, tum societatis quandam coniunctionem conciliandā. Hæc docet animi uti imperio rite, & corporis servitio non indecore. Hinc morum nascuntur instituta optima, & moderatio voluptatum, ac cupidinum fræna. Impotentem verò, & intemperantem in voluptate, ac dissolutum ex tota morum probitate, quis nesciat ejici oportere?

Emerat paulo plura solio obsonia Phocioni puer. At, flebis (inquit

DE CONTINENTIA.

De pudore.

ille) si ad esum plura, q̄ edantur, comparaueris.

Quisquis vim habet pudoris, bonos mores optime seruat, atq; ab omni re turpi sibi temperat: tum ex animo delet omnem impudentiæ licentiam, qua plurimi à turpitudinibus capiuntur.

DE FORTITVDINE.

Prouidentia.

Huius virtutis sunt peregrinationes Pythagoræ, tot tyrannidum dissolutiones, & seruitutis regionum Italiæ. Tum lenissimū se præbebat iustis ducem. Agrestes verò ab humano, & ciuili conuentu explodebat, nec ius ijs dicendum censebat. Prouidentia cælitum, humanā spem omnem, & vim superat. Hac fretus Abaris, institutus per Pythagoram, morborum genera desperata cuaabat. Econtra Pbalaris, audito illo diuino viro, detrior, et tyrannidis appetentior factus, ac deorum contemptor. Sed norat Pythagoras sese nō fatalem, Pbalaridi; dixitq; ad Abarim, q̄ cælitus transiit in æria, & terrestria ferri natus est. Deinde cæpit de consecutione in cælū omniū fari, de vi animæ, de cupiditate habendi, & imperandi, de optimo vitæ genere. Præ cæteris illud aperuit omnium pulcherrimū, q̄ in deo rationes malorum non sunt. Multa deinde sapienter de Dæmonibus, de immortalitate animi differuit, de moribus, de fato. Soluit Siciliam atrocissima Pbalaridis tyrannide, secundum oraculum è tripode habitum. Magnum constantiæ argumentum, q̄ Pythagoras ipse, & sui, nulla perturbatione, nullo metu, nulla voluptate, nullo periculo, nulla morte poterant ab instituto suo diuelli. Erantq; apud eos nonnulla rhythmorum, & carminum genera ad ponēdos, citandosq; affectus. Nil precario, aut assentatorie agendum; ne fœminas, & illiberales sequerentur.

Idea.

Arcana.

Ad eandem morū ideam pertine etiam, q̄ maxime propria & sapientiæ plena dogmata arcana apud se conseruabant omnes, semper cum diligentissimo silentio, ad externos nunq̄ edendo: custodientes sine scriptis in memoria successorum: mysteria Deorum intra parietes tantum tradebantur. In externis vero, & prophanis, si contigisset aliquādo verba fieri, per symbola inter se viri innuebant. Quorū vestigium sunt illa vulgo usurpata, ut ignem ferro ne cædito, & huiusmodi symbola; quæ tenui quidem pbrasi, amlibus per similia fabellis, videntur. Si vero penetrarent, admirabilem quandam, & diuinum vsum præbent participantibus.

Mens videt, audit.

Maximam institutorum ad fortitudinem, liberare ab incunabulis animū tantis vinculis, & mētem, sine qua sanum nil quisq̄ discet, nil verū. Neq̄ ad enim aliquo sensuum cernere poterit. Mens quippe (vi eorum sententia est) omnia videt, & omnia audit. Reliqua surda, & cæca. Secūdū, mul-

eo studio curare, ut purgato iam animo per mathematica sacra, aliquid diuinorum inseratur, ne oculi aueriantur à fulgore limpidissimo rerum, corque carentium

Amicitiam in primis attulit omnium in omnes Pythagoras, Deorū ad homines per religionem, & cultum; dogmatum inuicem, & in vniuersum animæ ad corpus, rationabilis ad rationis experts per speculationem et philosophiam, hominum inter se; ciuium quidem per legum salutem, aliorum per Physiologiam; viri verò in mulierem, aut filios, aut fratres, & domesticos per communicationem nō peruersam: & collectum omnium ad omnes, etiam usq; ad brutorum, quædam per iustitiam, ut naturæ vinculū, ac coniunctionem corporis ad vires sibi contrarias per sanitatem, & modestiam, secundum imitationem ordinis elementorum mundi; vna, eodemq; amicitia nomine omnia hæc vincienda. Eius nominis repertor Pythagoras.

De amicitia.

De vera amicitia tollendum certamen prorsus, & contentio maxime quidam ex omni, si fieri possit: sin minus, ex paterna, eaq; quæ in maiores nati & superiores habetur, ac in beneficos. Contendere nempe aduersus hos quauis de causa, veræ amicitia non salutare. Et si forte iræ incidant, & in amicis vlcera, est iuniorum maioribus cedere. Ac illorum hortamēta & correctiones, quas appellare Pythagoras pædartes consueuerat, idest, puerorum compositiones recipere. Ex amicitia nunq̃ tollenda fides, vel serio agatur, vel ioco. In aduersa fortuna, amicitia non desituenda. Malorum tantum odia, & inimitia suscipiendæ, malorum (inq̃) quorum nulla resipiscentiæ spes est.

Vera amicitia

Admirabilia sunt determinata à Pythagoræis, de communionem diuinorum bonorum, de consensu mentis, de diuina anima. Et frequenter profitebantur inuicem, non dilaniare in se ipsis deum. Igitur in dei continentiam quandam, & ad Deū unitatem, & mentis communionem, & diuinæ animæ spectabat eorum tota amicitia ratio, & studium dicto, & facto. Quocirca certe nil melius reperiri potest in omni genere sermonum, & institutionū. Puto enim q̃ in ea cōtineantur vniuersa amicitia bona. Vnde & nos tanq̃ in capite hoc, & summa omnia circumscribētis priuilegia, quiescimus, ne plura de eo dicamus.

Vnitas cum

Deo.

Dicitur quatenus lingua vti patria cuiq; afferebant, quotquot Græcorū accedebant ad communionem hanc. Accedebant verò hostes ad Pythagoræ sectam, & Messanenſes, & Leucanorum, & Peucestenses, & Romanus. Metrodorus ait Pythagoram optinā sumpſiſſe linguam Doricam, quæq̃

admodum & musices harmoniam. Dorice diffusionis vetustatem fabula Nereï astipulari licet. Nereū enim in vxorē duxisse Dorida Occani. Huic genitas quinquaginta filias, ex quibus & Achillis mater. Dicere vero quosdam, inquit, Deucalionis, Promethei, & Pyrrhæ, Epimethei genitū Dorum, cuius filius Hellen, vnde Æolus. In Babiloniorum verò audire templis, Hellenem ab Loue, vnde Dorus, & Xutus, et Æolus. Quas narrationes sequitur & ille Herodotus. Quomodo vero sese de prisca res habeant, nō facile iunioribus exactū capere, & exploratum. Est tamen per virasq; confessum historias, linguarum antiquissimam & vetustissimam Doricam. Post hanc Æolicam ab Æolo. Tertiā Ionicam ab Ione, Xuti filio. Quarta Atticam, à Creus, à filia Erechthei. Hac etiā vsus Orpheus Thrax, poetarum vetustissimus.

Orpheus.

Pluris præceptores q̃ parētes.

Reprobabat disciplinarum cauponas, & animas, vt diuersorij cuiuspiā valuas patefacientes hominum cuius accedenti. Debeantur Præceptoribus, & Philosophis plura, q̃ Parentibus. A parentibus enim sumus quidē, sed à præceptoribus optimæ vitæ modum capimus.

Reuelātes arcana sepelien di.

Reuelantes arcana ita oderat Pythagoras, vt nō modò dignos exterminio à societate, & vita communi; sed etiam sepulchro censebat, tanq̃ eiectos à viuientium consortio. quidam demonum, etiam eosdem propalatores persequi solent. Vnde propalatorem sphaeræ duodecim pentagonorum ad mare mortuū, inquit, & intemptum. Propterea Pythagoras omnia symbolis, ænigmatibus, inuolucris præcepta, & doctrinarum instituta velabat, sicut oracula tripodis. Pleriq; fuerunt, qui prælium Pythagoræis viris intalere. Ex quibus, absente Pythagora, insidiæ factæ, omnes confitentur.

Phercydes syrum.

Differunt verò de peregrinatione, ij quidē ad Phercydem Syrum, alij vero in Metapontum esse, dicentes, profectum peregre.

Cū insidiarū. Chilon enim Crotoniata perduces, vir alioqui pollutus moribus, & tyrannicus, omni studio cōtendit apud Pythagorā iā senem, vt in societate reciperetur. Sed reprobatus ē ob eas causas iam expositas. Vnde collecta manu amicorum, bellū Pythagoræis excitauit. Idcirco Pythagoras recessit in Metapontum: neq; ea seditio destitit, donec Crotonæ in domo Milonis Pythagoræos collectos in consilium de bello; domum & viros combussere omnes, præter duos, Archippum, & Lysida. Nullū deinceps verbum factum de tanto scelere ob urbium negligentiam. Archippus verò Tarentum petijt. Lysis etiā indignatus negligentiam, venit in Græciā, & versatus ē in Peloponneso. Deinde Thebis, eius auditor fit Epas-

minondas, & patrem *Lysidem* appellauit. Reliqui *Pythagoræorum* exu-
stis ducibus excessere Italia, præter *Archytam* *Tarentinum*. Congregati
in *Rhegium*, illic versantur. Et progrediēte tempore, & rebus publicis ca-
dentibus in deterius, fuerunt studiosissimi *Phaton*, *Echecratos*, *Polycestus*
atq; *Diocles*. *Phylasij* seruabant initio cæptas doctrinas, & mores. Hæc
Aristoxenus.

Nicomachus vero alia quidem confitetur citra peregrinationem *Py-
thagoræ*. Inquit, attas insidias has, post triste excidium i solitudinibus vi-
tam agunt, doctrinam & secreta celantes, cauentesq; ne prorsus pèriret
Philosophiæ nomen. Et *Dij* ipsi odio ob id erant, perdentes funditus tantū
ipsorum nomen. Commentaria quædam capitalia, & symbola componen-
tes. Et quæ erant seniorum scripta, & quæ meminerant colligentes relin-
quebant liberis, vel vxoribus committentes, ne cui darent extra domū. Hoc
mandatum diu seruauerunt, iure quasi hæreditario, apud postea ex ipsorum
cos. Hæc *Nicomachus*. Symbola.

Quoniam verò *Apollonius* de eisdem dissonat, multa vero p'ura bis ad-
dit. Agē ipsius etiam addamus narrationem de huiusmodi insidijs. Ait igitur
quemadmodum irrepsit illis statim ex filijs inuidia ab alijs. Homines
enim, q̄diu differuit venientibus *Pythagoras*, suauiter sese habebat. Vt ve-
ro solis cœpit discipulis differere, minuebatur: concedebantur vinci, veniēte
extra quopiam. Indigenis vero videbantur nil tribuere. Tum surrexit in-
gens manus iuuenum plus q̄ trium millium, suis non cōmunibus legibus vi-
uentium. Quod cum videret *Pythagoras*, abcessit. Nam erat magna orta
simulatio, & distabat animis multitudo: duces erāt etiam dissensionis, *Py-
thagoram* tamen semper venerantes viuum, quum vellent significare, diu-
num appellabant. At vbi obiit, virum illum, sicut *Homerus* ostendit, seruū
de *Ulyssij* memorantem. Hunc equidem hospes & absentem nominare ve-
reor: me namq; & amabat vehementer, & curabat. Nec ex stratis surge-
bant posterius, q̄ sol oriretur. Neq; annulum habentem *Dei* signum gesta-
bant. Sed solem obseruabant, vt ascendentem orarent. Annulum vero ne
proferrent *Dei* signum in aliquem locum non mundum, nil temere, nil in-
consulto gerebant.

Quidam hostis *Pythagoræorum* simulans velle se in concione omnium
edere *Pythagoræorū* secreta, cū scripisset ea vnde maxime notari possent,
dans scribæ librū, iussit legere. Inscriptio, sermo sacer. Typus erat is,
Amicos vti deos venerari, alios vti feras mancipare, & in seruos habere.

Eandem hanc sententiam de Pythagora meminere in metro discipuli. Socios, ut Dii immortalibus, pares colere: alios nec in ratione, neque in numero esse censendos, teste Homero appellante Regem, Pastorem populorum, ac si populi Bellae, et Bruta essent. Dicere quippe solebat, melius esse una die Taurum, quam toto tempore Bouem, oligarchiam intelligens, et prouidentiam. Seditio ingens fuit, impetusque ab hostibus Pythagorae. Fugitur. Omnia turbantur.

Successor Pythagorae in disciplinis fuit Aristaeus Demophontis Crotoniata. Is aetate Pythagorae vixit septem generationibus, proximus Platoni. Et non solum scholam, verum et puerorum tenebat educationes. Post hunc Mnemarchus, Pythagorae discipulus. Successus hunc Bulagoras. Deinde Gartydas. Mos Pythagoraeis, ut senio multo a vinculis corporis liberarentur. Post Arctas ex Leucanis scholam aperuit. Tum Diodorus Asponcius circa Heracleam, Clinias, et Philolaus, Metaponti, Theonides Eurytus. Tarenti, Archytas. Ex his vero, qui extra audiuores Pythagorae fuerunt, extitit Epicarmus.

CATALOGVS PITHAGORAEORVM.

Crotoniatae, Timeus, Cleophon, Menon. Metapontini, Agesidamus, Aristomenes, Leon, Aeneas, Pyrrhon, Thrasimedes. Agrigentinus, Empedocles. Eleata, Parmenides. Tarentini, Philolaus, Eurytus, Archytas, Cleon, Philonida, Lysus. Sybaritae, Metopus, Diocles, Tyrrhenus. Calcedonij, Multiades, Aathenodius. Parij, Alcimachus, Timeus. Locrenses, Gypsius, Zaleucus, Timares. Possidoniatae, Simus, Phaedon, Hippomedon, Crito Egaei. Leucani, Ocelus, et Oncilus. Dardanus, Mallion. Lacones, Eurycratus, Cleanor. Hyperboreus, Abaris. Rhegienses, Aristides, Demosthenes, Aristocrates. Syracusij, Leptynas, Phytias, Damon. Samij, Melissus, Lacon, Archippus. Cauloniatae, Callibrotus, Dicon, Drymon. Philasij, Eochrates, Diocles, Phanton. Sicyonij, Demo, Sosthenes. Cirenaei, Protagoras, Menalippus, Theodorus. Miziceni, Pythodorus, Hipposthenes. Cataneij, Charondas, Lysias. Corinthij, Chrysippus. Tyrrhenus, Nausibius. Atheniensis, Neocritus. Ponticus, Lyranus. Omnes Pythagoraei, ducenti, et decem, et septem. Mulieres etiam Pythagorae sexdecim.

LIBER SECVNDVS.

DE SECTA.

ORdiendum à præparatione communi ad omnem doctrinā, & virtutem: quæ quidem non secundum pariem ad vnum aliquid omnium hominē parat idoneum. At simpliciter in omnes disciplinas, scientias, bonas actiones, & ut ita eloqui liceat, ad cūcta, quæ honesti quicquid participant. Neque enim absque monitis excitari est ad virtutem, & recta instituta: nec statim ad summum iter bonum, Ante quod pareretur monitis animus. Sed quemadmodum mens paulatim progreditur ad maiora ob inferioribus, & per omnia currens bona, atque in fine bona summa reperit; ita & bona tamenta decet via quadam pergere à communibus inchoantia.

Initia, à primis, & notis, & quæ videntur omnibus, capienda. Demum arcana Pythagoræ aperiantur. Viuentes animo, etiam virtute animi bene vivere dicuntur: sicuti oculis cernentes, horum virtute recte dicendi sunt cernerē. Committendum non est, vel aurum rubigine, vel vitio virtutem confici. Virtuti fidendum, ut pudicæ & sobriæ uxori. Fortunæ, uti instas. Virtuti fidibili credendum, ut meretriculæ. Virtus cum paupertate potior, quæ mixta dum vitij diuitiæ. Et melior putanda sana sobrietas, quæ edacitas morbida. Perniciosa plurimum, cibi quidem, non inuidentia ei, qui male affectus est corpore. Possessionum vero, illi qui animo male affectus. Periculosum, & simile furioso, ensē, & malis, hominibus dare vim. Sicuti putrido melius vri, quæ manere: ita etiam viro nequam perire, quæ vivere.

Sapientiæ theorematibus fruendum, quo ad fieri potest, uti ambrosia et Sapiencia, neque necltare. Nunquam enim consensescit fructus, voluptasque inde percepta. Et dicitur. Et ar. unum quiddam est. Per hæc sapimus, & sentimus recte, ad Deum rite collimus, si animum purgatum omni vitio tanquam macula parauerimus. Ornandum donarij templum; Mens verò disciplinis. Vti ante magna mysteria, parua statuenda, & ante Philosophiam purgatio disciplinarum. Fructus terræ per annum redditur; Philosophiæ vero qualibet horæ particula.

Est & typus docendi, & monendi alius sententiaris, Pythagoræorum proprius, & in versibus aureis. Hæc elabora, hæc meditare, quæ amare te conueniunt. Hæc te diuinæ virtutis in vestigia ponunt. Per hæc enim ad omnia optima instituta, & præcepta cohortatur. Neque parcere oportere laboribus putans, nec ullam prætermittere curam ad amorem, & promptum

tudinem virtutum incitans, & cuncta ad optimas institutiones dirigens, nō
 quaslibet, se l ad eam virtutem, quæ nos quidem ab humana reuocat natu-
 ra: sed ad diuinam essentiã, & cognitionem diuinæ virtutis, & possessio-
 nem ipsius adducit. Atqui in spectatricem sapiam p ea vocat. Hæc tenēs
 noris immortalium Deorum, mortaliumq; hominum concordiam. His non
 sunt mirabilia alia bene natis, ad excitandum ad spectatricem Philoso-
 phiam. Deorum enim cognitio; virtus, & sapientia est, & felicitas ab-
 soluta, nosq; Dys similes efficit. Humanorum vero scientia, virtutes huma-
 nas dat, & rerum nostrarum peritos nos reddit; quæ etiam vtilia, & cō-
 traria diiudicat. Et hæc quidem seruat, illa vero defendit. Et omnino cō-
 stitutionem, quæ est humanæ vitæ, sermone & re perdidit. Illud etiã mi-
 rum doce: secundum quid insolubile, & sine impedimento transiit. Singu-
 la enim in nobis. quouot sunt melioris sortis, & secundum quid vincitur,
 & impeditur, vt nequeat facile exire anima, vinculisq; absolui. Altera post
 hanc sententia in Philosophiam facit horraionem, & omnem circa eam
 speculationem. Huius nempe natura semper est similis secundum eandem
 circulationem similiter circuens. Quam si quis ediscat, non inopinata vnq;
 expectaret, neq; ignoraret quippiam eorum, quæ necessariò ei essent euen-
 tura. Aliæ verò ad hæc sententiæ, à voluntaria in nobis vita faciunt inci-
 tamentum, vt noris homines spontanea infortunia habentes miseros. Siqui-
 dem enim principia ætionum sunt homines, & vim habent ex eis propriã
 in delectum bonorum, & malorum fugam, non vtens huiusmodi vi, datis
 à natura sibi muneribus dignus non est. Dæmon & fortuna, homini bo-
 mo. Vera bona nec cernere est, nec audire. Mens sola videt, auditq; omnia.
 Malorum solutio, quam perpauci spectant, vrget in dissolutionem à corpor-
 re, & vitam animæ propriã, quam mortis studiū appellamus. Alius etiam
 monēdi typus a calumnia malorum. Non enim tolerabile est, Cylandris si-
 miles ex alio in alia ferri, infortunia habentes. Violentum enim, & irra-
 tionabile, & temere latum, & alio tempore alterum, & maxime infinitū
 infortunia præstat, quæ fugere in primis oportet. Altera sententia huiusmodi
 est, hæc nempe comes contentio, nocens latuit innata, quam nō oportet præ-
 cedere, sed fugere cedentem. Hic duplex vis humanæ naturæ ostendit. Et
 iunctum nobis à generatione alienum animal, quod nonnulli quidem multo-
 rū caput feram, alij vero mortalem quandam vitæ speciem, alij verò na-
 turam generationis effectricem esse vocant. Hic autem licet innatam co-
 gnominatum, non vii æqualem ordinem habentem nostri ad maxime pro-
 priam

Philosophia,
 mortis studiū.

priam vitam, sed uti comitem sequentem vetustiores vitam. Hanc igitur monet fugiendam, & pro hac permutare actionem intellectualem, contrarietatis expertem. quæ vita non perniciofa, sed bona est. Non inclinatur ad malum, & calamitatem, sed salutis præbet initiū. Et eā quidem aduentitiam, & secundum cōsequentem hypostasim, tanq̃ alienam extra dimittit. Hanc vero primariam, & à se ipsa, & in se ipsa omnia tenentem, confusatissimam assumpsit vitam p̃ cuncta hæc. Illam quidem uti breuissimam corripere dignum: hanc verò præcedere ut plurimum. Itaq; in vitam intellectualem huiusmodi hortamenta potissima, & ad diuinam perfectionem, & cum Dijs consequentem optimā constitutionem, statum, & ordinem tales sententiæ vocant, O Iupiter q̃ multis malis omnes eripueris, si omnibus monstraris, quo dæmone utantur. Sed confide tu, quia diuinū genus mortalibus est. In his una quidē optima aduocatio in diuinā beatitatem, mixta precibus, & inuocationibus deorum, & maxime regis eorum Iouis. Secunda aduocatio, est dati, & forte accepti, nobis à Dijs, Genij demonstratio clara. Et per ipsum rursus Genium ad deos reductio. Non enim aliter poterit quisq̃ ad diuinissimum ipsius & opportunissimū essentiæ recurrere, nisi huiusmodi Genio utatur duce. Quem quidem Genium oportet, omnem amatorem deorum, rite purgare: à quo etiam prima malorum quies panditur, malorum (inq̃) nobis ab ortu, genituraq; inferiorum. Deinde erit cognitio nobis vera felicitis, & genialis vitæ, quanta sit, & qualis. Quæ cū ascendentes princeps diuinum genus hominū spectabimus: et in ipsum eleuati finem habebimus propositæ à Dijs hominibus beatissimæ vitæ. In fine igitur ad translationem animæ excitat, & ad vitam ipsius, quæ per se ipsam est, secundum quam absoluitur corpore, & corpori connexis naturis. Itaq; inquit, aurigam rationem statue supernæ optimam. Nam cū, relicto corpore, liberum in ætherea veneris, eris immortalis & incorruptus, nunq̃ interiturus. In supremo igitur ordine optimam mentem præscribere, ducem animæ, puram similitudinem præseruat ad deos. Relinquere vero corpus, & transferri in æthera, mutare naturā humanam in deorum sinceritatem, & pro mortali vitæ immortalē eligere vitam; in eandemq; essentiam restitui præstat, & cū Dijs periodū, quam habebamus, & prius q̃ introiretur in humanam speciem.

Rō, auriga.

At si deinceps oporteat & interiorēs, & scitas cohortationes inflamari, primas illas aggrediamur, quæ & substantias docent primas, maximeq; proprias: simul & incitant ad theologicam, & intellectualem ipsam

Archytæ lib. de sapientia. *sarum excogitationem, & doctrinam: atq; demum ad antiquissimam sapien-*
tiam inuiant. Archytas igitur in eo, quem inscripsit de sapientia libro,
ita statim exordiens monet. Omnibus in rebus humanis tantū sapiētia præ-
stat, q̄tum reliqui: se: sibus visus, mens animæ. sideribus sol. Nam oculi vis
lōgissime patet, potestq; præter cætera sentiendi organa: et suprema mens
est, ratione & intelligentia, quid expediat, proficiens, & visio. & pote-
stas nobilissimorum existens. Sol equidem oculus sunt, & anima naturam
habētium. Eo enim videntur, fiunt, sciuntur omnia. Condita quoq; & ge-
niū aluntur, ac augentur, & fouentur. Præclara hæc, & plena sapien-
tiæ vox, quæ naturam diuinæ lucis, actionemq; planè perspicimus. Primū
omniū hortatur ad mentem, idq; à notissimis. Quis enim nesciat visum om-
nibus excellentiorem se: sibus, solem astris, mentem anima? Hinc docet Ar-
chytas eminentissimam sapientiæ arcem ad cunctas humanas res, ut veritas
disci facile queat, & capi audientibus, quod absconditur in obscuro. Tum
& à prærogatiuis vniuscuiusq; cognitio sapientiæ, atq; excitatio ad eam
docetur. Vi enim est visus longissimus, & acutissimus; et est sapientia se-
cundum eadem, remotissima, & præsentia cernit, & omnium, quæ sunt,
species comprehendit in semetipsa. Hæc sit mens suprema ratione, & in-
telligendo, quid expediat perficiens; & visus, & vis nobilissimorum exis-
stens. Atqui prorsus excedit rationem & intellectū sapientia ipsa, & sim-
plicioribus, q̄ huiusmodi ratio & intellectus faciant, notionibus, quæ sunt,
speciat, ac à se ipsa discernit bona, & perficit in se ipsa, intellectuumq;
visus est, & vis diuinissimam & perfectissimarū actionum existens. Hoc
est sol, oculus suus & anima naturam habentium. Constat ex his, quæ
admodum oculus, utaq; existit rerum intellectuum sapientia; faci:q; ut
videantur omnia, quæ noscuntur, & ut sit omnia quæ sunt. Totius etiā
opificij princeps in mundo sit & generationis primæ, & ordinis et i nobis.

Sapientia.

Sapiētia ocul:
lus.

Altera adhortatio ad sapientiam ab homine capitur. Homo (inquit Ar-
 chytas) omnium animantium sapientissimus factus est; vitæ qui specu-
 lari entia possit. Et prudentiam ac scientiam accepit à cunctis, quo & de-
 signauit atq; notauit diuinam ipsius constitutionē, vniuersi sermone, in quo
 & species omnes entis insertæ sunt, & significationes nominum, & ver-
 borum. Soms enim ad voces locus determinatus est, Guttur, Os, Nares. Si-
 cut vero sonorum, per quos nomina ac verba expressa enunciantur, Homo
 factus est organum; ita & conceptionum in entibus cōtemplandis sapien-
 tiæ opus, organa natus ē homo huiusmodi, & vires diuinitus. Vnde cons-

stat si (Archyta teste) homo sapientissimus factus est , oportere ipsum querere omnes philosophiæ partes, tam spectatricis , q̃ actuosæ, & theos logiæ, & logiciæ. Item circa omne ens. quia ens, spectatricem appetere sapientiam debet, et principia, & iudicium omnis cognitionis perdiscere prudenter, circa omnia genera entium, & mathematicas.

Tertia adhortatio ab utroq; Naturæ enim priuatæ cōmunē cōmiscuit. Viuendum secundum diuinā rationem. Non enim aliter viuemus secundum naturam (quod omnes in primis appetimus) nisi secundum rationem viuamus diuinam , & humanam . Sapientia non circa quoddam diffinitum est entium, sed simpliciter circa omnia entia. Et oportet non modo sapientiam primam ipsam, principia ipsa inuenire, sed communia entium principia. Sic enim se habet sapientia circa omnia entia , sicuti visus circa oia visibilia. Sapientia circa omnia.

In fine adhortatio ad ipsum summum reduci soe. quisquis igitur resolueret potest omnia genera sub vnum, idemq; principium, & rursus componere, & connumerare ; is videtur mihi & sapientissimus esse, & omnino verus, etiam pulchram speculam inuenisse , a qua poterit Deum intueri , & omnia comparatione illius. Et hanc viam pergens anima, recte currit principia finibus iungens ; & noscens, q̃ deus principium, & finis, & medium est omnium, quæ iure & recte fiunt. Non ergo standum in pluribus principijs, & omnibus entis generibus ; sed resoluendum quicquid est sub vno idemq; principium ; quoniam maxime unitatem & sapientiam cupimus: hortans ad huiusmodi scientiam, & vnius Entis contemplationem, quod quidem finis est omnis speculationis. Si omnis veritatis, & felicitatis, & essentiae, & causæ, & principiorum, Deus dux existit, in hunc omnia sunt studia conferenda. Querendaq; in primis illa scientia, per quam venitur in purum, & per quam latitudo reperitur accessus ad ipsum, & per quam finis principijs conuellantur. Perfectissima enim huiusmodi vita, et felicitas nō diuisum amplius, vltima à primis secernens ; sed in vno vtraq; hęc completens, principia scilicet, & finem, & medium simul continēs. Huiusmodi enim ē diuina causa, quam eos oportet suscipere, qui futuri salices sunt. Vnum ens.

Omaes homines bene agere volumus. Bene autē agimus, si nobis ad finem multa bona animi, corporis, externa. quorum bonorum possessio hominem sola non vadit, sed usus, & quidem rectus. Sed hæc bona proprie & per se, nec bona nec mala sunt, nisi per usum. Sola itaq; sapientia, bonum. Imprudens, vero malum. Philosophia, studium & possessio scientiæ est. Quæ Dēmōstratio nes certissimæ hortatoriæ ad Philosophiā.

non solum bona, quæ videntur, possidet, facitque; sed etiam ijs utitur, quæ facit. Siquidem igitur aliæ quidem scientiæ omnes venatoriæ, & paratrices bonorum. Sola vero perfecta iustitia, & prudentia efficiunt vsum cum dignitate, & referunt prudentia & iustitia vsum ad ducem mentem.

Altera methodus per diuisionem, est anima in nobis, est et corpus. Hæc imperat, illud seruit. Hæc utitur, illud quod subest vsui. Hæc diuinum, & proprium nobis bonum: corpus vero alienum aduenit, conglutinatum ministerij cuiusdam gratia, ad communis vitæ vsum. Oportet igitur maiorem multo habere principantis rationem, vipote diuinioris, & magis proprij nobis.

Omnia nostra tripartita, anima, corpus, & quæ corporis. Horum prima, secunda, tertia. Agenda omnia propter animam. Et enim corpus curare oportet, referentes ipsius curam in animæ ministerium. Et tenere fortunas decet gratia corporis. Cuncta gratia animæ instituenda, & gerenda, & virium animæ imperatum. Recte utendi omnibus principium, iustitia, prudentiaque existit.

Ex Alcibiade diuisio. Rerum quædam ipsi sumus, ut anima. Quædam nostra, ut corpus, & quæ corporis. Sic scientiæ tres, quæ corpus, & corporalia curant, & cognoscunt, se non cognoscunt, cuius generis medici, coloni, & omnes artes mechanicæ. Sola temperantia est cognitio animæ. Et verè nostra virtus illa sola, quæ animam reddit meliorem. Hæc igitur maxime seruare oportet, volentes secundum consentaneam suæ essentiae rationem ornare etiam vitam.

Virtus, quæ
reddit meliorem

Alia partitio ex quinto Legum. Nostrarum passionum post deos, anima diuinissima, & maxime propria est. Nostra gemina, meliora & imperantia, inferiora & seruientia. Anima omnibus alijs post deos anteponenda. Anteposit vero, qui ipsam non deteriolem ex meliore reddit, nec malis implet; nec labores honestos fugiens, & metus, & dolores, & moerore; vilem enim eam talis facit. Neque fugiens mortem. Is enim solutionem animæ à corpore, & vitam quæ per se est, odit. Vnicus ergo honor animæ habendus: hoc est, vita secundum rationem rectam, & secundum mentem perfectam animæ, & æmulari similitudine, quæ sunt optima exemplaria, & quæ deteriora ad exempla meliorum sese instituunt, & componunt. quousque reddi meliora queunt; & fugere quidem malum, vestigare vero & eligere omnium optimum; & cum elegerit, rursus in communi cohabitare reliquum vitæ. Hoc autem nihil est aliud, quam philosophari. Igitur omnibus modis philosophandum volentibus beari.

Triplex in nobis anima sita est. qua sapimus, qua irascimur, qua cupimus. Et suus cuique motus. Quod in ocio degit & suorum motuum agit sit lentium, infirmissimum fieri oportet. quod vero exercetur, robustissimum. Vnde summa ope nitendum, ut motus inuicem habeant temperatos. Et præsertim primaria animæ species, quam Genium deus cuique dedit; & quæ à Genio cuique terris nos tollit in cælestem naturam, cum planta non terrena, sed cælestis à Deo. sit. Exercenda ergo hæc anima, & imbuenda rerum diuinarum & immortalium disciplinis, quo ad eius fieri potest. Beatus is, qui & diuinum semper curat, & habet contubernalem suum Genium recte cultum, & institutum. Hinc ὁ δὲ ἀμείνων dicitur. Cura erit suas cuique reddere enutritiones, & motus diuino illi, quod est in nobis. Cognati & proximi motus existunt vniuersi cognitiones & circulationes. Has vniquemque imitantem oportet periodos à nobis circa generationem in capite corruptas corrigere, discendo vniuersi harmonias, & circulationes. Rei verò intellectus iam animo sese assimilare, secundum priorem vitam, finemque tenere propositæ hominibus à Dijs optimæ vitæ, ad presentia, & futura tempora. Non enim expedit omnisfariam belluam sicuti cupidinem coniungis confirmare. Neque leonem, ut iram, & quæ circa leonem alere, dignum, & confortare in nobis. Fame vero necare, & infirmare quæ hominis propria sunt, vipula rationem; & trahi quidem quoquo vis leonis, & sensuum impetus belluinus impellit, & nihil alterum alteri facere intellectum, neque amicum. At multo magis diuinum in nobis hominem, quam multorum capitum feram roborare decet, ut nostras quidem cupiditatum species mansuefaciat, agrestia coercens, sociam addens naturam affectus, & communiter omnia curans, & amica inter se hæc concilians, & sibi ipsi per omnia optimus erit; qui contra, nihil plane habebit sanæ honestumque in ea re admodum nitet. Subijcienda quippe est proculdubio diuino imperio natura belluæ. Sin minus, maxime arripundo. Solum beatissimum si diuinum & sapientem ducem sequamur. Ita enim in robur omnes similes erimus & amici, si ab eodem directi fuerimus. Ita lex valet. Mentis igitur particeps, omnia sua ordinans in hoc, viuet. Primum doctrinas colat. Alia spernet. Deinde habitudinem corporis, & educationem non ad ferinam conuertet, & irrationalem voracitatem. Semper harmoniam gratia symphonice, intanima concordans vix debet. Si velit vero misceus esse, omnia pro vno commutanda. Hoc est possidere prudentiam, & cuncta gerere, seruando rationis, & miculis imperio; id est nihil aliud, quam philosophari. Omnia natura cognoscens, non operatur

Bonus genius
beat.

Bellua multorum
capitum cupiditas.

temere. Immo curat natura finem, explodēs temeritatem, & artes; quandoquidem naturæ sunt imagines. Cum ergo homo per naturam ex animo constet, & corpore; melioris vero gratia deterius, & corpus animæ gratia: animæ vero, aliud quidem habet rationem, aliud non habet; ideo & deterius: Itaq; rationis experts, gratia ē habentis rationem. In habente vero rationem, mens. Quare mentis gratia omnia esse cogit demonstratio. Mentis itē opera, cognitiones, visiones existentes intelligibiliū; sicut actio visus, videre visibilia. Mentis igitur, & intelligentiæ causa, omnia homini appetenda. Mens, optimum animæ. Omnia vero, optimi gratiā. Cognitionum, ille liberæ, quæ propter se. Melius, quod propter se, q̃ quod propter aliud. Actionum domina mens. Cognitionum virtutes propter ipsam solū speculari meliores his, quæ vtilia ad alia. Propter se autem contemplationes & virtus. In his sapientia mentis. In contemplationibus secundum sapientiam standum, non quibuscunq;. Non enim omnis simplex apprehensio, bonum: sed ea quæ est principantis, qui est sapiens, & rerum omnium principij. Manens in mente, deo perfimilis fit. Totus intentionis oculus & amor menti iungendus, & deo. Non enim contemplari fas est, quæ circa deum, & diuina. Nam non licet pollvere obtutum rei diuinæ seruenda necessitati, & vsui humano. Omnes actiones & alia in mentem, & deum referenda, id est bonum, sapientia, libertas, felicitas. Philosophandum, siveolumus in Republica recte versari. Si sola iudicādi rectā obuiens lancem, & ratione vtens, & omne bonum contemplans, quæ quidem est philosophia, vti omnibus & imperare secundum naturam potest. Philosophandum ergo omni ex parte. De natura possumus capere scientias, & de alia veritate. Semper enim cognitiora priora posterioribus, & meliora secundum naturam deterioribus. Nam in termino rerū, & ordine magis, scientia est, q̃ contra: & censuram potius, q̃ eueniunt. Sunt autem definita magis, ac ordinata bona, q̃ mala. Causæ autem potius priores, q̃ posteriores. Sublati ijs enim, auferantur etiam, & quæ ex illis essentiam trahunt, & latitudines numeris, superficies latitudinibus, solida superficibus. Si itaq; melior anima corpore est, namq; natura prior & antiquior. Circa corpus vero artes & prudentiæ sunt, vtpote medicina, & gymnastica. Constat, q̃ & circa animam, & animæ virtutes, est ars, & cura, quam recte consequi possāmus: scientia magis est priorum, q̃ posteriorum. Omnium optimum philosophari, & sapere. Prudentia omnium potius sumum. Non dea ea fugere philosophiam, & sapientiam ē philosophia possessio, & sua sapientia.

Oia propter
mentē.

Functionū do
mina mens.

Amor cū mēte

Bonum, Deus.

Philosophia
vsus sapientiæ

tiae. Neq; oportet pecuniarum gratia ad columnis Herculis nauigio venire, & periclitari toties. Amore verò prudentiæ nihil laborare. Ad philosophandū, organis non egemus, ad opera v: alia indigemus. Neq; locis, sed vbi vis terrarum posuerit quis intellectum, similiter vndeunq; tanq̃ præsentem attinget veritatem.

Sapere, & nosse, propter se appetenda. At qui siue viuere beate, vel in gaudio sit, vel virtute, vel in prudentia, per hæc omnia philosophandum: hæc enim maxime per philosophiam nobis eueniūt. Corpus animæ vti organum subijcitur. Vnumquodq; recte, per virtutem afficitur. Anima corpore melior: antiquior enim, & prior. Si simplex quoddam animal homo, & per rationem & mentem constituta est eius substantia; non aliud eius opus, q̃ sola exactissima veritas, & de omnibus verum exquirere. Felicitas vel prudentia est, vel non est sine prudentia. Sapere, & contemplari, opus virtutis; & id in primis mortalibus hominibus eligendum, vt arbitror: si aut & oculis cernere. Vnumquodq; propter quod alterum appetitur, aliter melius: sed prudentia desideratur propter veritatem, veritas igitur potius eligenda. Sed viuere, sensu discernitur à nō viuere, vt præsentia sensus ac vi sit constatq; vitæ ratio. Sublato sensu, viuere dignum nō est, vt sublato viuere propter sensum. Sensum nobilissimus, visus, propter maiestatem: ob idq; & cernere valde amamus, si viuere propter sensum eligendum. Sensus vero cognitio quædam, atq; vt per ipsam cognoscere possit anima, eligimus. Et iam diximus, q̃ si duo sunt eligibilia, & vnum propter alterum, id, propter quod aliter, est magis eligibile. Sensum oportet nobilissimum, & maxime eligendum visum. Nemo vellet viuere extra prudentiam, & domens. Igitur imprudentiam omnes fugiunt. Ergo est prudentia appetenda per illum canonem, Contrariorum si vnum fugiendum, alterum prosequendum. Omnium eligibilium optimum, prudentia. Somni quidem est voluptas ingens, nulla tamen electio, etiam si cōcesserimus omnes dormienti adesse voluptates. Nam visa per somnum, inania. Vigilantibus verò, vera. Nam hoc interest inter vigilas, & quietem nocturnam, eo q̃, experrectis, mens veritatem sæpe videt, dormientibus vero nunq̃. Et fugere mortē quāplurimos, arguit animi ipsius dacilitatē. Fugit enim quæ non noscit, tenebrosa & obscura: sequiturq; suapte clara, & perspicua. Vnde & valde causas nobis conuendi solem, & lumen dicimus, Oportere in primis venerari, & colere parentes ipsos, tanq̃ bonorū maximorū causas. Causæ vero sunt sciendi, & videndi. Idcirco & gaudemus familiaris

Felicitas aut
prudentia aut
nō sine ea.

Videre valde
amamus.

bus, & rebus, & hominibus: atq; amicos eos vocamus, notos scilicet. Pater hinc & cognitum, & manifestum ac perspicuum, amabile. Omni studio igitur, & labore enitendū homini volenti beari, ut prudentiam teneat, cōtemplatricem veritatis. Nouerit vero & hoc quispiam, & ab his, si spes elauerit humanam vitam. Comperiet enim umbras omnia esse, quæ hominibus magna videntur. Vnde & recte dicitur, Nihil hominem existere, nihil rerum humanarum solidum. Robur enim, & magnitudo, & forma resque est, & nullius dignitas. Si quis oculis linceis posset aspicere, videret hæc omnia; nugarum plena. Intuenti quippe sempiternorum aliquid, solidum putabit versari in huiusmodi. Pœnas hic anima dat; & in ultione viuimus quorundam magnorum scelerū, sicut & apud veteres scriptum diuinitus. Tale certe aliquid videtur connexio animæ ad corpus. Quemadmodum enim in Tyrrenia memorat torquere sæpe captos, deuincientes viuentibus mortuos, corpora corporibus, ora oribus, manus manibus, singulas singulis partes partibus cōponentes: ita affecta videtur anima, & alligata omnibus sensitiuis corporis membris. Nihil ergo diuinum aut beatum inest homini, præter illud solum dignum studio. Quantum est in nobis mentis & prudentiæ, hoc nempe solum omnium rerum nostrarum immortale videtur, & solum diuinum, & præter quod cōmunicare posse virtutem eiusmodi. Atqui cum sit vita misera natura, & grauius, sic tamen iucunde administrabitur, ut præ alijs videatur homo deus. Mens enim nostra, Deus, siue Hermotinus, siue Anaxagoras dixit hoc. Et quod mortale æuum, partem habet dei cuiuspiam. Vel philosophandum igitur, vel Vale vitæ dicenibus, abundum hinc, tanquā alia omnia nugæ videantur, & somnia.

Philosophandum.

Eorum quæ sunt, aliorum principium ars, aliorum natura origo, aliorum rursus initium fortuna. Quæ fortunæ, sine vacant. Quæ ab arte, propter aliquid fiunt, & ratione, quæ est idea operantis ex arte. Et id, propter quod operatur, melius quæ id, quod ars operatur per se, et non per accedens. Finis artis, optimum. Etiam à fortuna, bonum quandoque venit. Interminatum verò semper, quod ab ea fit. Opera naturæ propter aliquid, et melioris gratia semper constant, quæ ab arte profecta. Imitatur enim non natura artem, sed ars naturam. Et ars adiuuat, suppletque, ubi natura deficit. Homo pluribus ad salutem artibus eget. Quod præter naturam, malum. Omnia membra animalium, & partes, natura digressu ad finem suum. Nobis liberrimum animalium, homo. Igitur perspicuum, quod natura est, & secundum naturam. Et illud est optimum, cuius gratia natura nos condidit. Ac deus

Rō, idea operantis.

A fortuna bonum.

Arist. 2. Phy. c. 1.

finis

finis hominis, secundum Pythagoram, & Anaxagoram, contemplari cælū, solem, sidera, & naturam : & huiusmodi contemplatio, prudentia est. Sed hunc finem vltimò assequimur. Senes enim sapimus. Et finis semper vltimò generatur. Conditiū itaq; diuinitus homo est ad sapientiam, & speculationem. At id cognobile, an mundus sit, an altera natura quædam, considerandum forte posterius. Tantum iam dictum sit.

Si secundum naturam finis, prudentia; optimum omnium erit sapere. Quædam necessaria, quædam bona. quæcunq; enim propter alterum desiderantur, sine quibus viuere non est, necessaria & concausæ dicenda: quæ propter se, bona. In appetendis, status. Solum speculari, est vita libera. Si cui iusticiæ (vti poetarum inquit sapientes) ad inferos dona ferimus, ita prudentiæ munus ad Fortunatorum insulas deportamus. Prudentia, bonum, & propter se. quemadmodum si in Olympiam pergeremus visendi gratia, nō relisturi quicq; ab actoribus, sed etiam addentes, alia permulta spectacula eligeremus; ita speculatio omnibus præferenda.

Philosophos oportet eos esse, & qui priuatim hominum, et qui rerū publicarum corpus recte curare volunt: magis tamen legistatores, quibus salus ciuiū, felicitas & calamitas tota tribuitur. Vt enim in alijs artibus inueniuntur à natura optima organorum, sicuti in fabili perpendiculū, regula, circinū, ad diiudicandum rectum ab obliquo: sic & vrbānum decet, terminos certos tenere à natura ipsa, & veritate, quibus norit quid æquum, quid honestum, & quid conducens. Quod certe præstare nemo potest, nisi Philosophus, & cognitor veritatis. Solius philosophi leges ratæ, & opera recta, & honesta. Solus enim ad naturā spectans, viuit, & ad diuinū: & vti gubernator, quis ex sempiternis, & legitimis, cum attigerit vitæ principia, mouetur, & viuit per se ipsum. Est ergo spectatrix scientia hæc. Præbet autem nobis fabricare p̄ ipsam omnia. Sicut enim visio effectrix, & cōditrix nullius est, nam suā tantum interest iudicare, et indicare viua quodq; visibilia; nobis autem præstat, ut aliquid per eam exerceamus, & affert adiumentum ad actiones maxime, immobiles nempe firmè esseamus, orbatī visu: ita si contemplatrix rerum scientia sit, innumera per eā gerimus, & alia quidem capimus, alia fugimus, & prorsus p̄ ipsam cuncta bona possidemus.

Quod igitur eligentibus vitam secundum rationem, contingat etiam iucunde viuere, hinc patet. Videtur dici viuere bisariam, secundum potestatem, & secundum actum. Cernere quippe dicimus quæcunq; animantium

Deus, finis hominis.

Finem vltimò assequimur.

Vita libera.

Iustitiæ dona ad inferos.

Philosophus, curatur omnium

habēt visum, & quibus est innata cernendi vis, Similiter scire & nosse vigilantium, & dormientium, videntium, & potentium. Sed viuere, sentire, nosse, videntium actu & agentium, non dormientium. Sentire potentia, non est sentire. Nec potentia scire, proprie scire. Sicut nec viuere, nisi sapientes, perfecte non viuunt. Si vero viuere cuius animantium idem, quod esse, constat & erit maxime omnium sapiens. Et tunc præsertim, quoties actu speculabitur. entium illustrissimum, & notissimum; quin opus perfectum in se ipso continet voluptatem, & gaudium. Actus ita contemplandi erit omnium iucundissimus. Iucunde viuit anima sapiens. Vita ergo suauis, & voluptaria, & vere gaudium solis Philosophis adest. Verissimarum quippe cognitionum actio, & quæ à maxime eniibus expletur, & tegit semper inditam perfectionem, ipsa omnium est & ad lætitiā accommodatissima. Felicitatem ponimus, vel prudentiam esse, vel sapientiam quandam, vel virtutem; immo enim maxime voluptatem. Vtunq; soli sapientiæ studiosi philosophi feliciter viuunt. Philosophandum igitur omnibus valentibus licet hic, eo & præter naturam forte est genus nostrum, difficile discere, & contemplari. quum vero reuerterimus, vnde exinimus, suauis, molliusq; id fiet cunctis. In astro enim constituto philosophabimur, viuentes verissime, & intuentes visiones nullo impedimento formam cernentes anima ad veritatem apta, & spectantes Deorum principum læti, & gaudentes perpetuo, voluptatem tenentes extra omnem tristitiam.

PHILOSOPHIA:

Philosophari est mori.

Mors, animi liberatio.

Philosophari fugere corpus.

Ideas nemo vidit oculis.

Age, iterum, sic aggrediamur. Videntur quicunq; accedunt ad veram philosophiā, latere alios, & nihil aliud ipsi docent, q̃ obire mortem, & iure optimo. Latet enim vulgus, quemadmodum moriuntur, & digni sunt morte, & quam morte, veri Philosophi. Mors ergo est nil aliud quicq; q̃ animæ à corpore liberatio. Atq; illud est esse mortuum, Corpus scilicet ab anima abiunctum per se factum, & animā item separatam à corpore, per se ipsam esse. Hoc si ita se habet, nō erit Philosophi viri dare operam corporeis affectibus. Apparet in his philosophus absolvens, & abiens, animā à corpore, eiusq; consortio eripere. Sensus & corpus impediūt sapientiam, & veritatis intuitū. Igitur cadet anima prorsus à veritate, si auxilio corporis contendat contemplari. Igitur hic animus philosophi maxime aspersus naturæ corpus, & fugit ab ipso, & per se ipse esse desiderat. Maxime autem erit hoc perspicuum à contemplatione idearū. Equum enim ipsum, & pulchrum, & bonum, & omnia quibus formamur, quid sint, oculus nunq; vidit ullus, neq; altus corporis sensus quispiam. Philosophandum puro, &

si nullo intellectu, sopitis, & mortuis sensibus. Corpus perturbat mentem ne affequi possit veritatem & sapientiam. Donec itaq; merfi & mixti huiusmodi cæno erimus, nunq̃ satis possidebimus quod cupimus, scilicet, verū. Obstant quippe vitæ necessitudines, morbi, amores, cupidines, metus. Omnia mala propter corpus, ut bella, seditiones, rixæ. Et si quādo nos in ocio ad speculandū quippiam conuerterimus, corpus interturbat. Si quid igitur pure intueri volumus, colligendus est intra se animus, prorsus a corpore separatus: tum demum sapiemus. Duorū alterum, vel minime est consequi scientiā, vel id licet solis mortuis. Tunc per se ipsa erit anima à corpore libera. Prius autem non. Et dum viuimus, sic videbimur scientiæ proximi, quum rerum corporearum consuetudinem, societatemq; declinauerimus. Neq; nos expleuerimus natura corporis, sed puri erimus ab ipso, donec nec deus ipse nos absoluerit. Atq; ita puri, alieni à corporis imprudentia, ut est dicens, cū ijs erimus & cognoscemus per nos ipsos omne purum, hoc est verum. Non purū enim, contingere purū, nefas. Purgatio autem huius, quod iam in sermone dicitur, per separationem animæ, eò q̃ per se separata subsistit; perq; ipsius consuetudinem soluendi à vinculis corporis: idq; vocatur mors solutio, & separatio animæ à corpore. Soluere autem ipsam contendunt semper recte philosophantes. Atq; hoc est studium Philosopharum, solutio et separatio animæ à corpore. Quare maximum nobis bonum philosophia præbens liberationem in anima, & genitura vincularum maxime in primis studia complectenda est. Iis maxime consentit fortitudo, & temperantia. Mors apud vulgus, malum putatur. Hic sunt umbræ virtutum, quæcunq; non initiatus ad inferos ierit, in cæno iacebit. Purgati vero, cum Dijs habitabūt, cuiusmodi sunt philosophantes. Si igitur & virtutem perfectam, & purgationem animæ Philosophia sola potest largiri, sola hæc comprehendenda. In Deorum enim genus non philosophanti, & omnino puro abeunti, non fas peruenire alijs, q̃ studioso. Sed eorum gratia recti philosophi abstinent ab affectibus, nec his sese dedunt. Philosophi paupertatem nequaquā metuunt, nec exilia, nec cōiuitia. Tum honores minime amant. Per interpretes anima rerū scientiā comparat, non per se ipsa. Per philosophiam nutritur anima soluere sese, & scit q̃ plena errorum est per oculos contemplatio: per aures etiam, & per alios sensus. Persuadetur quoq; ex his secedere, quatenus ipsis non eget. Per philosophiam admoneatur anima, in se ipsam colligi, & nulli credere alijs, nisi sibi, eo q̃ noscat ipsa per se, ipsum per se entium. Quicquid vero per alia considerauerit ens

Oia mala à corpore.

Philosophia soluere vincula.

Philosophia animi libertas. Hic, locus vinctarum.

Philosophia soluit vincula

Sensum fugit aliud, nullum debet aestimare verum. Ens vero aliud nō verū, dicitur sensus
veritas. sui subiectum, & visui, quod vero videt ipsa, intellectuale, & inuisibile.

Voluptas elatus. Omnium malorum maximum, voluptas, quā tanq̃ clauo, & fibula anima
uus. corpori nequitur; putatq; vera, quæ & corpus suadet: & ita spoliatur re-
rum diuinarum aspectu. Philosophos decet fortes esse, & temperantes, &

Cibus animi veritas. tranquillos animo; ut videant veritatem. unde anima alitur, & viuunt. Ea
sic oportet, donec vixerit; & cum obierit incognitam; & in huiusmodi

diuinam rem veniens, aberit; procul soluta ab omnibus malis, & vinculis:
& reductetur ad ens, & cognitionem veritatis eius, quod est felicitas: quorū
animā immortalis anima videtur. Nulla via est fugiendi mala: nec vlla sa-
lus, q̃ optimam fieri, & sapientissimam. Nihil enim aliud habens ad in-
feros vadit anima, præter disciplinas, & educationem. Quæ quidem & di-
cantur maxime iuuare, vel damno afficere, statim è principio peregrinans

Bona aut cum deo habitat. di illuc. Melior enim anima cum deo habuit, & per ælum incedit. Ani-
ma vero, quæ iniqua attingit opera & impia, in subterranea iudicia veniens,

pœnas luctu condignas. Quapropter nihil est prætermittendum, ut prudens
iam in viâ comparemus, ac virtutem. Optimum enim præmium, & spes
ingens. Contrā, omnia corporis contemnenda. Propriū anime ornamen-
tum, est modestia, iustitia, fortitudo, liberalitas, veritas. Non igitur cir-
cultum corporis, nō circa colores, & opes; sed circa prudentiam & vir-
tutem animi profus laborandum; & insudandum. Non enim ex pecuniæ
virtus: sed ex virtute pecuniæ, & bona hominibus orania, & prauatim, et

Bono viro nō exit malum. publice. Hæc est veritas, quod non erit viro bono malum ullum, neq; viuo,
neq; mortuo: neq; huius res à Dijs relinquantur.

Et à vita summorum in philosophia virorū oportet, iuxta Pythagoræ in-
stituta, efficere admonitionem. Si enim ab inenitæ ætate primū nescire so-
ram, nec ubi tribunalia, vel publicus quispiā vrbis confessus. Leges autem,
aut suffragia dicta, vel scripta, nec videmus, nec audiunt. Corpore tantum
versabantur in vrbe, intelligentia vero omnia hæc exigui putans, & nullo
modo æstimans, passim voluit, teste Pindaro. Et quæ super terras, & pla-
na geometrizaris, & supercelestia contemplant, & totam omnino scrutans
naturam entium, cuiusq; totius in ea, quæ proxima sunt, non se immittens.
Sicuti & Thales astrā spectantem, lapsusq; i foveam, Ithassa quædā ar-
guta, & lepida ferua momordisse dicitur, quod cum celi vias intenderet,
quæ sub pedibus teneret, nō terneret. Quid iuvat proano iactitare, quana-
do auiorū & progenitorum nullia cuiq; fuerunt, & ferè innumerabiles

Mens voluit.
Pindarus.

multitudo, in quibus diuites, inopes, reges, mancipia, barbari, & greci. Philosophis nobilitas generis minimæ curæ.

Malum oportet esse; contrariū nempe quippiā bono semper esse oportet. Mala tamen procul à Dijs: sed circa mortalem naturā versantur. Unde & temendum hinc, illuc ad deos fugere. Fuga vero, assimilatio diuina, quo ad fieri potest. Assimilatio vero, iusticia sit, & sanctitate, cū sapientia. Deus nullo modo iniquus, sed iustissimus. Sed nihil deo similis, q̄ si quis nostrum iustissimus. Cognitio dei est sapientia, & virtus vera. Ignoratio vero, impietas. Cum sint in Ente exemplaria, alia quidem diuini felicitissimi, alia miserrima: stolidi non vidētes sic sese habere, ruunt in demeritiam ultimā, horrentiq; miseriæ per iniquas actiones. Locus à malis purus, non recipiet eos, qui à grauitate non fuerint alieni.

Sapientia, dei
notio.

Ideā in ente.

Post hæc licet cōparare naturam discipline & indocilitatis huiusmodi dispositioni, sicut in tabernaculo speluncæ ad lumen introitū habentem longum apud speluncam. Sic à pueris existentes in vinculis, & cruribus, & cetera. Itaq; manere ipsos, ut ante, solum queant cernere: In circum uerò mouere capita propter vincula non possunt. Lumen autem ipsis ignis desuper, & procul ardens post ipsos. Inter autem ignem, & vinctos superius viam, apud quam esse paruum murum constructum, tanq̄ miracula ostendētib; apud homines posita sunt hæc phragmata & cortinæ, ubi pānduntur mirifica. Vides etiā apud murum ferentes homines, vasa omnium generum supereminētia, murum, & ædificium, & statuas, & alia animalia lapidea, & lignea, & omnisaria machinamenta, ut par est, alios quidem loquentes, alios tacentes transferentium. Nos ergo vincti sumus, nihil cernentes, nisi vmbas, incidentes è regione speluncæ, decidas ab igne. quomodo enim cernemus? si immobilia tenere capita cogimur per vitam. quidquid vero eorum, quæ afferuntur, non videmus. Si igitur colloqui possent inuicem, non hæc putes eos Entia nominare, quæ viderent necessitate. quid vero, si eadē carcer è regione haberet, quum quis prætereuntium vocaret, vincti ipsi putarent aliud aliquid esse quod sonaret, loquens, q̄ vmbam transeuntem. Omnino igitur huiusmodi nō aliud quippiam putarent verum, q̄ vasorum vmbas. Considera igitur ipsorum solutionem & saluē a vinculis & imprudentia. quid comigeret eis, quum aliquis esset solutus, & cogeretur statim exurgere, & obuertere ceruices, et pergere, & ad lucem respicere. Omnia hæc faciens, doleret: & propter sul-

Spelunca.

Lumen superne.

gotes non valeret illa intueri, quorum umbras iam viderat. Quid putas ipsum dicere, si quis diceret, & tunc viderat nugas: nunc vero propior esset enti, & ad magis entia conuersus, rectius spectat. Atqui & vnumquodque transeuntium ostendens ei, cogat interrogans respondere, Quod est; non putes ipsum ambigere, & aestimare quæ videntur veriora, quæ nunc ostensa. Quin si ad lucem ipsam compellant ipsum intendere, dolore afficietur oculi ipsius, & fugiet conuertens ad illa sese, quæ potest perspicere; & putabit hæc vere manifestiora, quæ ea quæ iam ostēderentur. Si vero hinc trahat quis ipsum vi, per asperum ascensum, & arduum, ante quæ sit ad lucem solis euectus; dolebit, & grauiter ferret. Et postquam ad lucem venerit, fulgoris habens plenos oculos, nihil videre eorum valebit, quæ dicuntur vera. Quare prius oportet consuescere, volentes suprema inspicere: & primum quidem umbras intueri, deinde in aquis hominum, & aliorum idola. Postea ipsa, ex his quæ in celo, & ipsum cælum, nocte, quia facilius cernens astrorum, & siderum, ac lunæ lucem. Vltimo, arbitror solem, non in aquis, neque in aliena sede ipsius phantasmata; sed ipsum per se ipsum in proprio loco poterit contemplari, Qualis sit. Et post hæc, ratione colliget de ipso, quod hic, & horas præstat, & annos, & omnia percurrit, quæ in loco viso principium & causa omnium, quorum imagines viderat.

Amplius, si hæc vera oportet intelligere de ipsis tale aliquid disciplinam, non quale quidam inquirunt esse, cuiusmodi etiam esse. Nam ait, non existente in anima scientia, imponere ut cæcis oculis visum imponentes. Nunc vero ratio monstrat hanc inesse cuique in anima vim & organum, quod quisque adiscit, ut si oculum non est aliter, quam toto cum corpore vertere ad lumen & tenebris; ita cum tota anima ex illo quod sit, circum agendum esse, donec in ens, & entis illustrissimum possit venire. Hoc autem esse bonum dicimus. Artes & virtutes alie præter sapientiam ferè efficiunt animam propè quiddam esse rerum corporis. Prudentia vero diuiniore cuiusdam est, quod vim nunquam amittit. A puero amputandæ corporis consuetudines voluptuariæ, quibus animæ obitus ad inferiora conuertitur. Animo maxime proprium eleuari à generatione, & purgare actione suâ ratiocinari potestem.

Si verò & ab antiquis sermonibus, & fabulis sacris, & alijs, & Pythagoræorum admonere audientes, ordiamur hinc. Recte appellantur, qui nibilo egent, beati, & tanquam infinitas habentium cupiditates, grauis vita. Inde Euripides, Quis nouit, si viuere est mori, & mori viuere? Illud animæ, ubi voluptates sunt, est uti dolium perforatum. Inexplebilis est infelicitas

Fabula sacra.

citatus, ac is est infernus. Hinc dicitur ab huiusmodi anxietate & dñs quasi
 ἄνδρς omni voluptate & gaudio carens. Miserrimi ergo sunt, quibus
 tale os clausum non est. Ferunt rimarum pleno dolio aquam, & perforato
 cribro. Cribrum anima insipientis, vndiq; patens, quo feliciores, modesti
 intemperatibus. Alia similitudo, ut si cum sint duo viri, quorum utriq; do-
 lia multa sunt, & alteri quidē salua & plena, hoc vini, illud mellis, aliud
 lactis, & alia multa rerum multarū. Fluxus vero fundentes rari, & diffi-
 ciles vniuscui usq; horum sint, & multo labore præbentes. Alter igitur, cū
 impleuerit vasa, conquiescet, & horum gratia silens sedebit. Alteri vero
 fluxus non quidem, quemadmodum & illi præbentes vix; sed dolia perfo-
 rata, & marcida, is cogetur die & nocte replere ipsa. Cum ergo haud
 dissimilis vita su, non erit beatiore intemperans modesto. Sed contrā, tanto
 hic illo feliciore scilicet modestus, quanto vasa sua seruat integriora, ac ma-
 gis clausa.

Cribrum aia
 insipientis.

Alia methodus per analogiā à corporeis notis ad res animæ bonas, vel
 malas, & à malis separans, & ad turpia abalienans affectum nostrum.
 Bona vero admonens, tota vi capienda, & ad honesta consuefaciēs nostrū
 animum. Si vitia & egritudines corporis oportet vitare, multo prius etiam
 animæ. Non est recte viuere, cū id quo viuimus, non recte se habeat;
 sed repugnet sibi ipsi. Sicut in corpore modus, & ordo tenendus, ut salus;
 & robur seruetur: ita in anima modus, & ordo, hoc est lex, iusticia, tem-
 perantia. Sicut egritudinem corpore prohibent medici repleri his quæ appet-
 tit; eadem de anima ratio, cum peruersa facta est, & laborat amentia,
 & intemperantia, & iniustitia, & impietate, coercenda est ab affectibus,
 & trabenda, ut faciat quæ faciens, reddatur melior. Quanto anima cor-
 pori præstat, tanto & bona animi bonis corporis. Non idem iucundum, &
 bonum. Iucundum, quo veniente delectamur. Bonum, quo præsentē boni
 sumus. Virtus ordine constat, & rectitudine. Anima modesta, bona: non
 modesta, mala. Temperans consentanea operatur in deos, & homines.
 Oportet modestum esse iustum, & fortem, & sanctum, & bonum, & sæ-
 licem. Oportet sælicem futurum, fieri modestum. Et publica, & priuata
 in æquitatem, & modestiam referenda. Sapientes aiunt, & cælum, &
 terram, & deos, & homines societatem continere, & amicitiam, & me-
 diocritatem, & temperantiam, & iustitiam: & totum hoc ob hæc mundū
 vocant, non immundiciam, neq; intemperantiam. Non aduertentem vero
 hæc, latet q̄ hæc æquabilitas geometrica & in Dijs, & i hominibus valē

Aia modus
 ordo.

Virtus, ordo.

Mundus.

Oēs numeri
felicittatis.

1. Sanitas.

2. Pulchritu-
do.

3. Diuitiæ.

4. Sensuū vi-
uacitas.

5. Imperia.
Religio à Phi-
losophia.

Ad finem bo-
num ducunt.

1. Bona na-
tura.

2. Amor.

3. Labor.

4. Disciplina

5. Tempus.

Fides.

Eunomia bo-
na lex de æ-
quo & bono.

de potest. Omnis sciētia separans, & alienans à virtute, impletas, nō sapiētia est. Per se bona omnia inchoanda. Nihil nimis, ad temperātiā referendum. Temperans, beatus. Iniustus, etiam si Mida & Cinira ditiōr, infelix. Primum felicitàtis, finitas: secundum, pulchritudo: tertium, diuitiæ: quartum, recta sensuū dispositio: quintum, dispositio tyrannidum. Iustis optima omnia: bonis bona omnia. Si male viuit, accirco & iniucunde. Idem optimum, & iucundissimum. Partes philosophiæ connexæ. A nobilissimis incipimus primum, vt oportet religione, quam non præstat nisi philosophia. Soli enim philosophi spectatores veritatis sunt. Etiam virtus p philosophiam acquiritur, & per philosophiam contemptus mortis docetur. Ad finem optimum ducunt, primo, bona natura: secundò, desiderium boni & amor: tertio labor: quarto, disciplina: quinto, tempus. In primis tamen id seruandum, vt qualis quisq; vult videri, talis existat. Gloria non exoritur subito, sed multa post tempora capit auctoritatem. Multo tempore opus est ad fidem faciendam, & optimam hominū opinionem: Nec nisi optima præcesserit educatio, & auctio, eos nempe qui sunt statim diuites, vel boni, vel sapientes, vel fortes, non recipiunt libenter. Homines hæc omnia per philosophiam comparantur. Cupidum omnium virtutum, oportet videre, qua ratione sit optimus, proliq; alijs, præsertim propinquis. Vtendum recte omnibus in vita rebus, philosophia id distat. Desideratur vita, vt sis mus animantia. Desiderantur pecuniæ propter morbos. Seniu pericula repentina, propter ambitiones. quicūq; autem vir vere bonus est, hic nō alieno ornamento circumposito gloriam quærit, sed sua virtute. Per philosophiam mors floccifit. Imperium, et potentatus, & societates hominum seruare necesse est iustitiam, & legum æquabilitatem. Equum per se appetendum. Legum obseruantia & publice, & priuatim optima: transgressio verò perniciosissima. Incipiamus ab obseruantia legum. Prima fides ex ea, fit maximum omnium hominum adiumentū, & optimum. Cōcordia enim, & legum obseruatione, parue res suppetunt; sine quibus etiam maxima non sufficiunt. Deinde fortunæ, eadem virtute gubernantur. Tempus præterea hominibus, propter Eunomiam aq; res quidem ociosum, ad opera vero vitæ actuosum. Tum præstat concordia sub eisdem legibus, abesse à cogitatione molestiarum tristissima, & manere in iucundissima actionum contemplatione. Somnum etiam, & quietem intrepidam, & securam, excipereq; diem venientem suauiter, & libenter ad bonestæ vitæ actiones exigedas. Mala transgressionis legum, & præuaricationis, sequitur turba re-
rum

rum mæstissimarū, fortuna vilis, bellum infidiæ. Tristes somni, & infidi, tyrannides. Non est, homines sine legibus, & iustitia viuere. Sublato ius dicio, & lege, tum in vnum iam recedere cūram horum & tutelam. Quo modo enim aliter in vnum monarchiam constituat, q̃ nō lege pulsa, necessāria multitudini? Oportet enim virum, qui ius, & leges soluit communis hominibus, adamantinum fieri. Si auferat hæc à multitudine hominum, is singularis ab alijs. Non aliter felices erimus, q̃ per legum obseruantia; & nisi quis legem proprie constituat vitæ. Lex autem, est ratio recta, dictans quæ oporteat agere; dissuadens quæ non oporteat; in vniuerso orbe, in vrribus, & domibus, & apud se ipsum. quæ omnia per philosophiam parantur.

SYMBOLA PYTHAGORÆ.

Postremum institutionis genus, ac hortatoriū, per symbola tripartitū. Proprium sectæ, & arcanum ad cæteras inductiones. Populare alteram & commune. Mediū tertium, non omnino vulgare, nec omnino Pythagoricum, non tamen alienum prorsus ab viroq;. Nos genus illud symbolarum selegimus, quod memoria dignum putauimus, & quod ad philosophiæ studium incitandum facere cognouimus, interpretantes. quatenus igitur exoticas quasdam solutiones, & communes omni philosophiæ, & imponemus, per hoc censendum abhorreere à Pythagoræ instituto, quatenus et virorum horum maxime proprias de quacunq; re opiniones immiscebimus, secundum hoc rursus proprium Pythagoricorum, alienū verò ab alijs philosophis, recte habet ponere ipsum. Ideo gradus quidā sit, & pons ex imis in arcem perducens legitime intendentium animos. Antiquissimi nempe, et contemporanei Pythagoræ, ac docentes typo dicendi utebātur nequāq; cōmuni, & interpretatione: sed per institutum silentium Pythagoræ mysteriorum, per symbola & loquebantur, & scribebāt; secus quisquis etiam maxima differuisset, anilia censēbantur, atq; ineptiarum plena. Dabimus ergo suam cuiq; symbolo interpretationem, secundum exotericum, & anag-

Symbolorum
enucleatio.

ditorium docendi genus.

Symbolū pri-
mum religio-
nis.

Symb. 2. ad re-
ligionem.

3. Symb.
Discalciatus
1. liber sacri-
fica.

4. Symb.
DEO nil diffi-
cile.

Omnia symbola cōmuniter quidem ad omnem virtutem, priuatim vero singula ad singulam virtutem, & ad partes philosophiæ & mathematicæ, alia aliter hortantur. In templū abiens procide, nihil aliud me-
dium sæculare neq; dic neq; fac. Vt prima statim ad pietatem, cultumq; diuinum ac religionem, ac diuinam animanti scientiā. Abente-
nem in templum adorare, nihil aliud temporaneum neq; dicere, nec ge-
rere, seruat diuinum, quatenus est per se immixtum, purum, & puro pu-
rum connectere assuefacit, & efficit, vti nihil contrabatur ab humanis ad
diuinam rem: omnia enim aliena sunt, & contraria ad eam se habent.
Idem symbolum, & ad scientiam valde confert. Nihil namq; fas est ad di-
uinam scientiam huiusmodi aliquid afferre, quale est humana cogitatio, vel
curam temporaneam habēs. Nihil igitur iubet in his aliud, q̃ sermones sa-
cros, & diuinas actiones non commiscere hominibus, & instabilibus mor-
ribus. Huic consonans est sequens ac secundum symbolum. Non obiter
introeundum in templum, neq; in via adorandum, neq; si
ante fores ipsas altiteris. Si enim simili similiq; apicui ē & respon-
dens, constat q̃ & cum primam in vniuersis essentiam habeant. Dī, primā
ipsorū oportere fieri curam. Si verò alterius rei gratia quis ipsam habeat,
secundum & posterius sic statuet, quod est omnium primum, & totius or-
dinis, & cognitionis euerter. Amplius nempe honesta bona nō opor-
tet humanorum vitium in secundis ponere, neq; nostra quidem in ordina-
finis statuio. Accessoria verò, neq; opera, neq; consilia, potiora sunt. In
idem verò a libertate, & a consequenti symbolo fit. Illud enim, discal-
ciatus sacifica & adora. Vñ. quidem significat temperanter & mo-
deste, & non superexcedentes in terris ordinem deos curare, ac cognitio-
nem de Dijs fieri. Alterum oportere absq; vinculis, & solutus, liberorūq; cur-
ram, & contemplationem Deorum gerere. Hæc verò non in solo corpore
pronunciat symbolum agenda, verum & in animi actionibus, vt neq; affectus
nes ipsas ab affectibus trahi tenerine, neq; a corporis imbecillitate, neq; a
circumnata extra nos generatione, sed soluta omnia habere, & parata ad
participationem deorum. Et aliud quoddam est ijs simile, ad eandem vir-
tutem promouens eiusmodi symbolo. De Dijs nihil admirabile diffi-
das, nec de diuinis dogmatibus. Satis quippe institutum hoc, p̃m̃
& religiosum est, ac deorum excellentiam proferi, comminiscens q̃ nō nos
serum instar coniectare oportet, & diuinam vim. At nobis quidem, vixote

corporeis, genitisq; & interituris, ac tempori obnoxijis, & subiectis morborum varietati, & domus angustijs, & lationis, in medium gravitati, & somnolentiæ, & egestati, & superabundantiæ, inscitiæ, imbecillitati, & animi impedimento, & alijs, ut par est, impossibilia quædam sunt. Atqui multa sic de natura habemus electa. Sed tamen à Dijs deficiamus, & neq; vim eandem, neq; virtutem æqualem ad eos tenemus. Cognitionem igitur deorū maxime hoc exprimit, & inducit, tanq̃ oīum potētū. Propterea de Dijs nihil diffidendum pronunciat: Propositum est autem, neq; de diuinis dogmatibus, quæ Pythagorææ philosophijs videntur. Hæc nanq; à mathe-
 matibus, & scilicet cōtemplatione firmata, vera & infallibilia sunt, demon-
 stratione omnisfaria, & cōactione antiquata: eadem hæc possunt ad scien-
 tiam de Dijs excitare. Admonet siquidem scientiam huiusmodi assequi, per
 quam nulli eorum increduli simus, quæ de Dijs referuntur, & de diuinis
 dogmatibus possunt persuadere eadem, & per mathematicas currere. Solæ
 etenim hæc oculos præbent, & lucem de entibus omnibus contemplaturæ, &
 spectaturæ ipsa. Ex participatione enim mathematicarum, vnum ante omnia
 constituitur, nō esse incredulum de natura deorum, nec de essentia, nec de
 potestate, nec de Pythagoricis dogmatibus, quæ monstra videntur loqui, nō
 introductis, & mathematicis non initiatis. Quare quod dicitur in symbolo
 Incredulus ne sis, est, ac si diceret, aggredere, & posside illa, per
 quæ nō eris incredulus, hoc est mathematica, & scientiam patientes demons-
 strationes. Puto autem, q̃ in his illud in idem confert. Populares vias
 declinans, per semitas perge. Et enim hoc popularem quidem, &
 humanam vitam dimittere suadet. Secretam vero, & diuinam consecrari
 dignum censet. Et sententias quidem communes despiciari, inquit, oportere.
 Proprias vero, & arcanas, pluri facere. Et oblectationem quidem ferens
 tem in homines spernere. Successum vero diuinæ voluntati consentaneum
 multo chariū pendere. Et mores quidē humanos relinquere, tanq̃ vulgæ-
 res. Deorum vero cultus, tanq̃ excellentes supra vulgarem vitam amplecti.
 Persimile huic est, & illud sequens symbolum. Abstine melanuro:
 mortaliū enim est deorum. Alia quidem igitur de ipso in libro de
 symbolis dicemus, quæcumq; in admonitionem cōueniunt. Suadet cælestem
 suscipiendam viam, & intellectualibus iungit Dijs, atq; à materia natura
 separat, & inducit ad immaterialem, & puram vitam, & Deorum curā
 uti optimam, & maxime primis Dijs conuenientem. Hæc ergo ad deorum
 cognitionem, & pietatem faciunt adhortationem: Ad sapientiam vero hu-

Dei omnipot-
 entia.

5. Sym.

Populares dep-
 clina vias.

6. Sym.

Abstine melas-
 nuro. i. à cor-
 poris.

7. Symb.

Echo adores,
sapientiæ mo-
nita.

Echo similitu-
do diuinorum.

8. Symb.

Ense ignē ne
ferias. contra
iram.

Heraclitus

9. Symb.

Pondus cū le-
uante eleua, cū
deponente nō
deponito.

Ad fortitudi-
nem.

iusmodi. Linguam ante alia continere, deos sequens. Primum enim est sapientiæ opus, rationem conuertere in se ipsam, & assue facere non extra prodire, perficique per se ipsum; & in conuersione ad se ipsum; & post hoc in Dijs sectandis. Nihil enim aliud adeo mentem perficit, q̃ si conuersa in se ipsam deos conseruetur. Illud vero symbolum dicens, Ven-
tis flantibus, echo adores. Et hoc diuinæ sapientiæ est theorema. Innuit enim quomodo oportet diuinarum essentiarum, & virium similitu-
dinem amare; & si agant consonum æt̃onibus, eorum sermonem, magno studio venerari, & colere. Ense ignem ne cædito. Hoc symbolum, est prudentiæ hortatorium: excitat enim nobis mentem cōuenientem, ex eo q̃ nō decet igne repleri, & ira hominem: nec opponere sermonem acrem, neq; contendere. Sepe namq; sermone mouebis indocilem, & perturbabis, & persuadebis grauiā, & acerba. Testis oorū Heraclitus. Ira enim (in-
quit) bellum gerere graue. Nam eō q̃ gratificatur, anima iuuatur. Atq; id recte dixit. Multi nempe gratificantes permutant suam animā, & mor-
tem reddunt iucundiores, lingua domita: & ex quiete, & sublata cōscien-
tione, fit amicitia, extincto iracundiæ igne. Et ipse non imprudens esse vi-
deberis, acrimoniam elidere a te ipso. Ad quem ira fuerit conuersa, captus erit. Et hoc vti prudentia suadet, & non iracundia. Acutum enim animi, quod irascibilem appellamus, ratione nos, & prudentia priuat. Feruet enim ira, tanq; lebes, igne succensus. Vnde in prius actum cogitans, sententia redit. Oportet igitur in tranquillitate constituere animam, & auertere ab
impetu iræ, capere se ipsum vti resonans æe tactu. Passionem hāc itaq; ra-
tione decet edomare. Viro imponente pondus, simul eleua.
Non simul adiuues deponentem. Huiusmodi symbolum ad fortis-
tudinem vocat. Omnis enim imponent onus, laboris & actionis significat,
negocium. Tollere vero siue leuare a pondere, quietis & remissionis in-
diciū est. Ac si diceret symbolum, Ne fias tibi ipsi, nec alteri desidia, et
mollis ocy occasio. Laborare quippe omnes facultates capiuntur. Herculeū
autem Pythagoræi aiebūt hoc symbolum esse ipsum, insignitum ab illius ope-
ribus. Quando enim versabatur int̃ mortales, sæpe ex igne, & omnibus
grauissimis redibat, desidiū refugiens: ex actione enim, & negocijs rectū
fit & officium, non autem segnitie. Ad calciandum, dextrum in-
due pedem: in peluim, sinistrum. In actiuam prudentiam adhor-
tatur. Studiosas quidem actiones vti dexteras circumponere proficitur sym-
bolum, grauas verō vti sinistras deponere, prorsus ac abijcere. Maxime

vero de Pythagoræis sine lumine ne garrias. Hortatorium est in
 prudentiæ mentem. Hæc enim lumini assimilatur animæ, & indetermi-
 natam ipsam determinat, circumdaciq; tanq; ex tenebris i lucem. De om-
 nibus igitur in vita bonis ducem mentem præstituerè oportet, maxime de
 Pythagoricis dogmatibus. Ea quippe sine lumine non est nosse. Stateram
 ne supergradiare. Hoc symbolū iuste agere iubet, & præferre æquæ
 bilitatem & mediocritatem mirifice. Et perfectissimam virtutem cognosce-
 re iustitiam, cuius reliquæ sunt complementum, & sine qua aliarū nullus
 vsus. Et nō obiter ipsam oportet intelligere, sed per ibeoremata, & sciens
 tiæ patentem demonstrationem. Hoc verò nullius alienius artis officiū est
 & sciētiæ, præterq; solius philosophiæ pythagoricæ, quæ quidē ante alias
 mathematicas honorat. In idem recidit & illud symbolum: Peregre ē
 domo proficiscens ne cōuertere. Furia etenim transeunt.
 Et enim hoc ad philosophiam citat, & ad innatam negotiationem secundū
 mentem, significatq; & proestatur planē symbolum, q; philosophari co-
 gitans, te ipsum separa ab omnibus corporeis & sensibilibus; ei vere mor-
 tis curam gerito ad intellectualia & immaterialia: & semper secundum
 hæc, & eodem habentia modo, sine tergiversatione progrediens, per con-
 uenientes mathematicas. Peregrinatio quippe, translatio loci. Mors vero,
 animæ separatio à corpore. Hoc verò philosophari, tanq; vere & sine sensu
 foris, & corporeis actionibus, pura mente vi ad comprehensionem veritatis
 entium, quæ quidem cognita est sapientia esse. Philosophari vero co-
 gitans, ne retrorsum conuertere, nec detrabere ad priora. Et simul te-
 cum adulescenti proficentia corporea. Pœnitentia enim ex hoc multa tibi
 continget impedito ad sanas comprehensiones à rerum corporearum tene-
 bris. Pœnitentiā autem, furiam & erinyem vocans, cognominauit. Ad
 solem ne micturies. Illud suadet nihil animale cogites facere. Phi-
 losophare autem, cælum spectans, & solem lucemq; tibi veritatis putato, ac
 nunq; memineris humilium, sapiens esse qui cupis in Philosophia. Ad deos
 vero, & sapientiam per cælestium contemplationem recurrere, & philo-
 sophiam inueniens, iteq; ipsum eleuans lumine in ea veritatis, & conuersus
 ad huiusmodi institutionem, Theologiamq; & Physiologiam, & sphaera-
 rum cognitionem, & sermonem de causis. Super hæc omnia nihil animæ
 male quicq; fac, nec bellua dignū. Illud vero sibi ipsi annunciat. Et clama-
 pade sedem ne abstergas. Non enim solum quoniam purgatiua lampas,
 pas, ex eo q; plurimum ignis participat, tanq; id quod dicitur diuinū, sua
 10. Symb. sine lumine ne
 garrias de di-
 uinis.
 11. Symb. Stateram ne
 transilias. i. in
 stititæ mēsurā,
 & sapientiā.
 12. Symb. In via ne reu-
 spexeris. i. nū-
 quā terga deo
 obuertas.
 Diuina vt fe-
 mel attigeris,
 nunq; terga
 veritas.
 Fusia, pœnitē-
 tia vltix.
 13. Symb. Ad solem me-
 iere ne fas. nū-
 cogites aiāle.
 14. Symb. Lāpade sedē
 ne absterferis.
 pulchranō cō-
 spurcanda.

Lampas, pbi
loſophia.

15. Symb.

Gallū enutri,
igniculos mē
tis ale.

16. Symb.

Diuina nō pi-
gre tractāda.

17. Symb.

Nil armatum
vncis vnguib9
educa. Fuge ra-
pacitatem.

Dextra apes
rienda.

dei non ſcedare ipſum, quod per naturam à ſordium notis alienum exiſtit. Neq; contra pugnare naturæ aptitudini ipſius, inquinantem id, quod in-
quinata detergit: ſed magis nō mīſcere, nec confundere ſapientiæ propria
cum ſenſualitate. Fax enim & lampas propter ſplendorem, Philoſophiæ
aſſimilata eſt: ſedes vero, propter humilitatem, ſenſualitati. Gallum
enutrias, ſed non ſacrifices: lunæ quippe, & ſoli confecra-
tus. Conſulit nobis nutrire ſimul, & augere, & non negligere, quæ pe-
reunt, & corrumpuntur, & quæ ſunt mundi vnitatis, & concordiæ, con-
ſenſus & conſpirationis magna argumēta. Iccirco admonet vniuerſi con-
templationem ſuſcipere, & philoſophiam. Quoniam vero arcana ſecundū
naturam veritas de vniuerſo, & difficilis ad ſpeculandum ſatis, quærens
da homini tamē & veſtiganda maxime per philoſophiā: p aliud quippe
aliquid inſtitutum ita fieri nullo modo poteſt. Ipſa verò philoſophia exi-
guos quosdam igniculos à natura capiens, & tanq̃ vaticū. vegetat autem
ipſos, & auget, & fortiores ſuis matheſmatibus reddit. Philoſophandū er-
go eſt. In ſemodio ne ſedeas. Magis pythagoricum exciperet quiſ-
piam ex eiſdem ſuperiorum motus. Quoniam enim corporeitate, & ſen-
ſualitate, non ſemodio metienda alimonia, non quieſcas, neq; non initiatus
philoſophiæ perſeuerā; ſed in ipſam te ipſum dans, illud magis prouide,
quod diuinius in te eſt, quod eſt anima, & multo prius in anima mentem,
quorum cibus non ſemodio, ſed cōtemplatione, & diſciplinis metiri decet.
Nil educes, quod vnguibus inſtructū aduncis ſit. Magis py-
thagorice conſultat, benignus eſto; & dapſilis; atq; huiuſmodi eſſe alios
cura, dare quippiam, & accipere, nulla malignitate, nec vlla inuidia cō-
ſuefaciens. Sed nec omnia oportet improbe capere, dare vero nil. Nam eo-
rum, quæ vnguibus vncis inſtructa exiſtunt à natura organa, ita affecta
ſtatim capiendi, & facillime condita ſunt. Dimittendi aut, aut tradendi
non amplius, propter impedimentum curuorum vnguium. Quemadmodum
& creagæ naturam ſortitæ ſunt rapiēdi quidem occyſſime: dimittendi ve-
ro ægre, niſi quis valde inclinet, & explicet ipſos conuertens. complana-
tis vero nobis a natura manibus, vi per ipſas demus vltro, accipiamuſq; &
ſermonem communicandi gratia, & digiti ſimplices quodam modo, & nō
curui manibus innati. Quod cum ita ſit, in his non imitanda curui vngui-
bus inſtructa, alio modo condita ab opifice; ſed magis communicandum
inuicem & parricipandum admonitū ad hoc ab ipſis nominum inſtitutoriſ
bus, qui Δεξιᾶν dextram manuum, digniorem appellatarunt, non ſolum
ἀπό τῶν δεξιοῶν, quod ē accipere, ſed etiā ἀπό τῶν δεξιῶν

ὁ πρὸς τὴν .i. ab eo quod est receptā esse in tradendo. Iuste igitur agendum. Per hoc verò philosophandum. Permutatio enim quædam & retributio, & superabundans & deficiens, retribuens per vicissim donationem. In via non scindas. Significat, & vnum, quidem extat verum; valde autem scissum, falsum. Perspicuum vero inde fit, quoniam vnumquodque vno tantum modo dicitur. Si quidem sanè dicatur. Et vnumquodque, quod sane non dicitur, infinitis modis dicitur. Via, philosophia videtur esse. Ait ergo, & eligas philosophiam illam, & viam in philosophiam, in qua scissio nulla sit, neque sententiæ repugnantes. Sed capias, probesque, quæ stant, & eadem sibi ipsis demonstratione ea firmata, quæ scientiam pariat per mathematicas, & speculationem. Quod idem est, ac diceret, Pythagorice philosopheris. quoniam per corpora sensata progrediens, philosophia, quam iuniores satis vsurpant, & deum, & affectiones, & animam, & virtutes, & in vniuersum omnia quæ in entibus causæ potissimæ sunt, putantes corpus esse, lubrica est, & facile evertitur, & indicant id argumenta varia eorum, qui videntur de ipsa aliquid loqui. Ea verò Philosophia, quæ rerum est corpore carentium, & materia, rerumque semper secundum eadem, & eodem modo se habentium, intellectualium, sempiternarum, nunquam quantum est in ipsis, corruptionem vel mutationem habentium, similis (inquit) philosophia subiectis ipsis, nunquam excidit, semper stat firma, atque incommutabilis demonstrationis artifex. Consultit igitur nobis hortamentum, quum philosophamur, viamque facimus, iam dicta fugere rerum corporearum, & valde de scissarum cogitationem: assuefieri vero corporum substantiæ, quatenus sibi inuicem consonat propter veritatem, quæ natura ipsis subest, & firmitatem. Dei typum annulo ne imprime. Iuxta antea expositam intentionem huiusmodi vtitur monito. Philosophare, & incorporeos in primis censeas deos esse. Atque id existit præcipua radix dogmatum Pythagoræorum. Hoc est unde omnia ferè pendunt, & sub quo tanquam sine continentur. Ne putes eos uti figuris, quæcumque corporeæ sunt; neque assumere hypostasim materialē, atque ea amiciri tanquam vinculo materiali corpore, sicut reliqua animantia. Sculpturæ vero annulorum, huiusmodi vinculum per ipsum annulum significant, & corporeum quiddam, & sensibile formam, & maxime si formam indiderit cuiuspiam in parte animantium per faciem impressam: ex quibus abstrahendum & separandum potissime deorum genus, tanquam sempiternum, & intellectuale, & secundum eadem & identidem semper se habens, sicut in eo in quo de deo proprie & plenissime

18. Symb.

In via ne scindas. In philosophia, verè sectare, ubi vnitas. Via, philosophia.

19. Symb.

Dei typum annulo non imprime. Deos sine figura corporis cogita.

20. *Symb.*
Ad laternam
.i. sensum non
speculare. tractatur. Circa laternam ne speculari. Magis Pythagorice cons-
ultat philosophare non incidens in sensorias visiones. quæ quidem lumen
certe quoddam, at laternarium circa comprehensiones, & nō naturale neq;
verum efficiunt: sed magis vtere mente & scientia. Vnde lucentissimus
splendor quidam, & inconcussus circa animæ oculum constat, ex omnibus
conceptis, & intellectualibus, & ex contemplatione circa hæc, & non ex
corporeis, & sensibilibus. Perpetuo enim fluunt hæc, & mouentur, neq;
prorsus manent, nec eadem sibi ipsis existunt, vt & firmam & scientiæ
parentem comprehensionem, & cognitionem. De Diis nihil tam ad-
mirabile ē, deq; diuinis dogmatibus, quod nō credas. Ad-
monet aggredi, & possidere eas disciplinas, per quas incredulus nō eris de
Dijs, & de Dijs, & de diuinis dogmatibus habens mathematicas, & des-
monstrationes, quæ scientiam pariant. Intolerabili ne teneare risu.
Ostendit affectus esse coercendos per rationē philosophiæ, continereq; im-
mutabiles sermē affectus, compara. & recta ratione. Neq; in prosperis laxer-
is. Nec in aduersis deprimere. Neq; in alteratro mentem mouens. Risum
super omnes affectus nominauit, & solus maxime planē ostenditur, tanq̃
quiddam, quod floret vsq; ad frontis dispositionem. Forte vero persuadet,
quoniam hominis proprium ad alia animalia risus hic. Diffiniūt ergo quis-
dam, animal ipsum ridendi capax esse. Significatur a simbolo, non per-
stinacuer et immutabiliter humanitati hæreas; sed similitudinem diuinam,
quo ad fieri potest, posside per philosophiam. Penes sacrificium ne sis
cæsis vnguibus. In amicitiam admonitorium est: nostrorum enim, &
domesticorum, ac nobis iure sanguinis attinentium. Quidam propinquissimi
genere sunt, puta fratres, & liberi, & parentes, membris his nostris simi-
les, quæ ablata dolorem non mediocrem præbent, & perturbationem, vt
digiti, manus, atq; huiusmodi. Quidam longo intervallo attinent, vt nati pa-
truelibus, & affines, vel huiusmodi similes eis nostri corporis particulis.
Quibus remotis, nequaquā dolemus, vt capillis, & vnguibus, & similibus.
Volens igitur eos cognatos significare, alio tempore neglectos propter lon-
ginitatem, vnguibus vsus est. Et dixit, Ne deponas prorsus hos. Sed ad sa-
crificia, quibus alio tempore sum neglecti, adduc ipsos ad te, & renoua fa-
miliaritatem. Dextram non cuius facile iniice. Ne porrigas fa-
cile (inquit) dextram. hoc est, ne extrahas, ne largiri aggrediare dextrā
porrigens indignis, & non initiatis etiam per disciplinas, & doctrinas, quæ
multo tempore probatis, & dignis participantur. probatis (inq;) continen-

na, & quinquennali silentio, et alijs tentamentis, ijs vix dantur. Stratis exurgens complica ipsa, & figuram confunde. Hoc admonet, & philosophari cōcipiens, intellectuālibus se & incorporeis cōsuefacias. Ex ignorantia igitur somni, & nocturnarum tenebrarum exurgens, nihil contrabe tibi ipsi corporeum ad philosophiæ splendorē diurnū, sed omnia somni illius vestigia, ex animo purges & deleas. Cor ne vores. Significat non oportere cōmunionem vniuersi, & conspirationem dissipare, & etiam magis ne sis inuidus; sed humanus, & cōmunitatis amans. Ex hoc philosophari docet. Sola enim ipsa philosophia parens scientiarum, & artium; neq; alienis tristatur bonis, neq; propinquorum clade lætatur; tanq̃ natura cognatos & domesticos, eademq; patientes, et cōmuni subiectos fortunæ, impromsumq; futurum habentes homines omnes æquæ enuncians & significans. Vnde & compati sibi inuicem, & adamare admonet, societatis vti veræ studiosum, & rationabile animal. Huic est persimile. Cerebrū ne comedās. Et enim ipsum hoc præcipuum est sapiendi organum. Innuit igitur quatenus par non est recte consultas res, & sententias deridere, neq; mordere: recte vero consultæ erunt, quæ per mentes, ac per præcipuū intelligendi caput considerata, & per scientiam. Non enim organis ratione carentis animæ, corde, & hepate: sed per purā rationem huiusmodi sunt comprehensa, vnde inscitia est, eis detrabere: atqui potius venerari iubet symbolum, mentium fontem, & intelligentiæ proximum organum, quo & speculationem, & scientiam, & vniuersam nanciscuntur sapientiam; & quo demum recte philosophamur. Et non detinere, nec delere, quæ per ipsum vestigia sunt. Vnguium, criniumq; præsegmina ne cōmingito. Inquit hoc in despecta, innata quidem tibi, sed quæ animū minus attingunt, sicut pretiosiora, quibus magis inest anima, sic quidem & quum philosophari concipis, præpone ea, quæ per animam & mentem absq; sensorijs demonstrātur per scientiam spectatricem. Sperne autem & respice, quæ existimantur sine intellectuāli lumine per innata solum sensoria, quæ non perueniunt ad mentis eternitatem. Rubicundum ne assumes. Videtur ad nominis etymologiam solam cōuenire. Non erubescens enim, & inuerecundum ne capias hominem, vel contrā stupidum, & in omnibus prorsus erubescens, & vilem ingenio, ac infirmo intellectu, per hoc significatur, ne huiusmodi sis ipse. Ollæ vestigium ne obliuisceres. Innuit confusionem & crassitatem, quod est corporearum & sensibilibus demonstrationum, obliuisci, philosophari aggredienti. Intellectuæ

25. Symb. Stratis exurgens figuram cōfundito. i. in philosophiam assurgēs, omne corporeum ex aīo dele.
26. Symb. Cor. 1. Symb. patbiam vniuersi, ne vores, diffians.
27. Symb. Cerebrum. i. sapientiæ opus perfectum, ne comede mordens.
28. Symb. Præsegmina ne cōmingito, ad philosophiā hortatio.
29. Symb. Rubicūdū. 1. stupidum ne assume.
30. Symb. Ollæ vestigiū ne obliuiscere, relinque crassa materiæ.

Cinis.

libus vero uti potius demonstrationibus. Cinis verò pro puluere tabularum capitur, ubi demonstrationes perficiantur.

M A T H E M A T A .

Vsus mathe-
maticum in oēm
philosophiam.

Mathematicæ mentem in vniuersam ducunt philosophiam. Quin etiã ad omnem de his quæ sunt, & de intellectualibus scientiam. Mathematicæ res incorporeæ p se subsistentes inter essentias impartibiles & medio ordine constitutæ, his puriores, illis magis variæ, cõpositione vtentes, & diuisione: æternis rationibus compositum, & diuisum contemplantes intellectualibus essentijs inferiores, naturis priores; forma, ordine, subtilitate præstâtes visibilibus, portitrices & traiectrices ad cõgnata sibi impartibilia, à corporibus mersa nostra ingenia ad diuinam substantiã euebentes, per quasdam quasi scalas ad fastigium ferunt. Oportet igitur non ab vno solo genere entium conuenientem in hæc secundam essentiæ incorporeorum dationem, sed ab omnibus quæcunq; sunt in vere ente, & mente genera speculari. Descendit enim ab omnibus his i medias naturas mathematicum, mediocritasq; causarum, & eorum quæ perficiuntur ab ipsis, coniungitq; quæ fiunt ad ea quæ sunt. Et cõmunionem illorũ ad inuicem efficit. Eiusmodi scientia, cum su capiendâ à purgatis, & abstractis à sensu, ac ijs qui affueti sunt incorporeis. Sinceritas intelligendi, è per abstractionem a speciebus materialibus.

Principia omnium mathematicum, sunt finitum, & infinitum. Et principia sunt etiã omnis mathematicæ essentiæ, ut Pythagoreis videtur. Sed eorum vtrunq; non vna ratione, neq; in omni substantia eadem lege, sed in formis intellectualibus, & immaterialibus rationibus, alia existunt huiusmodi principia, intellectualia prorsus, & à materia separata, & quæ per se sunt impartibilia. In mathematicis vero, quæ sunt multitudinis, & magnitudinis, diuisionis & distantie causæ, erunt diuisibilis naturæ participes, & propria genera sument cõuenientia totis mathematicis, compositionemq; participabunt, & iudicabunt intelligentia altera existente circa potestatem, simplices & impartibiles, & intellectuales substantias. Motũ vero principijs huiusmodi mathematicum nonnulli quidem forte dabunt, quot quot in anima, & anime vitis, & viribus, principia hæc supponunt. Mæ

lius autem animam quidem in altero genere substantiæ ponere ; mathematica verò principia, & mathematica essentiam immobiliter opinari. Stant enim eorum semper species, & eodem modo ipsa speculamur, & secundum eadem. Media vero quedam sunt ipsa principia infiniti, & finis, vincens se semper idea termini infinitum, & circumscribente ipsa in se ipso. Vnde *Idea termini.* & procedit in infinitum semper. Finitum autem à finiente. Huiusmodi principia differunt ab ijs, quæ in mente sunt, eo quod tradunt diuisionis, & multitudinis causam à se ipsis, ab his quæ naturæ differunt, & animæ rationis bus per immobilitatem. Et quia intermedia incorporea per se subsistunt à materia separata, et cõmunitas scientiæ mathematicæ extenditur ad omnia.

Numerorum mathematicorum duo prima & suprema supponendo principia. Vnum, quod nec vnquam fas nominare, eo quod simplex est, & principium entium. Principium vero nunquam eiusmodi est cuiusmodi ea sunt, quorum est principium. Et aliud principium multitudinis, diuisio. Ex quibus vno, scilicet & principio multitudinis, primum genus numerorum conficitur, ex utrisque conflatum. Cuilibet numero inest diuisio, & magnitudo, & quale. Terminatum vero, & vnum est principium indistinctum, & infestile. Vnum *Vnum.* neque bonum, neque pulchrum, vocandum. Est enim hoc supra bonum, & pulchrum. Procedente quippe longius ab his, quæ sunt in principio, natura primum quidem apparuit pulchrum. Secundum vero, & maiorem distantiam obtinentibus elementis, bonum. In numeris elementum, vnitas. In magnitudinibus, punctus. Ea, unde numeri, nec bona, nec mala. Ex compositione vero vnus, & causa multitudinis, materia. Subsistit quidem numerus. Primus autem in ijs ens videtur, & pulchrum. Deinde, ex elementis linearum geometricæ substantiæ apparentis, in qua eodem modo ens, & pulchrum. Vbi nil turpe, nil malum. Postremo in quartis & quintis compositis ab elementis vltimis, maliciam fieri, non primo : at eo quod excidit, nec obtinet quæ sunt secundum naturam.

Ordinem, & pulchrum in mathematicis speciebus, quam scientiæ pars Ordo. riuunt, contemplatur, nullum determinans huiusmodi pulchrum. Iam enim *Pulchrum.* huiusmodi scientiæ quæ sunt in parte attingit, & quantum ipsum aptum, & firmum in esse suo, nec mutabile, nunquam inuentum extra essentiam propriam, nec nunc sic. Rursus verò aliter intelligitur, & id communia substantia mathematicæ scientiæ ratione comprehendit.

Si quis singula mathematicum queat capere, fructus ingens sumendi secundum modum nascetur : sin minime, deum eminentiorem appellare debebis

Lex mens.

mus. Is verò modus. Oportet enim hoc tantum dicere, omnem figuram, & numeri constitutionem, & harmoniam vniuersam, & rursus astrorū analogiam omnium vnā aperta esse secundum modum, discipulenti. Lex discendi, mens, his mathematicum semitis ad felicitatem itur. Eum (inquā) sapientissimum, qui omnia hæc ita sit nactus. Naturam enim omnium pulcherrimam, & diuinissimam, quātam hominibus dedit deus conspiciere, nunquam absque dictis poterit. Adde quod in vnum, & in species adducendum, in singulis mathematicum notionibus, donec vniuersum mundum inueniamus. quem instituit ratio omnium diuinissima visibilem. quem felix primum quidem est admiratus, deinde discendi amore arsi, quantum humano ingenio fas ratus optime. Sic & beatissime victurum, ac mortuum ad loca virtuti parta venturum, oportet constantes in mathematicis esse, & acutos, & alia habere, quęcumque naturę optimę cōueniunt. Si cordatos, & bonę mentis homines erudierimus, saluas respublicas tenebimus. Mathematicę purgant oculum animę ad res diuinas intueudas. Ac sunt tanquam pontes, & ductus, ab eo quod sit, animam leuantes, ad id quod est. Per sensus nihil sanè ius dicamus: nil certe, cum sensus ipse nihil magis hoc, quam cōtrarium promat, siue proxime, siue longe sit. Ratio excitat animum ad verum, & sanum iudicium veritatis; discernit quę sensibus sunt confusa & incerta.

Felix.
Admiratio.
Amor.Mathematicę
purgant.A natura, quę
verum.

Mathematica vsum incredibilem suppeditant ad scientiam, propterea quod substantiam attingunt a generatione soluentes; præbentque facilitatem conuersionis a natura ad veritatem, & essentiam. Atqui acutiores reddunt capientes; & etiam multo labore comparantur. Considerari vero oportet, et si quid ad illud pertingit, ut efficiat facilius animum contemplari boni ideam. Mathematicę compellunt conuerti animum ad locum, in quo est felicitissimum entis. His solis veritas cernitur, sublato ad superiora oculo. Huiusmodi autem illa sunt mathematica, quęcumque circa ens versantur, & inuisibile, & quę ratione & intelligentia capiuntur, visu vero minime. Et exemplis quidem vtendum apparentibus, in quibus tamen veritas non consistit. Est vñus mathematicum, si ea societate & vinculo distantur, quo iunguntur inuicem, et sine proprio mathematicarum, scilicet ad cogitationem honesti & boni. Est enim finis solutio a vinculis, & conuersio ab vmbreis, & idolis, ad lucem: & è terrenis, & sensibili in lucem redditur, & bonum: & illuc ad animantia, & plantas, & solis lucem. Amplius eget ijs infirmitas visus nostri, ac intueudi puras species, & genera. Ad phantasmata vero in aquis diuina, & vmbra entium, sed non idolorum vmbra, per alteram huiusmodi

Vñus mathe-
maticum ad mo-
ralia.

lucem vt ad solem iudicare adumbratas, omnis hæc negociatio artium quas docent, hanc habet vim & introductionem optimi in anima ad speculationem optimi in entibus, sicut mani festissimi in corpore ad intuitum clarissimi in incorporeo loco, & inuisibili.

Flos flore col-
ligitur, optimū
optimo.
Philolaus.

Infinittum nullis scientiæ terminis comprehensibile. Nam (teste Philo-
lao) eorum quæ infinita sunt, principia inuenire non est. Sicut ergo geo-
metriæ subijcitur quantum flans, ita & sphaerica. Vnde propter subiectio-
nem societatem, & Archytas, & Plato binas has artes sorores appellauere,
& iunctæ sunt, instar catherarum. Omnia mathematica quisquis teneat,
sapientissimum Plato commemorat. Mathematica eligenda sunt, siue facie-
lia, siue difficilia. Si quidem continui, & discreti comprehensio, sapien-
tia. Sapientiæ studium philosophia. Sola verò omnium artium & scientia-
rum philosophia, finem hominis proprium, & felicitatem tribuit.

Archytas,
Plato.
Geometria,
sphaerica soro-
res.
Finis hominis,
philosophia.

Methodus perueniendi ad rem propositam est diuisio. Intellectualia om-
nia tripartita. proprie intellectualia. & scibilia. & intelligibilia. Et pri-
ma quidem sunt intellectualia, secunda autem, & inferiogra, quæ per eam
partem animi, quæ δῖο νοῖα dicitur, capiuntur διὰ νοῦ & dicta. Rurs-
sus ab ijs altera substantia sensibilibus exiat. Et horū quedam sensibilia
proprie, quæ & opinabilia. Alia vero coniectabilia. Opinabilia quidem,
& proprie sensibilia particulata corpora, vt lapides, ligna, elemēta. Hæc
vero sunt sensibilibus prima: post quæ infirma alia, & non similia, com-
fectantur tamen prima. Sunt vero hæc, vmbrae. Etenim vmbrae consequun-
tur corpora, sine quibus videri nō possunt, nec esse. Simulachra igitur vmb-
rae, & in aquis, & speculis, in alijs non per se subsistentia, vel apparen-
tia. Huiusmodi vmbrae, ob eas causas. genere quidem numero sensibilibus
ascribuntur, cadunt quippe sub sensum. Sed tamen coniectabilia verius, &
credibilia, q̃ scibilia: credibilia tamen fide, non demonstratione, sed fide
infirma. Nam huiusmodi vmbrae si absint a speculo vel aqua, nullæ erunt
omnino. His videntur per similia, & quæ eo percipiuntur principio, quod
δῖο νοῖα dicitur, scilicet habentia rationem ad scibilia, & intelligibi-
lia, quam habet coniectabilia, ad sensibilia & opinabilia. Ideas enim quasi
per contactum habet mens: quæ quidem sunt vere entia. Imaginabilia ve-
ro, quæ sunt geometrica virtute, quæ δῖο νοῖα dicitur, comprehendun-
tar per descensum mentis ab ideis, media ratione; sicut vmbrae videntur
non nisi vel a speculo; vel in aquis. Sic igitur & mathematica tanq̃ in ideis
videntur cogitari, & illis inmituntur. Non enim oportet a sensibilibus per

Vmbrae.
Corpora.

Fides.

Ideæ mente
atinguntur.

Ab ideis men-
tis descensus,

Idea.

ablationem ipsa mathematica cognosci, descendente ab ideis, idola habere ab illis, assumere & magnitudinē, & in distantia cogitari. Quod quidem in sensibilibus idolis debile, & per se non subsistens, hoc in intelligibilibus magnitudinem habet & distantiam. Sed quoniā & hoc festinat in impartibilibus, & conquirere videtur in impartibilitate idearū, ut umbra in sensibilibus repercussione. Sicut igitur cogitabilia ab intelligibilibus separata sunt, ita et cogitatio ab intellectu. Vnde Brontinus i libro de mente & cogitatu, separans ipsa abinuicem, Hæc (inquit) cogitativa, mente minus quippiam est, & cogitabile, intelligibili: mens enim simplex, & primum intelligens & intellectum. huiusmodi autem est idea: quia impartibilis & simplex, & primum est aliorum. Virtus vero cogitatrix si idvovæ est multiplex, & secundum cognoscens. Scientiam enim, & rationem assumpsit. Similiter vero, & intelligibilia. Hæc autem sunt scibilia, & demonstribilia. Et omnino, quæ sunt sub mente, per rationem comprehensa, in his maius appellat vim cogitatricem, & cogitationem, nō virtutē, sed multitudinem, & e contrario se habent hæc adinuicem. Discriminat autem ipsa à mente, & intelligibilibus, eò q̃ mens, & quod mente capitur, sunt simplicia, illa vero composita. Item hæc primò noscunt, & noscuntur: illa secundò. Hæc impartibilia, illa partibilia. Hæc Brontinus Sed Archytas præ-

Brontinus.

clarior in libro de mente & sensu. Arbitror his esse perspicuū, quemadmodum iuxta quatuor entium differentias, totidem sunt etiam iudicandi principia. Et q̃ ratio medium tenens, attingit duo extrema, intelligibilia, & sensibilia, in finis ordine ad mentem, & sensum collocata, uti sua principia, & ab eis perfecta. Est vero hoc axioma de omni virtute cognitrice, q̃ simili simile noscitur. Insunt igitur huiusmodi vires animæ. & licet in ambobus ambo, & ab alteris altera perdiscere, æquasq̃ diuisiones communiter, & proprie, par est fieri in ipsis, & ordinem transitus ab alteris ad altera, hoc est ab humilioribus ad superiora, et ascensum omnium, & coordinationē ad mentem, quomodo oportet fieri distinxit. Post hoc lineam secat unam; ut vnum cognoscituum spectemus. Ipsam vero bipartitur secundum primas entium differentias. Et ipsas in eadem dualitate diuisas, virtutes indicatrices, differentias ponit has, mentem, scientiam, opinionem, sensum, rationem. Mens, & sensus sunt principia rationis. Fines vero, scientia & opinio. Sed simile semper simile cognoscituum. Vnde intellectus, intelligitium: scientia scibilium: opinio, opinabilium: sensus, sensibilibus.

Archytas.

Proceditur vero à sensibilibus ad opinabilia, et ab his ad intelligibilia. Pri-

Linea secta.

mum diuidit sensibile, vt notius : & sumit ipsius secundum similitudinem
 à sensibilibus apparentem hypostasim, scilicet idola in aquis, & speculis,
 tanq̃ vnā quādam naturā diuidens. Alteram vero distinguit partem.
 Verum quorum hæc idola sunt imagines, vt plantæ & animalia, ab his si
 quidem similitudo sit idolorum secundum reuerberationem, in hæc vertente
 se sensu, & sic ipsa cognoscēte per secundum modum, sicut etiam idola
 secundo modo subsistunt. Sed sensus insensibilia sese perse fert, quemad-
 modum & subsistunt primo. Iconibus nempe genera mathemata sunt ana-
 loga, & cognitiones ipsorum expressionibus idolorum. Ab intellectio-
 nibus enim sumūt actum, & ab intelligibilibus ad mathematica, & icones trans-
 feunt, suppositionibusq; vtuntur, & causam non sciunt. Et hoc est censoriū
 mathematicum, alterius rei existens præcognoscitiuum : sed non intelligibi-
 lis; & altera cognitione comprehendens, sed non actū mentis : ipsa enim
 mens, dialectici censorium est, & per ipsam entia, & formas, & sine vlla
 suppositione omnia contemplatur, & rationem habet de omnibus dare:
 sensibilem vero nullo viuitur, sed intellectualibus formis. Cum igitur quæ-
 tuor sunt vires censoriæ, ordo quidam ipsarum consideratur, & actiones
 distinctæ. In supremo quidē mens. Secundo, vis cogitatrix dicta διόνοια
 Tertio, fides. Coniectura, quarto. Textus Archytæ. In nobis enim ipsis
 (inquit) per animā cognitiones sunt quatuor, mens, scientia, opinio, sensus.
 quorum duæ quidem rationis principia sunt, vt mens, sensus. Duo ve-
 ro fines, vt scientia, & opinio. Simile autem simili noscitur. Manifestum
 existens q̃ intellectus quidē in nobis intelligibilem cognitor, scientia sci-
 bilium, sensus sensibilem, opinio opinabilem. Vnde proceditur à sensibi-
 libus ad opinabilia, & ab his ad intelligibilia. Hæc vero consonantia, quæ
 spectatur per ipsa vera. Determinatis vero iis, quæ post hæc oportet nosse,
 quemadmodū enim lineam bisectam, & æquales rursus vtrarumq; sectio-
 nes, diuisas per eandem proportionem, & sic diuidatur & itidem visibile.
 Et rursus vtrunq; sic distinguatur, & differens manifestatione, & obscu-
 ritate alia. Eodem igitur modo altera sectio sensibilem, & idola quæ in
 aquis & speculis. Altera vero pars, quorū hæc sunt imagines, plantæ &
 animalia cum intelligibili analogiam habent, vt Icones quæ sunt circa ma-
 thematica genera. Nam circa omnia mensuram supponentes, impar et par,
 & figuras, & angulorū tres species, ex his negociantur reliqua. Res ve-
 ro relinquenti tanq̃ scienti, rationemq; non habenti, damus neq̃ ipsis, neq̃
 alijs : sed sensibilibus quidem, vt par est, vtantur. Querētī autem, nō hæc,

4. ποιητιæ ius
dices.

Archytas.

neq; horum gratia faciunt sermones : sed diametri gratia , & ipsius tetragoni. Secunda sectio est intelligibilis , circa quod versatur dialectica . Ipsa quippe vere sumit hypotheses. Sed hypotheses , & principia , & ascensum facit , donec ad principium in quocunq; suppositione carens veniat : neq; vitur vlllo sensibili , sed ideis ipsis p se ipsas. In his vero quatuor segmentis recte habet distribuere & passiones animæ . Et vocetur , in supremo,

Idearū origo

sine origine.

Mens

Ratio.

Fides.

Coniectura.

Anima , oīa.

In secundo, vis discurrendi. In tertio, fides. In quarto, coniectura. Hæc Archytas in libro de mente & sensu. Anima ipsa non recte poneretur vnū genus entium, particulata enim sic fieret de mathematica essentia, cognitio. Vnde neq; ideam rei, vndecunq; partibilis , neq; numerum per se mouentem, neq; harmoniā in proportionibus subsistentem. Neq; aliud vllū huiusmodi priuatim determinare liceret de ipsa. Sed anima est omnia genera rerum mathematicarum. Est quippe idea numeri, & p numeros harmoniam comprehedentes subsistit. Est omnes commensurationes, & proportionales. Ipsa est analogia geometrica, & arithmetica, & harmonica. Et cum principijs entium habet quandam cognationem, & omnia attingit entia, & in omnia similitudine transferri potest, vnde & harmonias exaudiat anima, & gaudet cōcentibus. Quoniam ipsa est harmonia , habetq; ex numeris, & alijs huiusmodi mathematicis mensuris substantiam . Ipsa etiā cognationem recepit ad intellectuales ideas, & ad sensibiles substantias, & formas in materia. Et (vt summam totius sententiæ colligamus) anima existit omnia mathematica , iudicatorium ipsorum tenens : habetq; vim generatricem, & effectricem ipsorum incorporeorum metrorū. quibus & opificium potest quispiam accommodare, mersarum specierum, & ipsam quæ est per icones factionem, ex arcanis in lucem prodeuntem , contingentemq; externa interioribus. Anima , vel mixta est ex omnibus entibus mathematicis, vel ipsa omnia constituit. Si est commixta ex vniuersis, præexistunt illa, ex quibus coeuntibus miscetur : & ita amplius non erit principium mathematicæ substantiæ. Si vero ipsa anima ē principium mathematicæ essentia, & deducit hæc ex se ipsa, erit itaq; antiquior ipsa, & vti in causis ratione præcedit. At id cōtra pugnat præsentī opinionī. Nobilior enim sic fieret anima entibus, quæ sunt in mathematicis . Melius igitur dicere, q neq; anteit, neq; sequitur. Sed concurrit simul ad ipsa , & coexistit comprehedens, & continens in se ea omnia.

Idea.

Officium vero huius scientiæ est non determinatum, neq; secundum eadem & eodem modo se habens, quemadmodum mentis opus, nec a seipso prorsus

prorsus cognoscere habens, sicut menti hoc insitum est. Exterius autem excitatur ad cognitiones, & recipiens ab alijs principium reminiscentiæ. Sic ipsum à se ipso proponit, firmumq; non est, iuxta vnâ actionem, sicut mentis, sed in motu magis procedit à se ipso, & in se ipsum. Scientiæ huiusmodi fiunt, doctrina præcedente. Cuius principij docens præbet. Deinde Inuentio. de inuentione consequente, quæ coniungitur iactis a docente principijs: secundum enim hæc principia reminiscitur animus veras in mathematica ideas, Ideæ. & proponit proprias ipsarum rationes. Quandoq; etiâ communiter ex ambobus actio fit. Vnde Archytas in libro De mathematicis inquit, oportet quippe Archytas lib. pe discenem ab alijs, vel ipsum inuenientem, quæ scit scire, quæ didicit ab bro maibemas alijs, & aliena, quæ inuenit per se ipsum, & propria inuenire, non quæ tum. reniem egenum, & rarum, quærentem autem diuile & facilem: non sciens Non quærens, tem autem quærerere impossibile. Expositio Iamblichii vult, Archytas ex his egenus. scientias mathematicas prius doceri, & disci ab alijs, & id est initium huius scientiæ. Postea per inuentionem perfici, licet inuentio antecedeat ut: quo ad nos tamen est secunda. Nam cum in generationem inciderimus, oportet ab alijs rememorari prius. Est igitur & ut duos hos modos scientiâ capienti di, arbitrari. Est etiâ ipsos, ut ratione vnum comprehendere. Cû enim uti Vnum. ab alio, & aliena participauerimus mathematica, tum ipsa tanq; propria, & peculiaria ipsi per nos contrectamus. Atqui ab inuentionibus id facile disciscitur, tanq; enim habentes ipsa in se ipsis, ita inuenimus ipsa, & cognoscimus inuenta. Et ab inquisitionibus etiam idem spectatur. Nâ si non sciens, quærerere nullo modo potest, tempus erat quo hæc sciebamur, & non præsens hoc: nûc quippe ipsa ignoramus: prius itaq; ea noramus. Et propterea quærenti mollia & facilia mathematica ad inuentionem, non quærenti autem difficilia & rara. Vnde in animis inest quodam modo, & erat quandoq; prius circa ipsas animas, in scientia secundum actum, cognitio mathematicorum. Itaq; igitur quærendo ad inuentionem, & adiscendo in indagatione & inuentionem, in negotio mathematico. Vnde & nomen sumpsit mathematica disciplina. A quo nempe initium primû duxit scientia. Et sine quo fieri minime potest, nisi perdiscendo, inq; ab eo est appellata. Complures equidem virtutes mathematicæ. Sed illæ in primis, quæ à multitudine veniunt, ad idem, vnumq; principium, & quotquot ab vno partiumtur in multitudinem, quoniam Vnum. nam enim ex termino, & infinitudine constant, & vno & multitudine, mediæq; sunt partibilis, & impartibilis. Et secundum eandem rationem substantiam participant, & collectionem, & diuisionem. Mathematica etiam

circa ens, sicut dialectica. Sed dialectica simpliciter ens contemplatur, & hoc colligit, vel diuidit. Sunt & virtutes, pulchrum, & modum mathematicarum contemplantes. Habent enim secundum propriam naturam modestiam, & perfectionem, & quæcunq; conueniunt bona formis mathematicis. Eæ compluribus immotæ videntur esse, & circa immota operari. Sed id minime placet. Sunt enim quædam mathemata, quæ motus numerû, & metra, ipsaq; per se ipsa, & adinuicem quomodo se habent ordine, & cõmensuratione considerant, & animæ incorporeæ periodos, quibus & cæli numeros & cuncta huiusmodi spectat, in quibus & astrorum, atq; harmoniæ scientia cõtinentur. Duplices igitur mathematicæ virtutes, & eæ quæ circa motus versantur, & aliæ fixæ formarum immutabilium & rationû contemplatrices. Ordo vero harum viriû & potestatum, & essentia subiectarum rerum, quas ipsæ percipiunt, respondet. Siquidem aliqua præmisnent, quædam subduntur etiã iuxta honesti, & pulchri dignitatem, quum hæc antiquissimum quidem & summum bonum speculantur, illa uero inferius. quoniam omnis scientia ex elementis primis obtinet firmitatem, cum fuerint terminata & æterna, tum à proprijs quoq; generibus accommodatû sibi rationum, & demonstrationum inuenit modum. Iccirco etiam in mathematicis vestiganda cõmunissima elementa sunt, & genera maxime propria. Genera & elemēta huius scientiæ esse finita & sempiterna optimas philosophiæ confitentur. Et demonstrationes mathematicæ, vnû & multitudine, finis & infinitum, idem & diuersum. Elementa, & genera scientiæ sunt, & rerum in scientia cognitarum, & principia etiã principia vt causæ: elementa, vt partes essentia, genera, vt communia. Sic nobis infinitum, & terminus bono iure, & in principijs, & elementis, & generibus constituuntur. Differunt vero hæc ab intelligibilibus principijs, & elementis, & generibus. quia deficiunt ab eorum perfectione, & puritate, & simplicitate, & ambitu, & pulchritudine, & bonis omnibus. Præstant autem rebus interituris, ordine, mensura, immobili, stabiliq; natura. Et hinc cõstat huiusmodi disciplinam esse inter vtrunq; scilicet rerum immortalium, & mortalium. In mathematicis nulla figura disci potest, nisi designata altera simili: & demonstrationes per Iconû similitudinem fiunt. Simile, & dissimile in mathematicis non existit per qualitatem, quæ est in compositis, vbi subiectum alterum est ab eo, quod accidit. Simile enim, & dissimile, vt de eo iam loquimur, est ante omnem cõpositionem. Simile, & dissimile in tota quidem substantia mathematica, in totiusq; ens, in partibus

Bonum summum antiquissimum.

Vnum. Multa.

Infinitum. Terminus.

Ordo. Mensura.

ticularibus vero mathematis, in particulares ipsorum hypostases. In vere mathematicis entibus nullā penitus multitudinem, vel diuisionem, vel vnionem, vel identitatem, vel diuersitatem: possibile ē subsistere, nisi præeunte secundū essentiam similitudine & dissimilitudine. Hæc scientia potissima omnium, quæ quidem eandem similitudinis causam & dissimilitudinis in prioribus, & posterioribus similiter reperit. Spectat ea etiam in differentibus similitudinem, & in indifferentibus dissimilitudinem. Simile & dissimile non intrascuntur, & fiunt sicut species circa materiam. Sunt enim connata hæc, & immutabilia substantiæ mathematicæ nec insunt, ut innata corporibus, ut calor in igne; etenim videtur ī eis compositio & differentia, quatenus participantur ut diuersa. Illa vero participant, ut alia. In existentibus vero secundum substantiam, in mathematicis entibus est simplex quoddam esse, per totam se ipsam simplex. Quanto enim magis incorporea est, & abstracta à compositis & diuisibilibus magnitudinibus, tanto simplicius, & per se, & purius subsistit differentia similitudinis, & dissimilitudinis mathematicæ, ab eisdem rerum intelligibilium & sensibilium primo accipitur, secundum tres substantias ipsorum. ijs enim differentibus & quæ in eis formæ tripliciter differunt. Amplius interstitio quodam diuiditur ab illis extremis. Item mediant mathematica inter hæc & illa, ut inter principia, & principia.

Vbiq; sapientes viri mathematicis vtuntur in rerū contemplatione: mathematica enim entia incorporea cum sint, mediāq; & quæ quadrare & assimilari omnibus queunt entibus, in oēs philosophiæ scientias nobis plurimam opitulatur. Theologiæ nempe adyta aperit, ad eamq; purificatione subducit: quæ purgatio absoluit vincula, iungit enti, & per formam, ordinemq; pulcherrimum speculatorum in ea scientia, appropinquare facit ad intellectualia. Ad Physicē etiam confert commensurationem eorū, quæ natura constant, docens & proportionem & ordinē. Ad Politicā deinde iuuat, erudiens & ostendens actionum motum ordinatum, & æqualitatem, & consensum. Ad Ethicā, proportionē virtutum continens, & æqualitatem, & consensum. Et in exemplis, mathematicas exponens formas, ut amicitie & felicitatis, aut alterius maximorum bonorum. Proposuit quoq; & omnium quæ in vita exempla mathematica, & fecunditatis, & sterilitatis. Vnde & vbiq; exemplis vtendum mathematicis & proprijs in suo genere. Permeat igitur tota mathematicæ essentia, & genera eius, & elementa, & principia per omnem philosophiam, comunicat cum par-

Vsus mathe-
maticū ī oīa.
In theologiā.
In physiologiā
In politica.
In ethica.

tibus eius, quatenus tenet quandam ad eas similitudinem, & vsum præbet, operitq; ad eas accessum. Ea pergi facile potest in rerum æternarū, & labentium cognitionem, quando inter eas medio graditur interstitio.

**Dat oībus ar-
tibus.**

Dat omnibus artibus scientiæ soliditatem, principia, fines, diffinitiones, mensuras, iudicia: rectū docet, & obliquum, & principia vtriusq;. Nam cum seorsum essentiam materiæ speculetur, vtens rationibus abstractis, & alienis à turba rerum labentium, causalior est, & principalior artibus, materiam contrestantibus. Spectatrices igitur artes purgat & perficit. Factiuis adest in ordine exempli. Actrices excitat ac mouet ad suas ideas stantes. In toto vero rationes abstractas applicat formis immersis. Et sicut architectonica omnibus imperat.

Ideæ.

**Priora, sim-
pliciora.**

Duplex ordo, naturæ, & doctrinæ, in hac scientia. Si enim ordinat alias, quanto magis in se ipsa ordinem cōtinebit? Ordo naturæ mathematicum præponit simpliciora vii priora, vt arithmetica ante geometriā. Alia quando vero & ad doctrinā eadem præcedunt, cum ab elementis fiat cōpositorum disciplina. Sed quandoq; propter nos, composita simplicioribus erūt in disciplina priora, si fuerint notiora. Si quis itaq; obscura velit per nota explanare, alienum non erit eo vti modo. His bisariam partitis, vtendum quidem vtriusq;. At bis quidem tanq; magis scientiam parientibus, illis vero, vt notioribus. Si altero solo vti oportuerit, accommodatior anteposetur, & magis conducens modus ad id quod sciri proponitur. In quibus igitur consonant scientiæ duo modi, in his vtriusq; vtendum. Spectare taxmen ingenium debemus discantium, & quid quisq; potest capere. Hæc ideo prædiximus, vt methodo quadam, vtentes in ordine mathematici negocij duo contempleremur & animaduertamus, & naturam rerum, & discantium vires: & vtrius pro opportunitate vtamur, & si sint hæc inuicem consona, vtriusq; ex æquo vtendum.

**Præ inuen-
tiones.**

Symbola.

**Quinarius in-
tuitus symb.**

A primis principijs exarssi, primum conficiebāt mathematicorum theorematum cumulum, tanq; ab ipsa prima essentia ipsorū agentes intellectus ratiocinationes, & in ipsam referentes vltimam totam mathematicam conceptionem. Deinde præcipiebāt demonstrare primas inuentiones theorematum. Erat & alius apud ipsos modus per symbola mathematicus, vt iusticie quinarius, eo qd omnes species iustorū symbolice significat. Eo vtebantur in omnem philosophiam. Nam symbolis omnia docebant, & putabant hūc modum esse Dijs proprium, & accommodatum naturæ. Amplius vere entibus, & diuinis omnibus, & animæ habitibus, & viribus, & ijs quæ

in cælo apparent, & periodis astrorum, & elementis naturæ, & mixtis materiæ, & materia constantibus, applicabant semper theorematum mathematicæ, problematum amplectebantur cognitionem, utpote per quam rerum scientia reperitur, & inuentio: & magis veritatis indagini insudabant, & conceptibus entium. Amabant in doctrina finitum semper, & compendia. Interdum ordinem rerum, & connexionem. Et quum oportebat, spectabant quid quisque posset capere.

Primum genus est theologicum, essentiæ decorum, & virtuti, & ordini, & actioni consentaneum, iuxta quandam accommodatam similitudinem, quod & maximo censetur studio dignum apud viros. ut in numeris, qui nam numeri, quibus Dijs cognati sunt? Alterum, intelligibile vere ens est id, circa quod Pythagoræi negociabantur, & circulum intelligibilem, & numerum idearium. Tertio circa substantiam se mouentem, & sempiternas rationes, et numerum se cientem. Quarto circa supercælestia, circuitusque errantium, et non errantium siderum. Quinto circa rationes materiæ, et formas coniunctas, quo pacto subsistunt, & quomodo à principio exiunt. Est enim hoc mathematicæ proprium, scire formam. Sicut in mathematicis noscuntur secunda à prioribus, ita in potestatibus animæ ad præstantiores vires, & actiones earum ascensio fit.

Virtus ergo mathematica ita methodo diffiniendi. cum facta diuisio fuerit in genera & species, tum relictas à diuisione differentias colligit diffinitiuas, rationemque vnam ex omnibus constituit. Idem etiam resoluendo facit. Quam enim resolutio in simpliciora, & communiora reducat cognitionem, & genera, & differentias discernat, quatenus apia nata sunt singula, tum collectiuæ compositio cogens in vnum differentia, & simplicia, diffinit vnumquodque. Diuisio igitur, vnum, multa: diffinitio multa, vnum efficit. Secundum utraq; necesse est mathematicem vnum spectare à quo cietur, & ad quod refertur. Hoc finis & forma huius discipline. Vnum, idem, & bonum, & pulchrum, cui iungit diuisa properat. Idcirco in mathematicis in finito, & particulato vale dicimus, in commune, & terminatum venire festinandum, donec in vnum ordine, totumque negotium mathematicum resoluerimus. Et hic est finis.

Pythagoras accepit à Thalete huius principia non pauca. Deinde cum Aegyptiis esset versatus, à quibus multa sumpsit. Postea cum Assyrijs, postremo cum Chaldeis diu moratus, ab ijs magnam scientiæ huiusmodi partem mutauit. Multa deinde addidit acceptis à Barbaris. Inuicem philosophandi pro-

Terminus.

Ordo.

Connexio.

Numeri Dijs

cognati.

Circulus in-

telligibilis.

Numerus Idea-

rum.

Resolutio, in simplicia.

Diuisio vnum, in multa diffinitio. Multa, in vnum.

Vnum, bonum pulchrum.

Ad vnum propera.

Vnum, finis.

Assyrii, Chaldei.

Monumēta vi- prium Pythagoræ, per symbola mathematicis involuebat theologia theos
ua non scripta rematis. quia eximia & plurima apud eos notissima, in monumentis viuis,
nulla scriptura condita, seruabantur, oportet ex quibusdam igniculis rerū;
& sententiarum secundum Pythagoram conficere corpus, hæc disciplina

Pythagorica maxime fuit ab ipso Pythagora instituta, & suscepta ad purgandum men-
tis oculum, & faciens primarum formarum, & causarum inuentionem. Ea
tis oculum. maximum vsum præbet ad sincere, & subtiliter cernendas corpore carens

tes substantias, & ad res. Homini etiã ad vitam ordinẽ tribui & ad affectus sedandos honestos reddit mores, reperitq; quæ humanæ vitæ non mediocriter profunt. Vtebatur mathematica exercitatione, & institutione ad omnem vitam, priuatim & publice, in toga & armis. Mathematicam ad modum ingenuum & liberalem redegit. Subtilitatem addens demonstratorum, ad omnem philosophiam. Vfus huius scientiæ ad virtutem & pulchritudinem.

Virtus. Cœlestia theorematum eximia arbitrabatur. **Mathematica** innata est philosophiæ, ideo magno eam studio prosequerantur Pythagoræi. Huius usus etiam Cœlestia spectant ad mundi contemplationem.

*culata. Multum innitebantur abesse à sensibilibus. Per eum gradum ad parvas
essentias contendebant. Scalæ eis erant mathemata, ad intellectuality, alie-
nantes eorum scientiam à populari cognitione, & traditionem efficiebant
Arcana pau- ipsoꝝ per eadem in arcanis, & paucis eas disciplinas communicabant.
cis cōmunicāt. Et si quid vsq̃ foret æditum in vulgus, illud prophānum execrabātur, unde*

Arcana ta-
citurnis. probatissimi fuissent. Arcana solis tacitis differebat. Existimabat nature
principia inscrutabilia. propter motum. Principia maxime inuenire stude-

Inuenienda
principia.

Purgandus . Italicae philosophiae duo genera esse constat . Italicae inq̃ Pythagoricae di-
animus. . Et secundu duo genera adiscentiã eã , Acusmatici, & Mathematici. Et

Auscultatorij. Acusmatici negabat alteros Pythagoræos esse. Hippassus exploditur à Pythagora, eo qd primus spheram. 1. 2. angulorū edidisset. Theodorus etiā

Sphæra. i 2. Cyrenæus, & Hippocrates Chius geometra eijcitur. quoniam quidam ex
angulorum. ea quæstam faciebant. Geometria à Pythagora Hystoria appellabatur.

Geometria, h^{oc} Pythagoræi numeros, entium principia ponebant. Et per hos demonstra-
tiones iaciebant.

Quidam mathematicas nullo dignas calumniantur. Quidam contra am-

plestabantur, ut philosophi. Et inane omne studium ante mathematicæ the-
mata opinabantur. Omne bonum re, & usu existit, non in cognitione. Esse
bonum est bene agere. Multi norunt artes. Sed non recte operantur. Quæ de-
ficiunt à rectis actionibus, à maximis bonis absunt. Hæc illi qui mathema-
ticis contradicebant. Alteri ita ratiocinabatur, dicentes esse scientias ma-
thematicas. Semper enim notiora utraq; priora posterioribus, & meliora
secundum naturam deterioribus. Terminatorum enim, & ordinatorum
scientiæ sunt. Sunt vero ordinata & terminata, quæ sunt in immobilibus
formis mathematicis, & sunt magis causæ priora posterioribus. Illis enim
ablatis, & quæ ex eis auferri oportet. Quæ autem scire mathematica optimū,
& utilissimum existat, hinc liquet: ratio namq; & prudentia anteit bona,
canonq; & terminus exactissimus bonorū nullus alius est, q̃ sapiens, quæ
cumq; is expetit bona, mala quæ refugit. Scientia mathematica vincit oīa
pulchritudine, & subtilitate. Post diluuium posteriores inuentæ mathema-
ticæ, ergo perfectiores. Tum nos docent abstrahere, & separari à sensi-
bilibus. Sed maximus usus, & Pythagoræ proprius mathematicū, erat pur-
gatio animæ immortalis, & eleuatio ad intellectualia, et participatio entis.

Bonū, usu.

Esse bonū, est
bene agere.Maxima bona
recte actiones.

Rō prudentia.

Purgatio ani-
mi.

Docti est iudicium, an recte vel ne doctrina tradita fuerit. Oportet in
mathematica esse terminos quosdam, ad quos referēs recipiet eruditus mo-
dum eorum, quæ demonstrantur. Petere necesse est iuxta subiectam essens-
tiarum rationes, & modum demonstrationum proprium efficere. Necessitas
demonstrationum secundum varias materias capiuntur, vipula simpliciora,
illa vero in compositione potius. Et quædam penitus immota. Alia mouen-
tur, ut quæ in numeris & harmonia, vel quæ in geometria, & astro-
nomia: & horum quidem mens principium: illorum vero, ratio. Aliorū etiā,
sensus, ut rerum supercælestium. Dijudicandum etiā, si plures causæ sunt,
de quibus necesse est mathematicum dicere, & quānam harum prima, quæ
secunda. Multi ea, quæ secundum eundem semper se habent modum, sub-
iecta mathematicæ putabant. At nos multas fatemur essentias, & alias
immotas, & æternas non solas mathematicas, immo etiā ipsis antiquiores,
& præstantiores. Amplius nō omnium rerum principia mathematica, sed
quarundam.

In vniuersum igitur præcognoscendum quemadmodum consentiunt, &
coniunguntur mathematicæ contemplationi theologia, & naturalis. Scien-
tiarum Pythagoræi circulum, & catenam statuebant, etiam indissolubi-
lem. Multi de rebus intellectualibus tradebant per mathematicas, multa de

Catena scien-
tiarum.

natura, multa de moribus. Rationes mathematicæ nullo pacto mutantur aut redarguuntur.

Iudicium.
Inuentio. Dialecticæ maiora theorematata sunt, mathematicæ se ipsa illa inuenit, & perficit, nec vlla scientia eget ad proprium speculatum, & quæ ei subiiciuntur, modos demonstrationum complures efficit, & iudicat de melioribus. Eius partes gemine, iudicatrix, & inuentrix, in diffinitione, syllogismo, diuisione. In his omnibus propria ipsius existit inuentio, & vsus, & iudicium, nec aliunde petito eis opus est apparatus.

Finis vnus. Non est mathematica ea, quam vulgus sectatur. Illa enim scopum non habet vnum, neq; pulchrum: & bonum intendit. Nam Pythagorica subtilius, & alius contemplatur, & ad finem vnum refert sua theorematata, et pulchro, ac bono coaptat proprias rationes, & ad ens eleuat. Hinc excitata distinguit per se ipsam recte, quæ nam contemplationes ad theologiam sunt quadrantes, ordinē & mensuras diuinas potentes recipere & participare.

Theologica.
Ordo. Mathematicis vtimur eisdem sæpe ad multas res naturæ, & diuinas, vel ad generationem vel ad elementa, vel quæcūq; ad opus generationis pertinent, vel ad composita, vel ad simplicia, numeris ad omnia hæc vtitur, & harmonijs, & figuris. Quandoq; plura simul eisdem significatiua concipit, vt animæ numeros, harmonias, figuras. Qd vtamur eisdē mathematicis ad plura, causa est, quia multiformes existunt naturæ cuiuslibet mathematicæ tam, & cuiuslibet mathematicæ essentia. Qd vero pluribus ad idē vtamur mathematicis, ideo est, quia res constans ex multis essentijs. Nam anima ica circo & naturæ mediæ omnes multis docentur mathematicis, tanq̃ ad varias mathematicas essentias similes adiungi possint.

Numeri.
Harmonia.
Figure. De quatuor elementis ratiocinari possumus geometricæ, arithmetice, vel harmonice, & de alijs iudem. Cum enim priora sunt natura mathematica speculata, & à prioribus natura excitur, propterea & syllogismos conficit, vt ex prioribus causis demonstrantes, idq; nouem modis: Primo per ablationem & abstractionem formarum à materia. Secundo per adaptationem rationū mathematicarum ad physica. Tercio secundum perfectionem, cum replet formarum corporearum defectus. Quarto secundum assimilationem, quum æqua & mediocria in generatione secundum quid, maxime assimilantur mathematicis formis. Quinto secundum participationem, quum puras rationes, in alijs existentes, ratione secundum quid participat. Vel secundum emphasim, quum vmbatile vestigiū mathematici apparens circa sensibilia speculamur, vel secundum diuisionem, quando vnam & impartem.

impartibilem formam mathematicam, quæ diuiditur circa singularia & multiplicari intelligimus. Vel secundum parabolam, quoties puras mathe- Puræ formæ.
maticum formas concipimus & quæ in sensibilibus. Vel secundum causam, quum per priora. Multa uero in mathematicis non manent, vel propter videntium propositum, vel cognationem ad sensibilia.

Perscrutandum de genera maxime proprio omnium mathematicum, quo cognito, cognitio fiet exactissima. Id genus est medium inter intellectusalia, & sensibilia, completens in se quamuis varias species sensibilibus & genera, puritate vero et subtilitate vincens sensibilia ipsa. Atqui & vires comprehendit omnes, quasdam quidem ad ea quæ sunt euehentes, alias ad naturam mouentes: et cognitiones similiter. Hoc vero homines vnum ponentes, differentias ipsius contemlemur secundum bipartitiones. medietatis huius naturæ de ente & de sensibili, media est mathematica natura etiam secundum utramque speciem, alios & alios terminos capiētes, medium sumemus genus mathematicum: differentia vero accipitur per accessum, & recessum ad ens. Vnde denominata mathematica: & quis character ipsius: & quibus oportet intendere, in diiudicanda specie mathematicum. Mathematica dicta est, quoniam ab intellectu intelligibilium quis descendit in eam, mathesis, & est ad ipsam propria hæc speculatio. Circa quæ autem est intellectio, & scientia, circa hæc eadem & mathesis. Et huiusmodi sola sint discibilia, unde & mathematicæ. Videbantur Pythagoræis, tanquam propria organa fuisse tradita hæc Mathematica, organum ad naturam ad aperiendum entium naturam tollendasque speculatione rerum omnes tenebras, ad spectandam purissime veritatem ipsam, ad componendos mores, ad intelligendum ordinem vniuersi, & celestem harmoniam. Harmonia
Amplius multa, uti per specula claritate differentia, vestigat idola naturæ operum. Idola naturæ.
Habet itaque ratio mathematica, & puritatem, & scientiæ firmitatem. Priorque videtur priscis esse physico mathematicus. Ex hoc enim pendere putabant aliorum sinceram intelligentiam. Sincera intelligentia.

EPILOGVS.

Postquam communem exegimus de mathematicis speculatum, iam tempus poscit in vnam vniuersa colligere. Primum omnium de scopo totius disciplinæ. Deinde de principijs, & communibus, & proprijs, in his de his quæ mathematicis subiunguntur verba fecimus. Deinde de usu optimo ipsorum, & sciitis in eis. De virtutibus indicatricibus ipsorum. De eorum essentia.

tia terminata. quomodo spectatur illa. Quodnam mathematicæ opus? quæ
 vires? quæ elementa cōmunia & propria? & q̄ omnia hæc communicāt
 cum philosophia, quantum conferat artibus. Et quo ordine in introductio-
 ne progreditur. Quinā proprii Pythagoræ institutionis modi. Quæ di-
 uisio mathematicæ. Et quænam diffinitiva mathematica. Quæ eximuntur
 secundum Pythagoram ab huiusmodi speculatione. Quæ peculiaris medita-
 tio. Et q̄ non frustra Pythagoræi ea plurimum produxerunt. qui mos vero
 sancti in mathematicis. Et qui apud eos mathematici. Susceptiones mathe-
 matum, & calumniæ. Quid petendum à mathematico. Discretio pro-
 blematum. De modo demonstrationum. De syllogismis, diuisioni-
 bus, diffinitionibus mathematicis. Quæ communicatio Philoso-
 phiæ ad Pythagoræum. Quid cōmune, quid propriū scien-
 tiæ mathematicæ. Et quot habet diuisiones. Postres-
 mo de nomine. Hæc satis esse puto.

F I N I S.

ERRATA.

Pag.	Lin.		
5	17	hominem	homines
7	11	accommodatissimus	accommodatissimus.
10	1	midium	milium
20	25	pertine	pertinet.

INDEX EORVM QVÆ IN Vita Pythagoræ continentur.

A

Abaris sacerdos Apollinis. 6.
 Adoleſcentes à ſeniorum latere non
 diſcedere. 2.
 Agrorum diuiſio cur inuenta. 10.
 Alcibiades. 30.
 Amicitia. 21. 50.
 Amor omnibus in rebus. 4.
 Anima in nobis triplex. 31.
 Anima, qmnia. 58.
 Anima bona cum Deo. 38.
 Animū offerētium ſpectant Dij. 8.
 Animæ purgatio, mathemata. 64.
 65.
 Anima inſipientis, cribrum. 41.
 Apollo. 3. 23.
 Apophikegmata Pythag. 11.
 Aquila alba. 9.
 Arcana. 20. 64.
 Archytas Tarentinus. 18. 28. 56.
 55. 57. 58. 59.
 Arcus mirificus. 6.
 Ariſtæus ſucceſſor Pythagoræ. 24.
 Ariſtoteles de Pythagoræ. 2.
 Artes ab Italia i Græciā delatæ. 11.
 Aſtologia ab Aegyptijs, & Chal-
 deis. 10.
 Auſcultatoria. 14. 64.

B

Bonitas. 15. 62.
 Bona maxima, actiones rectæ. 65.
 Bonum à Deo querendum. 5.

Bonum à fortuna. 34.

Brontinus. 6.}

C

Cambyſis. 1.
 Calliope muſarum antiquiſſ. 12.
 Catalogus Pythagoræorum. 24.
 Cathena ſcientiarum. 65.
 Cerebrum non edendum. 7.
 Cibus Pythagoræorum. 6.
 Ciuilis ſcientia. 8.
 Circulus intelligibilis. 63.
 Conſilium, res ſacra. 5.
 Continentia. 19.
 Cor non abſumendum. 7.
 Cupiditas belluæ multorum capitem
 31.

D

Definitio. 63.
 Demofthenes. 15.
 Deus in humana forma. 2.
 Dij incorporei. 49.
 Dei omnipotentia. 45.
 Deus finis hominis. 35.
 Demōſtrationes hortatoriæ ad Philo-
 ſophiam. 29.
 Dialectica. 12. 66.
 Dialecticæ munus. 13.
 Dialecticæ ſymbolum. 12.
 Diluuium. 65.
 Dion Syracuſius. 18.
 Dionyſius tyrannus. 18.
 Diſciplina. 39.

Discipuli Pythagoræ. 7

Diuini oculi. 4

Diuisio. 63

Doctrina Pythag. diuinitus tradita. 1

Dorica lingua antiquiff. 22

E

Ens vnum. 29

Empedocles Pythagoræus. 8

Empedocles & Parmenides primi
de rebus naturæ differuerunt. 11

Epicharmus. 11

F

Fabris abstinere. 8

Fabulæ sacræ. 40

Felicitas. 33

Felicitatis numeri. 42

Fides. 5. 7.

Fortitudo. 20. 46

Funera sumptu maximo. 8

Furia. 47

G

Genius cuiq; à Deo. 31

Geometria, historia. 64

Græcia magna, Italia. 2. 11

Graijis, auctore Pythagora, optimus
Reip. status. 2

H

Harmonia è sonitu fabrorum depre-
bensa. 8

Harmonia, pulcherrimum quid. 5.
67.

Hemicyclion. 1

Heraclitus. 13. 46

Herculis symbolum. 46

Hippasus. 6

Hortatio ad philosophiam. 29

I

Ideæ verè entia. 55

Ideæ in ente. 39

Ideæ non videntur oculis. 36

Ideæ termini. 53

Ideæ malorum in deo non sunt. 20

Idola naturæ. 67

Incorporea solum esse, reliqua
æquiuoce entia. 10

Intelligētia sincera. 67

Ira. 46

Italia Magna Græcia propter Py-
thagoram appellata. 2. 11

Italia plena philosophis. 11

Iupiter Themis. 3

Iuramentum Pythagoræorum. 10

Iustitia. 14. 15. 16. 47

Iuuenta genialis. 3

Iuuenum exploratio. 4. 6.

L

Legumlatores optimi. 8

Leges scriptæ ab Italia in Græciā
delatæ. 11

Liberalitas. 17

Libri in magno pretio. 18

Lucina partui præest. 14

Lyra, organum Pythagoræ. 8

M

Magi Chalcidenses. 10

Malum à corpore. 37

Manfectudo. 14

Manus. 48

Mathematum vsus. 61. 67

Melanurum non tangere. 8

Memoria. 11

Mens domina. 32
Mens exemplar. 12
Mens videt, audit. 20
Mercurius pingitur geminis draco-
nibus mutuo sese spectantibus, &
cur. 12

Modestia. 9.
Monita pythagoræorum. 6
Monumenta viua. 64
Mors, animi liberatio. 36
Mos vngendi corpora. 6
Mundus. 41
Musica. 8
Musica vis. 4
Musica bona. 8

N

Naturam esse, perspicuum. 34
Nicomachus de Pythagora. 23
Numerus sapientissimū quid. 5. 63.
Numerus origo omnium. 9
Nuptiæ. 17

O

Ordo disciplina. 39. 60
Organa musica. 8
Orpheus. 9. 10. 22.

P

Philolaus. 18. 55
Philosophia. 36. 47. 48. 49
Philosophiæ nomen à Pythagora
inuentum. 3
Philosophia velanda. 5. 7
Philosophia, mortis studium. 26
Philosophia, vsus sapientiæ. 32
Philosophia finis hominis. 55
Philosophus regula omnium. 35
Phocio. 15

Pietas. 15
Pindarus. 38
Plato Pythagoræus. 24
Poetæ complures in Italia. 11
Potentiæ iudices. 57
Princeps. 17
Principis scopus. 16
Principia mathematicum. 52
Prudentia virtutum domina. 11
Pudor. 20
Pythagoras, tanq̃ numen. 2
Pythagoras ciuilis scientiæ reperto-
tor. 8
Pythagoras cū Camlyse captiuus. 1
Pythagoræ peregrinatio. 23
Pythagoræ auditores. 7
Pythagoræ successores. 24

Q

R

Ratio, idea operantis. 34
Ratio, auriga. 27
Ratiocinia & numeri à Phœnicib.
10.
Religio. 44
Religio à philosophia. 42
Rerum diuisio. 30
Respublica. 16
Reuelantes arcana sepeliendi. 22.
Rifus. 50

S

Sacrificium. 10
Sacrificare discalciatus. 5
Sapientia. 25. 28. 29
Scientiæ ciuilis repertor Pythagor-
as. 8

Scientiarum catena. 65
 Scipio. 15
 Secta Pythagoræ. 25
 Sententiæ Pythagoræ. 25
 Sicilia. 8
 Silentium. 4. 6
 Sophistarum septem sapientia. 5
 Spes. 9
 Successores Pythagoræ. 24
 Symbola Pythagoræ. 43
 Symbolica philosophia. 7
 T
 Temperantia. 3. 17. 30
 Temporis distributio in lectionibus.
 6.
 Thales. 38
 Themistocles. 13
 Theologia ab Aegyptijs. 10
 Theologia per numeros. 6. 9

Theophrastus. 16
 Thus litare Djs. 9
 Tymicha mulier pythagoræ. 18
 V
 Veritas. 12. 38
 Vestis candida. 9. 10
 Viro bono nullum malum. 38
 Virtus per se appetenda. 33
 Virtuti fidendum. 25
 Virtute anima melior. 30
 Vitæ instituendæ modus. 6. 7
 Vita beatiss. à Djs. 27
 Vita per se, solutio animæ à corpore.
 re. 30
 Vitas cum Deo. 21
 Vrba Daunia. 4.
 Vfus mathematũ. s. 2. 61

FINIS.

